

Μηχανισμός Καταγραφής
Ατυπών Αναγκαστικών Επιστροφών

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΠΩΝ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2023

Μηχανισμός Καταγραφής Περιστατικών Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών

Νεοφύτου Βάμβα 6 (3ος όροφος) 10674 Αθήνα

210 723 3224

recordingmechanism@nchr.gr

<https://nchr.gr/index.php/mixanismos-katagrafis.html>

Σύνταξη: Ηλίας Ι. Τσαμπαρδούκας, Δικηγόρος, Επόπτης του Μηχανισμού Καταγραφής Περιστατικών Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών.

Μετάφραση στα Αγγλικά: Καλλιόπη Διαβάτη, Μεταφράστρια της ΕΕΔΑ.

Σχεδιασμός – εκτύπωση – βιβλιοδεσία: ΔΙΑΤΥΠΟΣ Γραφικές Τέχνες, diatypos@otenet.gr.

Επιτρέπεται η δωρεάν αναπαραγωγή του κειμένου αυτής της έκδοσης σε οποιαδήποτε μορφή ή μέσο, υπό την προϋπόθεση ότι αναπαράγεται με τρόπο ακριβή και μη παραπλανητικό. Είναι απαραίτητη η αναφορά στα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας του Μηχανισμού Καταγραφής Περιστατικών Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών και στον τίτλο της έκδοσης. Σε περίπτωση που περιλαμβάνεται υλικό τρίτων, πρέπει να ζητηθεί η άδεια από τον αντίστοιχο κάτοχο των πνευματικών δικαιωμάτων.

Για **πληροφορίες** σχετικά με την έκδοση παρακαλούμε επικοινωνήστε στο recordingmechanism@nchr.gr.

Η παρούσα έκθεση **τυπώθηκε** τον Ιούνιο του 2024 σε 30 ελληνικά και 30 αγγλικά αντίτυπα και είναι διαθέσιμη στον ιστότοπο του Μηχανισμού Καταγραφής Περιστατικών Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών <https://nchr.gr/index.php/mixanismos-katagrafis.html>.

Η **Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ)** είναι το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της ελληνικής Πολιτείας σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και ο Εθνικός Θεσμός Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΘΑΔ) στην Ελλάδα. Ιδρύθηκε με τον Ν. 2667/1998, κατ' εφαρμογή των *Αρχών των Παρισίων* που υιοθέτησε η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ με το Ψήφισμα 48/134 *Εθνικοί Θεσμοί για την προώθηση και την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΘΑΔ)* της 20ης Δεκεμβρίου 1993. Με τον Ν. 4780/2021 η ΕΕΔΑ απέκτησε νομική προσωπικότητα, λειτουργική ανεξαρτησία, διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια. Από το 2001, στην ΕΕΔΑ αναγνωρίζεται καθεστώς Α', που αποτελεί το καθεστώς πλήρους συμμόρφωσης με τις Αρχές των Παρισίων, ενδεικτικό της ανεξαρτησίας της και της αποτελεσματικής εκπλήρωσης του ρόλου της.

ΓΛΩΣΣΑΡΙ	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΩΝ	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΙΔΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΩΝ	17
I. ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ	17
Α. ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟ	18
i) Τοπογραφία εντοπισμού	18
ii) Δημογραφία εντοπισθέντων	19
iii) Εντοπιστές	21
Β. ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΤΥΠΗ ΚΡΑΤΗΣΗ.	25
i) Τοπογραφία άτυπης κράτησης	26
ii) Δημογραφία κρατουμένων	27
iii) Διάρκεια άτυπης κράτησης	27
iv) Φρουροί	28
Γ. ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΑΞΗ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗΣ.	32
i) Τοπογραφία απομάκρυνσης	32
ii) Δημογραφία απομακρυνθέντων	32
ii) Απομακρυντές	33
iv) Μέσα και τρόποι απομάκρυνσης	38
II. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΤΥΠΙΚΟΤΗΤΑΣ	39
III. ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	41
IV. ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	46
V. ΝΟΜΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΩΝ ΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ	48
I. ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΩΡΙΝΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΤΟΥ ΕΔΔΑ	49
II. ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ	51
III. ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΟΤΚΠ	52
Α. Η ΈΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΓΙΑΤΡΩΝ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ	52
Β. Η ΈΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ	54
Γ. Η ΈΚΘΕΣΗ ΤΟΥ BORDER VIOLENCE MONITORING NETWORK	55
Δ. ΟΙ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ PROTECTING RIGHTS AT BORDERS	57
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	58
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ	62
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι – ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ	65
I. ΙΔΡΥΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	65
II. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	69
III. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	71
Α. ΟΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟΥ ΑΑΕ	72
Β. ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ	73
Γ. ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ	73
Δ. ΕΝΙΑΙΑ ΦΟΡΜΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟΥ ΑΑΕ	73
Ε. ΠΟΙΟΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΩΝ	74
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II – ΑΥΤΟΥΣΙΕΣ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ	74

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

Περιστατικό Άτυπης Αναγκαστικής Επιστροφής (ΑΑΕ): Η άτυπη απέλαση, απομάκρυνση, 'επαναπροώθηση' ή επιστροφή με συνοπτικές διαδικασίες, εκτός νομικού πλαισίου, πολιτών τρίτων χωρών συμπεριλαμβανομένων αιτούντων άσυλο και κατόχων τίτλων νόμιμης διαμονής στην Ελλάδα από την Ελληνική επικράτεια, χωρίς εξατομικευμένη εξέταση αναγκών διεθνούς προστασίας ή άλλων αναγκών και χωρίς τη δυνατότητα να προσφύγουν σε ένδικα μέσα, που μπορεί να οδηγήσει σε άμεση ή έμμεση παραβίαση της αρχής της μη επαναπροώθησης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη Σύμβαση της Γενεύης του 1951, του άρθρου 3 της Διεθνούς Σύμβασης Κατά των Βασανιστηρίων, του άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου ή των αρχών του διεθνούς εθιμικού δικαίου. (Πρβλ.: **Δείκτες Ατυπικότητας**)

Καταγραφικός κύκλος: Η χρονική περίοδος, κατά την οποία ο Μηχανισμός Καταγραφής πραγματοποιεί καταγραφές περιστατικών ΑΑΕ. Κάθε καταγραφικός κύκλος είναι ετήσιος, ξεκινάει την 1^η Ιανουαρίου και λήγει την 31^η Δεκεμβρίου του ίδιου έτους. Τα ευρήματα του εκάστοτε καταγραφικού κύκλου αποτυπώνονται και αναλύονται στην αντίστοιχη ετήσια έκθεση του Μηχανισμού Καταγραφής που δημοσιεύεται μετά τη λήξη του καταγραφικού κύκλου.

Καταγραφικό εύρος: Η χρονική περίοδος, κατά την οποία έχουν λάβει χώρα τα περιστατικά ΑΑΕ που καταγράφονται από τον Μηχανισμό Καταγραφής κατά τη διάρκεια ενός καταγραφικού κύκλου. Το καταγραφικό εύρος αποφασίζεται κατά την έναρξη του καταγραφικού κύκλου. Το καταγραφικό εύρος του καταγραφικού κύκλου 2023 είναι 2ετές, δηλαδή κατά τη διάρκεια του καταγραφικού κύκλου 2023 καταγράφηκαν περιστατικά που συνέβησαν από την 1^η Ιανουαρίου 2022 έως και την 31^η Δεκεμβρίου 2023.

Θύμα: Πολίτης τρίτης χώρας ή ανιθαγενής που ισχυρίζεται ότι έχει υποστεί ΑΑΕ από την Ελλάδα είτε απευθείας στη χώρα καταγωγής ή προηγούμενης συνήθους διαμονής του για ανιθαγενείς είτε σε τρίτη χώρα.

Καταγραφή περιστατικού ΑΑΕ: Η καταγραφή της μαρτυρίας ενός θύματος περιστατικού ΑΑΕ που πραγματοποιείται με τα πρότυπα και τα μεθοδολογικά εργαλεία του Μηχανισμού Καταγραφής από τους διαπιστευμένους καταγραφείς με τη συνδρομή διερμηνέα, όπου είναι απαραίτητο για την επίτευξη της αμοιβαίας κατανόησης, κατόπιν της ενημερωμένης και ρητής συναίνεσης του θύματος για την πραγματοποίηση της καταγραφής και της επεξεργασίας των προσωπικών του δεδομένων.

Φόρμα Καταγραφής: Η φόρμα που χρησιμοποιείται ενιαία από τους διαπιστευμένους καταγραφείς προκειμένου να καταγράψουν τις μαρτυρίες των θυμάτων για περιστατικά ΑΑΕ.

Καταγραφέας: Πρόσωπο διαπιστευμένο στον Μηχανισμό Καταγραφής από Μέλος του Μηχανισμού Καταγραφής, το οποίο καταγράφει περιστατικά ΑΑΕ εφαρμόζοντας τη μεθοδολογία του Μηχανισμού Καταγραφής.

Διερμηνέας: Πρόσωπο που κατέχει τις γλώσσες επικοινωνίας που κατανοούν ο/η καταγραφέας και το θύμα και μεσολαβεί γλωσσικά στη διαδικασία της καταγραφής περιστατικού ΑΑΕ, προκειμένου να επιτευχθεί η εκατέρωθεν επικοινωνία και η αμοιβαία κατανόηση μεταξύ καταγραφέα και θύματος.

Έμμεση μαρτυρία: Μαρτυρία για περιστατικό ΑΑΕ που καταγράφει ο Μηχανισμός Καταγραφής από τρίτο πρόσωπο, επειδή το θύμα για λόγους ανωτέρας βίας ή ευαλωτότητας αδυνατεί να δώσει το ίδιο τη μαρτυρία του, το οποίο τρίτο πρόσωπο είναι σε θέση να γνωρίζει ή δικαιολογείται εύλογα να γνωρίζει τα όσα συνέβησαν στο θύμα, και η μαρτυρία του οποίου μπορεί να επιβεβαιωθεί με τη μαρτυρία άλλου θύματος του ίδιου περιστατικού ΑΑΕ.

Δείκτες ατυπικότητας: Οι δείκτες που αποτυπώνουν τις ενέργειες των φερόμενων θυτών, αναφορικά με την ταυτοποίηση των φερόμενων θυμάτων, την εξακρίβωση και την καταγραφή των προσωπικών τους στοιχείων, τη λήψη βιομετρικών δεδομένων (φωτογραφίες και δακτυλικά αποτυπώματα), τους διοικητικούς χειρισμούς σε περιπτώσεις αιτημάτων ασύλου, και την πρόσβαση σε ένδικα μέσα προκειμένου οι ενδιαφερόμενοι/ες να αμφισβητήσουν τη νομιμότητα της απομάκρυνσής τους, οι οποίοι αποδίδουν στα περιστατικά αναγκαστικών επιστροφών τον παράτυπο (μη-τυπικό) τους χαρακτήρα, όταν αποτυπώνουν ελλείψεις στους παραπάνω χειρισμούς.

Ένστολοι θύτες: Πρόσωπα που συμμετέχουν στην υλοποίηση περιστατικού ΑΑΕ φορώντας ομοιόμορφη ενδυμασία ή ενδυμασία με όμοια σύμβολα ή διακριτικά. Συνήθως, αν και όχι απαραίτητα, παραπέμπει σε επίσημη στολή σωμάτων ασφαλείας, όπως η Ελληνική Αστυνομία, το Λιμενικό Σώμα, ο Ελληνικός Στρατός, η FRONTEX.

Μη-ένστολοι ή άστολοι θύτες: Πρόσωπα που συμμετέχουν στην υλοποίηση περιστατικού ΑΑΕ φορώντας καθημερινή πολιτική ενδυμασία χωρίς σύμβολα ή διακριτικά. Τα πρόσωπα αυτά μπορεί να είναι ιδιώτες, δηλαδή άτομα που δεν είναι φορείς δημόσιας εξουσίας και δρουν ανεξάρτητα ή βρίσκονται σε συντονισμό με σώματα ασφαλείας, είτε μπορούν να είναι μέλη σωμάτων ασφαλείας, όπως για παράδειγμα Αστυνομικοί με πολιτική ενδυμασία.

Χώρα εισόδου: Η τελευταία χώρα, στην οποία βρισκόταν το φερόμενο θύμα πριν την είσοδό του στην ελληνική επικράτεια.

Χώρα επιστροφής: Η πρώτη χώρα, στην οποία εισέρχεται το φερόμενο θύμα κατά ή μετά την απομάκρυνσή του από την ελληνική επικράτεια.

Πολίτης τρίτης χώρας: Αλλοδαπό άτομο που φέρει την ιθαγένεια τρίτης χώρας είτε από τη γέννησή του είτε με πολιτογράφηση.

Ανιθαγενής: Άτομο που δεν φέρει την ιθαγένεια καμίας χώρας είτε γιατί δεν απέκτησε ποτέ είτε γιατί υπέστη αφαίρεση της ιθαγένειάς του.

Πρόσφυγας: Σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, κάθε πρόσωπο που έχει δικαιολογημένο φόβο δίωξης λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξης ή πολιτικών πεποιθήσεων, βρίσκεται εκτός της χώρας της οποίας έχει την ιθαγένεια ή σε περίπτωση ανιθαγενούς εκτός της χώρας προηγούμενης συνήθους διαμονής, και δεν δύναται ή λόγω του φόβου αυτού δεν επιθυμεί να ζητήσει την προστασία της χώρας αυτής, ή σε περίπτωση ανιθαγενούς, δεν δύναται ή, λόγω του φόβου αυτού δεν επιθυμεί να επιστρέψει σ' αυτήν.

Δικαιούχος επικουρικής προστασίας: Σύμφωνα με την Οδηγία 2011/95/ΕΕ, πολίτης τρίτης χώρας ή ανιθαγενής που δεν πληροί τις προϋποθέσεις για να αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας βάσει της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, αλλά σε σχέση με τον οποίο υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να πιστεύεται ότι, εάν επιστρέψει στη χώρα της καταγωγής του ή, στην περίπτωση ανιθαγενούς, στη χώρα της προηγούμενης συνήθους διαμονής του, θα αντιμετωπίσει πραγματικό κίνδυνο να υποστεί σοβαρή βλάβη, που συνίσταται σε θανατική ποινή ή εκτέλεση, σε βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία στη χώρα καταγωγής του ή προηγούμενης συνήθους διαμονής για ανιθαγενείς ή σε σοβαρή και προσωπική απειλή κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας αμάχου λόγω αδιάκριτης ασκήσεως βίας σε καταστάσεις διεθνούς ή εσωτερικής ένοπλης σύρραξης, και που και δεν είναι σε θέση ή, λόγω του κινδύνου αυτού, δεν επιθυμεί να θέσει εαυτόν υπό την προστασία της εν λόγω χώρας.

Καθεστώς διεθνούς προστασίας: Το καθεστώς που αποδίδεται στους αναγνωρισμένους πρόσφυγες με βάση τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων ή το καθεστώς

επικουρικής προστασίας που αποδίδεται στους δικαιούχους επικουρικής προστασίας με βάση την Οδηγία 2011/95/ΕΕ.

Δικαιούχος διεθνούς προστασίας: Κάθε πρόσωπο, στο οποίο έχει αποδοθεί καθεστώς διεθνούς προστασίας.

Αιτών/ούσα άσυλο: Κάθε πρόσωπο που βρίσκεται εκτός της χώρας καταγωγής του ή προηγούμενης συνήθους διαμονής για ανιθαγενείς, προκειμένου να αναζητήσει καθεστώς διεθνούς προστασίας σε άλλη χώρα.

Καταγεγραμμένος/η αιτών/ούσα άσυλο: Αιτών άσυλο που έχει υποβληθεί σε διαδικασία καταγραφής του αιτήματός του για διεθνή προστασία.

Απορριφθείς/είσα αιτών/ούσα άσυλο: Πρόσωπο που έχει αιτηθεί άσυλο και το αίτημά του έχει απορριφθεί τελεσίδικα από τις αρμόδιες Αρχές.

Μέλος Μηχανισμού Καταγραφής: Οργάνωση της Κοινωνίας των Πολιτών που δραστηριοποιείται στο πεδίο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή της μεταναστευτικής και προσφυγικής προστασίας, η οποία έχει νομική μορφή και εγκατάσταση/λειτουργία στην Ελλάδα, με σκοπό να προσφέρει δωρεάν υπηρεσίες σε πολίτες τρίτων χωρών ή ανιθαγενείς με βάση τις αρχές της ίσης μεταχείρισης, της ανεξιθρησκείας και της ουδετερότητας, και συμμετέχει με την ιδιότητα του Μέλους στον Μηχανισμό Καταγραφής, την οποία έχει αποκτήσει σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία που ορίζονται στην Ιδρυτική Πράξη του Μηχανισμού Καταγραφής αναλαμβάνοντας την υποχρέωση να επιδιώκει τους στόχους της ίδρυσης του Μηχανισμού Καταγραφής, όπως περιγράφονται στην Ιδρυτική του Πράξη, να εφαρμόζει τη Μεθοδολογία του Μηχανισμού Καταγραφής και να καταγράφει μαρτυρίες περιστατικών ΑΑΕ.

Συνεργαζόμενος Φορέας: Φορέας εθνικός ή διεθνής που κατέχει εξειδικευμένη γνώση για ένα πεδίο που εμπίπτει στα ενδιαφέροντα ή τις λειτουργικές ανάγκες του Μηχανισμού Καταγραφής και συμμετέχει στον Μηχανισμό Καταγραφής με την ιδιότητα του συνεργαζόμενου φορέα, την οποία έχει αποκτήσει σύμφωνα με όσα ορίζονται στην Ιδρυτική Πράξη του Μηχανισμού Καταγραφής, προκειμένου να παράσχει στον Μηχανισμό Καταγραφής και τα Μέλη του τεχνική βοήθεια, τεχνική υποστήριξη, τεχνική συμβουλή ή τεχνογνωσία για τα θέματα της εξειδίκευσής του.

Παρατηρητής Μηχανισμού Καταγραφής: Οργάνωση της Κοινωνίας των Πολιτών ή φορέας που δραστηριοποιείται στο πεδίο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή της μεταναστευτικής και προσφυγικής προστασίας ή περιλαμβάνει την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στους σκοπούς του ή στο πεδίο των δραστηριοτήτων του, ο οποίος συμμετέχει με την ιδιότητα του Παρατηρητή στον Μηχανισμό Καταγραφής, την οποία έχει αποκτήσει σύμφωνα με όσα ορίζονται στην Ιδρυτική Πράξη του Μηχανισμού Καταγραφής.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα έκθεση είναι η δεύτερη κατά σειρά ετήσια έκθεση του Μηχανισμού Καταγραφής Περιστατικών Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών (στο εξής *Μηχανισμός Καταγραφής*) και περιλαμβάνει τα δεδομένα και τα ευρήματα που προκύπτουν από μαρτυρίες για περιστατικά άτυπων αναγκαστικών επιστροφών (στο εξής *ΑΑΕ*) που κατέγραψε ο Μηχανισμός Καταγραφής το 2023, και αναφέρεται από τις μαρτυρίες ότι συνέβησαν τη διετία 2022 – 2023. Η παρούσα έκθεση αποτελεί συνέχεια της Ετήσιας Έκθεσης 2022 του Μηχανισμού Καταγραφής¹ και βασίζεται στις μαρτυρίες που καταγράφηκαν από ανθρώπους που ισχυρίζονται ότι έχουν βιώσει περιστατικά ΑΑΕ.

Μέσω των προσωπικών συνεντεύξεων με τα φερόμενα θύματα, που πραγματοποιούνται εφαρμόζοντας ενιαία τα μεθοδολογικά πρότυπα του Μηχανισμού Καταγραφής, και της εφαρμογής αυστηρών ποιοτικών ελέγχων στις καταγραφές αυτές, ο Μηχανισμός Καταγραφής αποσκοπεί να φωτίσει τις επιχειρησιακές λεπτομέρειες και τις πολυδιάστατες συνέπειες αυτών των περιστατικών. Η ανάλυση παραμένει συνδεδεμένη τόσο με ποσοτικά δεδομένα όσο και με ποιοτικά ευρήματα, επιτρέποντας μια συνολική κατανόηση των τάσεων και των μεθόδων που χρησιμοποιούνται για την πραγματοποίηση των επιχειρήσεων ΑΑΕ. Η ανάλυση των ποσοτικών και ποιοτικών ευρημάτων, σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο εύρος και βάθος, και η ακριβέστερη αποτύπωση των τάσεων και των συμπερασμάτων επιβάλλουν τη χρήση μιας τεχνικής γλώσσας σε όλη την έκταση της Έκθεσης. Σε παράρτημα, ωστόσο, της Έκθεσης παρατίθενται αποσπάσματα από τις διηγήσεις των φερόμενων θυμάτων και τη σκυτάλη αναλαμβάνει το βίωμα και ο αυθεντικός λόγος των ίδιων. Προειδοποιούμε εξ αρχής ότι σε πολλές από αυτές προβάλλει έντονα η προσωπική αγωνία, το στρες και η οδύνη των φερόμενων θυμάτων από τις αναφερόμενες απώλειες και τις καταγγελλόμενες πράξεις βίας και συνίσταται η ανάγνωσή τους να γίνει με τη δέουσα προφύλαξη του αναγνώστη.

Το 2023 σημαδεύτηκε από το τραγικό ναυάγιο του Ιουνίου σε διεθνή ύδατα ανοιχτά της Πύλου εντός της ζώνης έρευνας και διάσωσης ελληνικής ευθύνης με εκατοντάδες θύματα και αγνοουμένους, ανάμεσα στους οποίους, σύμφωνα με τις μαρτυρίες των επιζώντων, γυναίκες και παιδιά. Το ναυάγιο αυτό αποτελεί την κορύφωση των τραγικών συνεπειών για την ανθρώπινη ζωή, στις οποίες καταλήγει η καταφυγή σε ολοένα και πιο επικίνδυνες διαδρομές πρόσβασης σε ασφαλές έδαφος και σε διαδικασίες διεθνούς ή άλλης προστασίας, η οποία εμποδίζεται μεταξύ άλλων και από τις αναφερόμενες πρακτικές ΑΑΕ στα εξωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ και οι νόμιμες οδοί πρόσβασης στην Ευρωπαϊκή Ένωση είτε δεν υφίστανται είτε υπολειπονται. Το ναυάγιο της Πύλου, καθώς και κάθε άλλο που έχει προηγηθεί ή έχει ακολουθήσει, θα μπορούσαν να έχουν αποφευχθεί, αν από το 2015 που παρατηρείται αυτή η αύξηση της επικινδυνότητας είχαν

¹ Μηχανισμός Καταγραφής Περιστατικών Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών, Ετήσια Έκθεση 2022, Δεκέμβριος 2023, διαθέσιμη στο: <https://tinyurl.com/332t953v>.

καθιερωθεί ασφαλείς και νόμιμες οδοί για την πρόσβαση προσφύγων και μεταναστών στο έδαφος της ΕΕ.²

Ο Μηχανισμός Καταγραφής αναγνωρίζει τις πολυπλοκότητες που σχετίζονται με τη διαχείριση των μικτών μεταναστευτικών ροών. Η γεωγραφική θέση της Ελλάδας ως πύλη της Ευρώπης στις τροχίες των μετακινούμενων πληθυσμών που εκκινούν από την Ανατολή και το Νότο και η εγγύτητα της νησιωτικής επικράτειας με τη γειτονική Τουρκία, σε συνδυασμό με τη γεωπολιτική δυναμική της ευρύτερης περιοχής της ανατολικής Μεσογείου, συνεχίζουν να θέτουν πολύπλοκες προκλήσεις στη διαχείριση των μικτών μεταναστευτικών ροών, στην αστυνόμευση των συνοριακών διελεύσεων και στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σε αυτή τη δίνη πολλαπλών πιέσεων, οι εμπειρίες των επηρεαζόμενων ατόμων προσφέρουν κρίσιμη καθοδήγηση, προσανατολίζοντας τις συλλογικές προσπάθειες των εμπλεκόμενων φορέων προς μια πιο ανθρώπινη και δίκαιη προσέγγιση στη διαχείριση της μετανάστευσης και μια δίκαιη και αποτελεσματική εξέταση των αιτημάτων διεθνούς προστασίας του προσφυγικού πληθυσμού που εισέρχεται στη χώρα.

Καθώς παρουσιάζουμε τα ευρήματα της Ετήσιας Έκθεσης 2023, απευθύνουμε μια ανανεωμένη πρόσκληση σε όλους τους φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση της μετανάστευσης. Εθνικές αρχές, σώματα ασφαλείας, ευρωπαϊκά και διεθνή θεσμικά όργανα, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και τοπικές αρχές καλούνται να εμπλακούν σε ανοιχτό διάλογο και αποτελεσματική συνεργασία. Μέσω της προώθησης καλόπιστων συνεργιών και συλλογικών πρωτοβουλιών, μπορούν να αντιμετωπιστούν οι πολυδιάστατες προκλήσεις της μετανάστευσης και να προστατευτούν τα δικαιώματα και η αξιοπρέπεια όλων των ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένων των προσφύγων και των μεταναστών.

Καθώς δημοσιεύει την Ετήσια Έκθεση 2023, ο Μηχανισμός Καταγραφής παραμένει σταθερός στη δέσμευσή του να παρακολουθεί, να καταγράφει και να αναδεικνύει το φαινόμενο των ΑΑΕ πολιτών τρίτων χωρών από την Ελλάδα σε άλλες χώρες, να επιδιώκει την προώθηση και εμπέδωση του σεβασμού της αρχής της μη-επαναπροώθησης και τη διασφάλιση των εγγυήσεων και των νόμιμων διαδικασιών, και να προωθεί τη λογοδοσία για τις παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων που φέρεται να συντελούνται κατά τη διάρκεια πραγματοποίησης επιχειρήσεων ΑΑΕ πολιτών τρίτων χωρών από την Ελλάδα σε άλλες χώρες.

Η ανάγκη να στηριχθούν και να προωθηθούν όλες οι πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην ενίσχυση της διαφάνειας για τα θέματα διαχείρισης της μετανάστευσης, όπως είναι ο Μηχανισμός Καταγραφής, έχει επισημανθεί και από την Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (γνωστή και ως Επιτροπή LIBE)

² Βλ.: Δήλωση της ΕΕΔΑ για το ναυάγιο νοτιοδυτικά της Πύλου, 15 Ιουνίου 2023, διαθέσιμη στο: <https://tinyurl.com/yc3wh5tb>.

του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Έκθεσή της προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την επίσκεψή της στην Ελλάδα στις 6 έως 8 Μαρτίου 2023.³

Κινούμενος σταθερά προς την ανωτέρω κατεύθυνση, ο Μηχανισμός Καταγραφής, κατόπιν απόφασης της Οργανωτικής Επιτροπής του Περιπάτου κατά των Διακρίσεων,⁴ παρέλαβε για τη δράση του υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων την 21η Μαρτίου 2024, παγκόσμια ημέρα κατά του ρατσισμού και των διακρίσεων, τη σκυτάλη του Βραβείου *Τζανέτος Αντύπας* από το Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι για το 2024.⁵

Φιλοδοξούμε οι Εκθέσεις του Μηχανισμού Καταγραφής να αποτελέσουν ένα μέσο για την προώθηση του διαλόγου, της συνεργασίας και της θετικής αλλαγής, και ένα μέσο για την συμβολή σε μια πιο δίκαιη και ανθρωπίνη διαχείριση της μετανάστευσης που αντανάκλα κοινές αξίες του πολιτισμού και της ανθρωπότητας.

Αθήνα, Ιούνιος 2024

³ Βλ.: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο - Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, Draft Mission Report following the LIBE mission to Athens, Greece, 6 to 8 March 2023, 11 Απριλίου 2023, σελ 15, διαθέσιμο σε: <https://tinyurl.com/yw7zp2uk>.

⁴ Ο Περίπατος κατά των Διακρίσεων 2024 πραγματοποιήθηκε υπό την Αιγίδα του Δήμου Αθηναίων και είχε τη στήριξη του Συμβουλίου Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων του Δήμου Αθηναίων. Συμμετείχε ο Αντιδήμαρχος Κοινωνικής Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων, το Κέντρο Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ) του Δήμου Αθηναίων και το Κέντρο Συντονισμού του Δήμου Αθηναίων για θέματα Μεταναστών και Προσφύγων (ACCMR). Βλ.: <https://tinyurl.com/ybt3me6x>.

⁵ Βλ.: Δελτίο Τύπου της Οργανωτικής Επιτροπής του Περιπάτου κατά των Διακρίσεων #WAD2024, 19 Μαρτίου 2024, διαθέσιμο σε: <https://tinyurl.com/2nkzk55v>.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα έκθεση αποτελεί την Ετήσια Έκθεση του Μηχανισμού Καταγραφής για το 2023. Το περιεχόμενό της παρουσιάστηκε στις 6 Ιουνίου 2024 στην Ολομέλεια της ΕΕΔΑ, η οποία συζήτησε τα ποσοτικά και ποιοτικά της ευρήματα και επιβεβαίωσε τα συμπεράσματα⁶ και τις συστάσεις⁷ που περιέχονται σε αυτή.

Ο Μηχανισμός Καταγραφής έχει καταγράψει, μεταξύ Ιανουαρίου και Δεκεμβρίου 2023 μέσα από προσωπικές συνεντεύξεις με 37 φερόμενα θύματα, μαρτυρίες για 45 περιστατικά ΑΑΕ που κατά τους ισχυρισμούς των φερόμενων θυμάτων συνέβησαν από τον Ιανουάριο 2022 μέχρι και τον Δεκέμβριο 2023.

Σύμφωνα με τις μαρτυρίες για τα 45 περιστατικά, το πλήθος των φερόμενων θυμάτων ανέρχεται κατ' ελάχιστον σε 1.438 άτομα, μεταξύ των οποίων ήταν τουλάχιστον 158 γυναίκες, 190 παιδιά, και 41 άτομα με ιδιαίτερες ανάγκες, όπως άτομα με ιατρικά προβλήματα, υπερήλικες, άτομα με αναπηρία και άλλα.⁸ Οι χώρες καταγωγής των φερόμενων θυμάτων είναι χώρες με σημαντικά ποσοστά αναγνώρισης καθεστώτος διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα και την ΕΕ (Αφγανιστάν, Συρία, Τουρκία, Ιράκ, Ιράν, Παλαιστίνη, Σιέρρα Λεόνε και Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό).⁹

Τα στοιχεία που προκύπτουν από τις καταγραφές που πραγματοποιήθηκαν στον καταγραφικό κύκλο του 2023 και παρουσιάζονται στην παρούσα Έκθεση επιβεβαιώνουν τα στοιχεία του καταγραφικού κύκλου του 2022 και τα ευρήματα που παρατέθηκαν στην Ετήσια Έκθεση 2022 του Μηχανισμού Καταγραφής.

Η πλειοψηφία των φερόμενων θυμάτων συνεχίζουν να είναι μη-καταγεγραμμένοι αιτούντες άσυλο οι οποίοι ισχυρίστηκαν ότι τα στοιχεία τους δεν έχουν καταγραφεί ποτέ από τις ελληνικές Αρχές και απομακρύνθηκαν παράτυπα και αναγκαστικά στην Τουρκία. Επισημαίνεται η περίπτωση 6 πολιτών Τουρκίας μη-καταγεγραμμένων αιτούντων άσυλο που ισχυρίστηκαν ότι εγκατέλειψαν τη χώρα καταγωγής τους εξαιτίας κινδύνου δίωξης που συνδέεται με τις πολιτικές τους πεποιθήσεις και ήρθαν στην Ελλάδα με σκοπό να καταθέσουν αιτήματα ασύλου.¹⁰ Τα πρόσωπα αυτά ισχυρίστηκαν ότι υπέστησαν ΑΑΕ απευθείας στη χώρα τους (Τουρκία), όπου υπέστησαν ή κινδύνευαν να υποστούν δίωξη, δίχως δυνατότητα πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου και χωρίς καμία εκτίμηση για τις ανάγκες διεθνούς προστασίας τους εξαιτίας κινδύνου δίωξης στην Τουρκία και, ως εκ

⁶ Βλ. αναλυτικά Κεφάλαιο 4, σελ. 55 επ.

⁷ Βλ. αναλυτικά Κεφάλαιο 5, σελ. 60 επ.

⁸ Βλ. αναλυτικά Κεφάλαιο 1, σελ. 12 επ.

⁹ Βλ. Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου - Ενημερωτικά Σημειώματα 2022 και 2023, διαθέσιμα στο <https://migration.gov.gr/statistika/>, και EUAA - Latest Asylum Trends, διαθέσιμα στο <https://euaa.europa.eu/latest-asylum-trends-asylum>.

¹⁰ Σύμφωνα με την Ετήσια Επισκόπηση 2023 που δημοσίευσε ο Οργανισμός Ασύλου της ΕΕ (EUAA), ο αριθμός αιτήσεων ασύλου που κατατέθηκε σε χώρες της ΕΕ από πολίτες Τουρκίας ήταν τέτοιος που κατέταξε την Τουρκία στην 3^η θέση, μετά από την Συρία και το Αφγανιστάν, ως τις χώρες από τις οποίες προέρχεται ο μεγαλύτερος αριθμός αιτούντων άσυλο στην ΕΕ. Βλ. EUAA – Annual Overview 2023, διαθέσιμο <https://tinyurl.com/48ywku75>

τούτου, τα περιστατικά αυτά αποτελούν άμεση παραβίαση της αρχής της μη-επαναπροώθησης που είναι ο ακρογωνιαίος λίθος της προσφυγικής προστασίας.

Υπάρχει, επίσης, 1 φερόμενο θύμα που ισχυρίστηκε ότι πριν την απομάκρυνσή του είχε καταγραφεί από τις ελληνικές Αρχές ως αιτών άσυλο και το αίτημά του εκκρεμούσε. Πρόκειται για αιτούντα άσυλο με καταγωγή από τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό. Το άτομο αυτό ισχυρίστηκε ότι υπέστη ΑΑΕ στην Τουρκία, παρά το γεγονός ότι είχε καταγραφεί ως αιτών άσυλο από τις αρμόδιες ελληνικές Αρχές, και ως εκ τούτου παρέμενε στη χώρα νόμιμα αναμένοντας την έκβαση του αιτήματός του. Η ΑΑΕ του συγκεκριμένου προσώπου διέκοψε τη διαδικασία εξέτασης του αιτήματός του για διεθνή προστασία και αποστέρησε το συγκεκριμένο πρόσωπο από το δικαίωμα διαμονής στην ελληνική επικράτεια για όσο διάστημα εκκρεμούσε η διαδικασία εξέτασης του αιτήματός του.

Ανάμεσα στα φερόμενα θύματα περιλαμβάνονται 2 αναγνωρισμένοι/ες πρόσφυγες στην Ελλάδα. Πρόκειται για πρόσφυγες με καταγωγή από τη Συρία. Τα άτομα αυτά ισχυρίστηκαν ότι υπέστησαν ΑΑΕ στην Τουρκία, παρά το γεγονός ότι είχαν αναγνωριστεί ως δικαιούχοι διεθνούς προστασίας από τις αρμόδιες ελληνικές Αρχές. Ως εκ τούτου, οι συγκεκριμένες ΑΑΕ αποστέρησαν αναγνωρισμένους πρόσφυγες, από τα δικαιώματα που απορρέουν από το καθεστώς διεθνούς προστασίας που τους είχε αναγνωρίσει η ελληνική Πολιτεία.

Στον καταγραφικό κύκλο του 2023 περιλαμβάνεται για πρώτη φορά η μαρτυρία ενός απορριφθέντα αιτούντα άσυλο με χώρα καταγωγής το Αφγανιστάν. Το συγκεκριμένο πρόσωπο, σύμφωνα με τη μαρτυρία του, εντοπίστηκε από τις ελληνικές αρχές εντός του αστικού ιστού της Θεσσαλονίκης, υποβλήθηκε σε άτυπη κράτηση εντός Αστυνομικού Τμήματος στην περιοχή της Θεσσαλονίκης, και στη συνέχεια μεταφέρθηκε στη συνοριακή περιοχή του Έβρου από όπου απομακρύνθηκε προς την Τουρκία μαζί με μια ομάδα συνολικά 4 ατόμων.

Στην πλειοψηφία των μαρτυριών που έχει καταγράψει ο Μηχανισμός Καταγραφής αναφέρεται ότι τα φερόμενα θύματα έχουν εντοπιστεί πολύ κοντά σε κάποια συνοριακή περιοχή είτε της ηπειρωτικής είτε της νησιωτικής επικράτειας. Ωστόσο, υπάρχουν και μαρτυρίες που τα θύματα αναφέρουν ότι ο εντοπισμός τους έλαβε χώρα στην ενδοχώρα, δηλαδή μακριά από τις συνοριακές περιοχές της χώρας.

Με βάση τα στοιχεία που έχει καταγράψει ο Μηχανισμός Καταγραφής το 2023, προκύπτει ότι οι ΑΑΕ συνεχίζουν να παρουσιάζουν συστηματικό και *οργανωμένο* χαρακτήρα που προκύπτει από την εμπλοκή ανθρώπινου δυναμικού που φέρει χαρακτηριστικά προσωπικού των σωμάτων ασφαλείας ή των ενόπλων δυνάμεων, όπως η Αστυνομία, το Λιμενικό, ο Στρατός, και η FRONTEX, καθώς και η χρήση κτηριακών εγκαταστάσεων που πολλές φορές φέρει εμφανή διακριτικά και χαρακτηριστικά, όπως για παράδειγμα Αστυνομικά Τμήματα και Τμήματα Συνοριακής Φύλαξης, και βαριά οχήματα, πλωτά σκάφη και άλλα υλικοτεχνικά μέσα.

Ο τρόπος υλοποίησης¹¹ (modus operandi) των ΑΑΕ, όπως προκύπτει από τις μαρτυρίες, συνεχίζει να παρουσιάζει το χαρακτηριστικό της *σταδιακότητας*. Συγκεκριμένα, τα φερόμενα θύματα αρχικά εντοπίζονται από κάποια ομάδα ένστολων ή και ατόμων με πολιτικά ρούχα (στάδιο του εντοπισμού), στη συνέχεια, στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, μεταφέρονται σε κάποια δομή όπου κρατούνται άτυπα (στάδιο της άτυπης κράτησης), και τέλος μεταφέρονται από τον χώρο άτυπης κράτησης στο σημείο όπου πραγματοποιείται η πράξη της φυσικής απομάκρυνσης και ολοκληρώνεται η επιχείρηση ΑΑΕ (στάδιο της φυσικής απομάκρυνσης).

Οι ΑΑΕ πραγματοποιούνται σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές (συνοριακή περιοχή Έβρου και θάλασσα), οι ιδιαιτερότητες των οποίων διαμορφώνουν και τον τρόπο υλοποίησής τους (modus operandi). Εν προκειμένω, σε κάποιες μαρτυρίες, όπως ιδίως στα περιστατικά που ο εντοπισμός έγινε στα νησιά ή τη θάλασσα ή πολύ κοντά στη συνοριακή περιοχή του ποταμού Έβρου, αναφέρθηκε ότι το στάδιο της άτυπης κράτησης παραλείφθηκε και η ΑΑΕ πραγματοποιήθηκε αμέσως μετά τον εντοπισμό, λόγω της εγγύτητας με τη συνοριακή γραμμή.

Στα περιστατικά που έχει καταγράψει ο Μηχανισμός Καταγραφής αναφέρθηκε η συμμετοχή τόσο ένστολων όσο και ατόμων με πολιτικά ρούχα, η δράση των οποίων έφερε χαρακτηριστικά συντονισμένης δράσης με τις Αρχές.¹² Δεν αποκλείεται ορισμένοι εκ των ατόμων αυτών να είναι απλοί πολίτες μη έχοντες αναλάβει νόμιμα δημόσια εξουσία, οι οποίοι συμμετείχαν στα περιστατικά υπό τον έλεγχο ή τις εντολές (ή ορισμένες φορές επιτήρηση ή καθοδήγηση) άλλων ατόμων που ασκούσαν νόμιμη εξουσία. Στο στοιχείο αυτό προστίθεται το στοιχείο κάποιων μαρτυριών ότι κατά το στάδιο της φυσικής απομάκρυνσης των περιστατικών του Έβρου φέρονται να συμμετείχαν ως δράστες πολίτες τρίτων χωρών που μιλούσαν κάποιες από τις γλώσσες των θυμάτων.

Στα περιστατικά του Έβρου αναφέρθηκε πολύ μεγαλύτερη παρουσία φερόμενων θυτών που φορούσαν πολιτικά ρούχα, σε σύγκριση με τα περιστατικά της θάλασσας, στα οποία αναφέρθηκε η παρουσία κυρίως ένστολων φερόμενων θυτών. Επίσης, στα περιστατικά του Έβρου αναφέρθηκε ότι στο στάδιο της φυσικής απομάκρυνσης συμμετείχαν και άτομα από τις χώρες καταγωγής των φερόμενων θυμάτων, κάτι το οποίο δεν αναφέρθηκε καθόλου στα περιστατικά της θάλασσας.

Στην πλειοψηφία των μαρτυριών αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα ότι κατά τη διάρκεια των περιστατικών κατάφεραν να εκφράσουν τη βούλησή τους να καταθέσουν αίτημα διεθνούς προστασίας. Ωστόσο, δεν πραγματοποιήθηκε καμία διαδικασία καταγραφής των αιτημάτων τους, ούτε υπήρξε κάποια άλλη διαδικασία ταυτοποίησής τους, όπως καταγραφή των προσωπικών τους στοιχείων ή λήψη βιομετρικών δεδομένων (αποτυπώματα, φωτογράφιση κλπ), ούτε έλαβαν οποιαδήποτε ενημέρωσή

¹¹ Βλ. αναλυτικά κατωτέρω Κεφάλαιο 2 – Ι, σελ. 15 επ.

¹² Ο.π.

για τα δικαιώματά τους σε γλώσσα που κατανοούν, ούτε τους επιδόθηκε οποιοδήποτε έγγραφο.¹³

Οι επιχειρήσεις ΑΑΕ προκαλούν σωρεία παραβιάσεων θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, πολλές από τις οποίες αφορούν παιδιά, γυναίκες, υπερήλικες και άλλες κατηγορίες ευάλωτων προσώπων.¹⁴ Στα περιστατικά ΑΑΕ που έχει καταγράψει ο Μηχανισμός Καταγραφής τα φερόμενα θύματα συνεχίζουν να περιγράφουν πράξεις που συνδέονται με εξαιρετικά σοβαρές παραβιάσεις της απαγόρευσης της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης (Άρθρο 3 ΕΣΔΑ), καθώς και του δικαιώματος στην προσωπική ελευθερία (Άρθρο 5 ΕΣΔΑ) και δύνανται να αποτελούν πράξεις που, κατά το ελληνικό δίκαιο, είναι ποινικά κολάσιμες, όπως απειλή (Άρθρο 333 ΠΚ), παράνομη βία (Άρθρο 330 ΠΚ), προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας (Άρθρο 137Α §4 ΠΚ), αρπαγή (Άρθρο 322 §1 ΠΚ), βίαιη εξαφάνιση (Άρθρο 322 §2 ΠΚ), έκθεση σε κίνδυνο (306 ΠΚ), παράλειψη προσφοράς βοήθειας (307 ΠΚ), σωματικές βλάβες (308 ΠΚ έως 312 ΠΚ, και 314 ΠΚ), ανθρωποκτονία (302 ή 299 ΠΚ).

Για 10 περιστατικά τα φερόμενα θύματα έχουν προσφύγει ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ). Πριν από την προσφυγή στο ΕΔΔΑ, τα φερόμενα θύματα είχαν ενημερώσει μέσω των συνηγόρων τους τις αρμόδιες ελληνικές Αρχές (Εισαγγελικές Αρχές, Αστυνομία) για την παρουσία τους στην Ελλάδα, την ανάγκη διάσωσης και την επιθυμία πρόσβασής τους στη διεθνή προστασία. Για 1 άλλο περιστατικό διεξήχθη αυτεπάγγελτη εισαγγελική έρευνα και η υπόθεση τέθηκε στο αρχείο αγνώστων δραστών, αλλά ανασύρθηκε από το αρχείο κατόπιν έγκλησης των φερόμενων θυμάτων. Για 2 άλλα περιστατικά τα φερόμενα θύματα κατέθεσαν αναφορές ενώπιον του Συνηγόρου του Πολίτη ως Εθνικού Μηχανισμού Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας και για ένα εξ αυτών έχει υποβληθεί καταγγελία στον Υπεύθυνο Προστασίας Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της FRONTEX.¹⁵

Ο Μηχανισμός Καταγραφής συστήνει στις ελληνικές Αρχές, ανάμεσα σε άλλα,¹⁶ να διερευνούν με τρόπο ανεξάρτητο και αποτελεσματικό τις καταγγελίες για ΑΑΕ και άλλες σοβαρές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα σύνορα, να διασφαλίζουν την παραπομπή των υπευθύνων για τυχόν παράνομες ενέργειες ενώπιον της Δικαιοσύνης, να διασφαλίζουν ότι όλα τα κρατικά όργανα τηρούν απαρέγκλιτα την αρχή της μη-επαναπροώθησης, και να διασφαλίζουν σε όλους τους αιτούντες άσυλο πρόσβαση στις διαδικασίες ασύλου και προστασία απέναντι στις επαναπροωθήσεις και κάθε μορφής ΑΑΕ.

¹³ Βλ. αναλυτικά κατωτέρω Κεφάλαιο 2 – II, σελ. 36 επ.

¹⁴ Βλ. αναλυτικά κατωτέρω Κεφάλαιο 2 – III, σελ. 39 επ.

¹⁵ Βλ. αναλυτικά κατωτέρω Κεφάλαιο 2 - V, σελ. 45 επ.

¹⁶ Βλ. αναλυτικά κατωτέρω Κεφάλαιο 5, σελ. 60 επ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΩΝ

Η παρούσα έκθεση αποτελεί συνέχεια της Ετήσιας Έκθεσης 2022¹⁷ του Μηχανισμού Καταγραφής.¹⁸ Αφορά 45 περιστατικά ΑΑΕ που, κατά τους ισχυρισμούς των φερόμενων θυμάτων, συνέβησαν από τον Ιανουάριο του 2022 μέχρι και τον Δεκέμβριο του 2023. Για τα 45 αυτά περιστατικά, ο Μηχανισμός Καταγραφής έχει καταγράψει, από τον Ιανουάριο του 2023 μέχρι και τον Δεκέμβριο του 2023, 55 μαρτυρίες με προσωπικές συνεντεύξεις με 36 πρόσωπα που ισχυρίζονται ότι είναι θύματα αυτών των περιστατικών και 1 πρόσωπο που ήταν αυτόπτης μάρτυρας¹⁹ ενός περιστατικού.

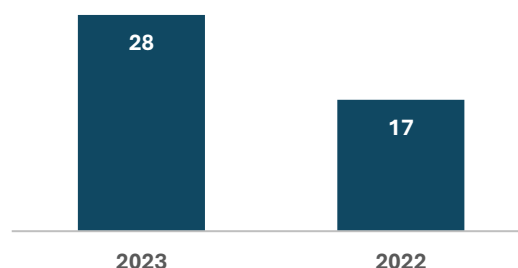
Οι συνεντεύξεις διενεργήθηκαν από τους/τις διαπιστευμένους/ες καταγραφείς των Μελών του Μηχανισμού Καταγραφής σε 20 περιπτώσεις αποκλειστικά δια ζώσης με τα φερόμενα θύματα, σε 27 περιπτώσεις αποκλειστικά μέσω τηλεφώνου και σε 5 περιπτώσεις αποκλειστικά με βιντεοκλήση. Σε 3 περιπτώσεις ακολουθήθηκε μικτή μέθοδος (Βλ. Γράφημα 1).

Από τα 45 περιστατικά που έχει καταγράψει ο Μηχανισμός Καταγραφής 17 συνέβησαν, κατά τους ισχυρισμούς των φερόμενων θυμάτων, μέσα στο 2022, και 28 συνέβησαν μέσα στο 2023 (Βλ. Γράφημα 2).

Γρ. 1: Μέθοδος Καταγραφής

Γρ. 2: Χρόνος Περιστατικών

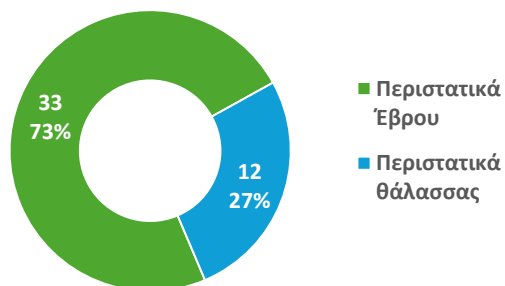
¹⁷ Βλ. Μηχανισμός Καταγραφής - Ετήσια Έκθεση 2022, διαθέσιμη στο <https://tinyurl.com/332t953v>.

¹⁸ Βλ. Δελτίο Τύπου ΕΕΔΑ 13/12/2023, διαθέσιμο στο <https://tinyurl.com/bdh3cafmm>.

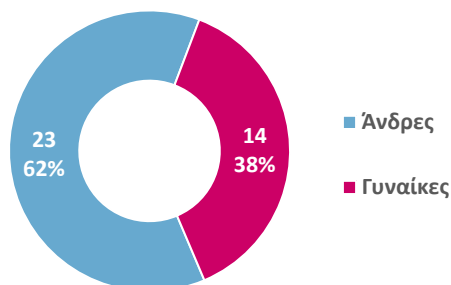
¹⁹ Η μαρτυρία καταγράφηκε κατ' εξαίρεση από τον μεθοδολογικό κανόνα της λήψης μαρτυριών με προσωπικές συνεντεύξεις με τα φερόμενα θύματα των περιστατικών, καθώς πληροί τις προϋποθέσεις που ο Μηχανισμός Καταγραφής απαιτεί για τη λήψη τέτοιων μαρτυριών, δηλαδή α) για λόγους ανωτέρας βίας το φερόμενο θύμα ν' αδυνατεί να συμμετέχει το ίδιο στη σχετική συνέντευξη (εν προκειμένω αδυναμία επικοινωνίας με το φερόμενο θύμα στην Τουρκία, εξαιτίας της ευάλωτης κατάστασής του τη στιγμή της καταγραφής: μόνη γυναίκα σε κατάσταση λοχείας με άλλα 3 ανήλικα παιδιά), β) το πρόσωπο που δίνει τη μαρτυρία να είναι πρόσωπο που ευλόγως είναι σε θέση να δικαιολογήσει τη γνώση των περιστατικών για τα οποία μεταφέρει τη μαρτυρία του (εν προκειμένω ο συνεντευξιζόμενος είναι ο σύζυγός του φερόμενου θύματος και ήταν αυτόπτης μάρτυρας του περιστατικού μέχρι το στάδιο του εντοπισμού του και ο οποίος σε μεταγενέστερη επικοινωνία του με το θύμα έλαβε γνώση απευθείας από το θύμα των περιστατικών που συνέβησαν στο ίδιο και τα ανήλικα παιδιά τους), και γ) η μαρτυρία να επιβεβαιώνεται από άμεση μαρτυρία έτερου φερόμενου θύματος του ίδιου περιστατικού (εν προκειμένω για το ίδιο περιστατικό ο Μηχανισμός Καταγραφής κατέγραψε μαρτυρία με προσωπική συνέντευξη με το ίδιο και ενός άλλου φερόμενου θύματος).

Από τα 45 περιστατικά που κατέγραψε ο Μηχανισμός Καταγραφής, 33 αποτελούν περιστατικά που η φυσική απομάκρυνση πραγματοποιήθηκε μέσω του μοναδικού εδαφικού συνόρου μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας που είναι ο ποταμός Έβρος, ενώ 12 περιστατικά αποτελούν περιστατικά που η φυσική απομάκρυνση πραγματοποιήθηκε από τα θαλάσσια σύνορα (Βλ. *Γράφημα 3*).

Γρ. 3: Τοποθεσία περιστατικών

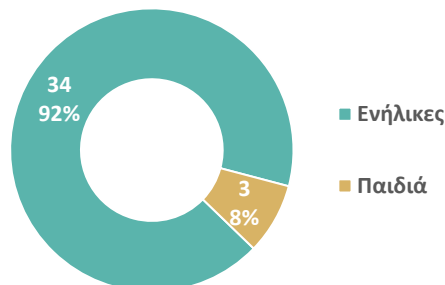
Γρ. 4: Φύλο φερόμενων θυμάτων

Από τα συνολικά 37 φερόμενα θύματα, οι 23 είναι άνδρες ενώ οι 14 είναι γυναίκες. Στις καταγραφές δεν περιλαμβάνεται μη-δυναδικό άτομο (Βλ. *Γράφημα 4*).

Από τα 37 φερόμενα θύματα, τη μαρτυρία των οποίων κατέγραψε ο Μηχανισμός Καταγραφής εφαρμόζοντας τη Μεθοδολογία²⁰ του, τα 34 φερόμενα ήταν ενήλικες κατά τη στιγμή της καταγραφής, και 3 φερόμενα θύματα ήταν ανήλικοι τη στιγμή της καταγραφής (Βλ. *Γράφημα 5*).

Γρ. 5: Ηλικία φερόμενων θυμάτων

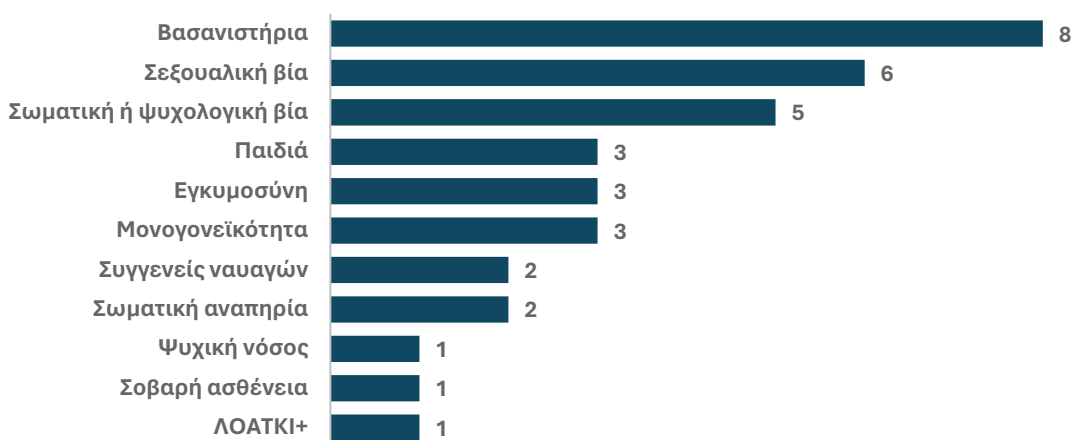

²⁰ Βλ. κατωτέρω, Παράρτημα Ι - ΙΙΙ, σελ. 69 επ.

Κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων διαπιστώθηκε ότι 23 φερόμενα θύματα ανήκουν στις ομάδες των ευάλωτων προσώπων.²¹ Για 14 φερόμενα θύματα δεν προέκυψε κάποια ευαλωτότητα.²²

Πιο συγκεκριμένα, μεταξύ των φερόμενων θυμάτων, τη μαρτυρία των οποίων κατέγραψε ο Μηχανισμός Καταγραφής περιλαμβάνονται 8 θύματα βασανιστηρίων, 6 θύματα σεξουαλικής βίας, 5 θύματα άλλου είδους σοβαρής σωματικής/ψυχολογικής βίας, 3 παιδιά, 3 εγκυμονούσες γυναίκες, 3 μόνοι γονείς με ανήλικα παιδιά (μονογονεϊκές οικογένειες), 2 άτομα που είναι άμεσοι συγγενείς θυμάτων ναυαγίου, 2 άτομα με σωματική αναπηρία, 1 άτομο με ψυχική νόσο, 1 άτομο με σοβαρή ασθένεια, και 1 ΛΟΑΤΚΙ+ άτομο (Βλ. Γράφημα 6).

Γρ. 6: Ευαλωτότητες

Σε όλα τα 45 περιστατικά αναφέρεται ως χώρα εισόδου και ως χώρα επιστροφής η Τουρκία.

Η πλειονότητα των φερόμενων θυμάτων έχουν ως χώρα ιθαγένειας το Αφγανιστάν. Συγκεκριμένα, 12 φερόμενα θύματα έχουν ως χώρα ιθαγένειας το Αφγανιστάν, 8 τη Συρία, 6 την Τουρκία, 4 το Ιράκ, 2 το Ιράν, 2 την Παλαιστίνη, 2 τη Σιέρρα Λεόνε, και 1 τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό (ΛΔΚ) (Βλ. Γράφημα 7).

Από τα συνολικά 37 φερόμενα θύματα, τα 33 είναι άτομα που, κατά τους ισχυρισμούς τους, παρά τον εντοπισμό τους από τις ελληνικές Αρχές, ουδέποτε υποβλήθηκαν σε

²¹ Ο Μηχανισμός Καταγραφής καταγράφει ως ευάλωτα πρόσωπα, τα παιδιά (συνοδευόμενα ή μη), άμεσους συγγενείς θανόντων σε ναυάγια (γονείς, αδέρφια, τέκνα και σύζυγος), άτομα με σωματική, νοητική ή ψυχική αναπηρία, ηλικιωμένους/ες, εγκυμονούσες, μονογονεϊκές οικογένειες με ανήλικα παιδιά, θύματα εμπορίας ανθρώπων, άτομα με σοβαρή ασθένεια, άτομα που έχουν υποστεί βασανιστήρια, άτομα που έχουν υποστεί βιασμό ή άλλες σοβαρές μορφές σεξουαλικής βίας, άτομα που έχουν υποστεί άλλες σοβαρές μορφές ψυχολογικής ή σωματικής βίας, όπως τα θύματα ακρωτηριασμού γυναικείων γεννητικών οργάνων, και τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα. Επισημαίνεται ότι η ευαλωτότητα καταγράφεται ως υπάρχουσα τη στιγμή της καταγραφής και σε πολλές περιπτώσεις παραπάνω από μία κατάσταση ευαλωτότητας συνυπάρχει στο ίδιο πρόσωπο.

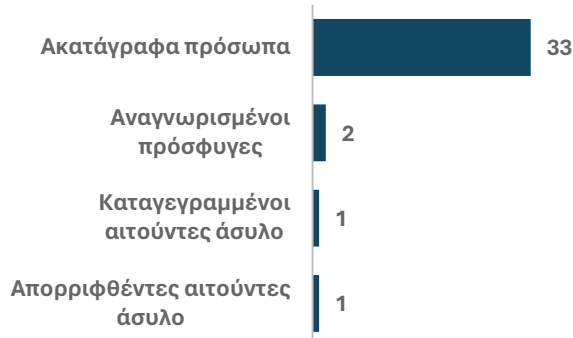
²² Η αδυναμία μπορεί να οφείλεται στον τρόπο διενέργειας της συνέντευξης, όπως, για παράδειγμα, όταν διενεργείται απομακρυσμένα, στην προσωπική και ευαίσθητη φύση των πληροφοριών, στην κατάσταση του φερόμενου θύματος κ.α.

διαδικασίες καταγραφής και ταυτοποίησης (ακατάγραφα πρόσωπα). Μεταξύ των 37 φερόμενων θυμάτων περιλαμβάνονται 2 αναγνωρισμένοι πρόσφυγες στην Ελλάδα, 1 καταγεγραμμένος αιτών άσυλο και 1 αιτών άσυλο που το αίτημά του για διεθνή προστασία είχε απορριφθεί από τις αρμόδιες Αρχές (Βλ. Γράφημα 8).

Γρ. 7: Χώρα ιθαγένειας των φερόμενων θυμάτων

Γρ. 8: Νομικό καθεστώς των φερόμενων θυμάτων

Τέλος, σύμφωνα με τις μαρτυρίες για τα 45 περιστατικά που έχουν καταγραφεί για τα έτη 2022 – 2023, το πλήθος των φερόμενων θυμάτων σε αυτά τα περιστατικά ανέρχεται κατ' ελάχιστον σε 1438 άτομα (Βλ. Γράφημα 9).²³ Μεταξύ αυτών ήταν τουλάχιστον 158 γυναίκες και 190 παιδιά. Επιπλέον, ανάμεσα στους εντοπισθέντες υπήρχαν, κατά τις μαρτυρίες, 41 άτομα με ιδιαίτερες ανάγκες, όπως άτομα με ιατρικά προβλήματα, υπερήλικες, άτομα με αναπηρία και άλλα.

Γρ. 9: Ελάχιστος αριθμός φερόμενων θυμάτων ανά έτος περιστατικού

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΙΔΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΩΝ

Ι. Μορφολογία περιστατικών

Στην ενότητα αυτή αναλύεται η μορφολογία των περιστατικών ΑΑΕ, δηλαδή τα χαρακτηριστικά που αποτυπώνουν τη γεωγραφική κατανομή τους, τη φυσική υποδομή και τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την υλοποίησή τους, όπως κτήρια, μέσα μεταφοράς κ.α, την υλικοτεχνική επιμελητεία (logistics), τις τεχνικές και τα τεχνολογικά

²³ Κατά τη διάρκεια μιας συνέντευξης για την καταγραφή μαρτυρίας περιστατικού άτυπης αναγκαστικής επιστροφής, ζητείται από το φερόμενο θύμα να προσδιορίσει, ως τάξη μεγέθους, τον αριθμό των ατόμων που επαναπροωθήθηκαν μαζί του και η απόκρισή του καταγράφεται σε ειδικό πεδίο της Φόρμας Καταγραφής. Ο ελάχιστος αριθμός των 1.438 ατόμων προκύπτει από το άθροισμα του ελαχίστου αριθμού ατόμων που ανέφεραν τα φερόμενα θύματα των 45 περιστατικών ότι επαναπροωθήθηκαν μαζί τους.

μέσα, τα επιχειρησιακά χαρακτηριστικά των περιστατικών και τα χαρακτηριστικά που φέρουν τα εμπλεκόμενα υποκείμενα (θύτες και θύματα).

Για την καλύτερη αποτύπωση των παραπάνω χαρακτηριστικών, τα περιστατικά έχουν ταξινομηθεί με κριτήριο την τοπογραφία της φυσικής απομάκρυνσης σε περιστατικά του Έβρου και σε περιστατικά της θάλασσας.

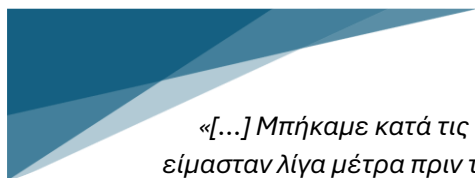
Στα περιστατικά του Έβρου περιλαμβάνονται τα περιστατικά που η *φυσική απομάκρυνση* πραγματοποιήθηκε είτε μέσω του ποταμού Έβρου είτε στα εδαφικά σύνορα μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας στο νομό Έβρου. Πρόκειται για 33 περιστατικά που ο *εντοπισμός* των φερόμενων θυμάτων συνέβη είτε σε σημεία της συνοριακής περιοχής του νομού Έβρου (27 περιστατικά) είτε σε σημεία της ενδοχώρας (6 περιστατικά).

Στα περιστατικά της θάλασσας περιλαμβάνονται τα περιστατικά που η *φυσική απομάκρυνση* πραγματοποιήθηκε από τα θαλάσσια σύνορα με την Τουρκία στο Ανατολικό Αιγαίο. Πρόκειται για 12 περιστατικά που ο *εντοπισμός* των φερόμενων θυμάτων πραγματοποιήθηκε σε σημεία της θαλάσσιας περιοχής πλησίον νησιού της ελληνικής επικράτειας (5 περιστατικά) ή σε σημεία στο έδαφος νησιών της ελληνικής επικράτειας (7 περιστατικά).

A. Δεδομένα για τον εντοπισμό

i) Τοπογραφία εντοπισμού

Από τα 27 περιστατικά που ο εντοπισμός των φερόμενων θυμάτων έγινε στη συνοριακή περιοχή του Έβρου, σε 7 περιστατικά αναφέρεται ως σημείο εντοπισμού η παραποτάμια

«[...] Μπήκαμε κατά τις 12.00 πμ και όταν είμασταν λίγα μέτρα πριν την ελληνική όχθη εμφανίστηκαν ένοπλοι με στρατιωτικά ρούχα, περίπου 15 άτομα. Αφού αποβιβαστήκαμε, μας έκαναν σωματικό έλεγχο και μας αφαίρεσαν όλα τα προσωπικά αντικείμενα, χρήματα, κινητά τηλέφωνα, ρούχα. Χτύπησαν κάποιους από τους άντρες με γκλομπ, μεταξύ των οποίων και τους δύο μεγάλους μου υιούς. Αφού μας αφαίρεσαν τα πράγματα, μας ανάγκασαν να επιβιβαστούμε στην ίδια λέμβο που χρησιμοποιήσαμε μετά από 45 λεπτά. Αποβιβαστήκαμε στην τουρκική όχθη και κρυφτήκαμε στα δέντρα περιμένοντας να έρθει το επόμενο βράδυ για να επιχειρήσουμε ξανά να περάσουμε στην Ελλάδα [...]».

Καταγραφή με Αριθμό: HIA07A54A58

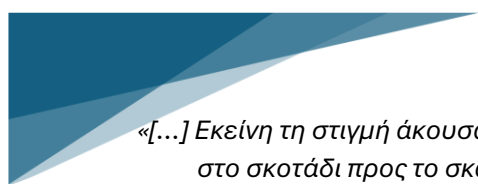
περιοχή του Έβρου, σε 14 περιστατικά η υπαίθρια ή δασική περιοχή στην ευρύτερη συνοριακή περιοχή πλησίον οικισμών/χωριών/πόλεων, όπως το Αμόριο το Σουφλί, οι Καστανιές, η Ορεστιάδα, τα Λαγυνά και το Τυχερό, σε 1 περιστατικό κάποια νησίδα μέσα στην κοίτη του ποταμού, και σε 5 περιστατικά ο αστικός ή οικιστικός ιστός πόλεων ή χωριών της ευρύτερης συνοριακής περιοχής, όπως η Βύσσα, τα Λάβαρα και το Σουφλί ή άλλα χωριά που τα φερόμενα θύματα αδυνατούν να αναγνωρίσουν.

Από τα 6 περιστατικά που ο εντοπισμός έγινε στην ενδοχώρα, σε 4 αναφέρεται ως σημείο εντοπισμού ο αστικός

ιστός της Θεσσαλονίκης, σε 1 ο αστικός ιστός της Κομοτηνής, και σε 1 η υπαίθρια περιοχή σε σημείο της ενδοχώρας που το φερόμενο θύμα αδυνατεί να προσδιορίσει.

Σε 2 περιστατικά που ο εντοπισμός έγινε στην ενδοχώρα (Θεσσαλονίκη και Κομοτηνή) και σε 2 περιστατικά που ο εντοπισμός έγινε σε οικιστικές περιοχές της συνοριακής περιοχής του νομού Έβρου (Λάβαρα και άγνωστος οικισμός) τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι ο εντοπισμός έγινε παρουσία αυτοπτών μαρτύρων. Σε κανένα από τα περιστατικά που ο εντοπισμός έγινε στην παρόχθια περιοχή του ποταμού Έβρου ή σε κάποια νησίδα εντός της κοίτης του ποταμού ή σε υπαίθρια ή δασική περιοχή του νομού Έβρου δεν αναφέρθηκε παρουσία αυτοπτών μαρτύρων κατά τον εντοπισμό.

Στα 5 περιστατικά που ο εντοπισμός των φερόμενων θυμάτων έγινε στη θάλασσα

«[...] Εκείνη τη στιγμή άκουσα πυροβολισμούς στο σκοτάδι προς το σκάφος, μια σφαίρα βρήκε τη βάρκα, η οποία άρχισε να βυθίζεται.

Οι άνδρες μπήκαν στο νερό και προσπαθούσαν να σώσουν τα παιδιά που βρίσκονταν μέσα στη βάρκα που βυθιζόταν. Εγώ πήρα ένα παιδί και ένα βρέφος στα χέρια μου και έφτασα στην παραλία. Η ομάδα χωρίστηκε και εγώ μαζί με ένα άλλο άτομο, αρχίσαμε να περπατάμε από την παραλία για να βρούμε ένα δρόμο, αλλά μετά από 5-10 λεπτά μας εντόπισαν 3 στρατιώτες με στρατιωτικές στολές με καμουφλάζ, ακάλυπτα πρόσωπα και μεγάλα όπλα. Αμέσως μας αφαίρεσαν τα κινητά τηλέφωνα, μας ανάγκασαν να μπορούμε σε ένα μικρό λευκό όχημα και μας οδήγησαν στην ακτή [...]».

Αριθμός με Καταγραφή: GCR17A58A63

αναφέρεται ως σημείο εντοπισμού η θαλάσσια περιοχή πλησίον της Λέσβου. Από τα 7 περιστατικά που ο εντοπισμός πραγματοποιήθηκε σε νησί της ελληνικής επικράτειας, σε 2 αναφέρεται ως σημείο εντοπισμού η Κως, σε 4 η Λέσβος, και σε 1 η Σάμος.

Σε 4 περιστατικά που ο εντοπισμός έγινε σε νησί της ελληνικής επικράτειας (Λέσβος, Σάμος και Κως) τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι ο εντοπισμός έγινε παρουσία αυτοπτών μαρτύρων. Σε κανένα από τα περιστατικά που ο εντοπισμός πραγματοποιήθηκε στη θάλασσα δεν αναφέρθηκε παρουσία αυτοπτών μαρτύρων κατά τον εντοπισμό.

ii) Δημογραφία εντοπισθέντων

Σύμφωνα με τις μαρτυρίες για τα 33 περιστατικά που αφορούν τη γεωγραφική περιοχή του Έβρου και έχουν καταγραφεί για τα έτη 2022 – 2023, το πλήθος των εντοπισθέντων σε αυτά τα περιστατικά υπολογίζεται κατ' ελάχιστον σε 247 άτομα (Βλ. Γράφημα 10α).²⁴ Μεταξύ αυτών ήταν τουλάχιστον 35 γυναίκες και 81 παιδιά. Επιπλέον, ανάμεσα στους εντοπισθέντες υπήρχαν, κατά τις μαρτυρίες, 14 άτομα με ιδιαίτερες ανάγκες, όπως άτομα με ιατρικά προβλήματα, υπερήλικες, άτομα με αναπηρία και άλλα.

²⁴ Ο ελάχιστος αριθμός των 247 ατόμων προκύπτει από το άθροισμα του ελαχίστου αριθμού ατόμων που ανέφεραν τα φερόμενα θύματα ότι εντοπίστηκαν μαζί τους.

Σύμφωνα με τις μαρτυρίες για τα 12 περιστατικά που αφορούν τη θάλασσα και έχουν καταγραφεί για τα έτη 2022 – 2023, το πλήθος των εντοπισθέντων σε αυτά τα περιστατικά υπολογίζεται *κατ’ ελάχιστον* σε 305 άτομα (Βλ. *Γράφημα 10β*). Μεταξύ αυτών ήταν τουλάχιστον 94 γυναίκες και 88 παιδιά. Επιπλέον, ανάμεσα στους εντοπισθέντες υπήρχαν, κατά τις μαρτυρίες, 20 άτομα με ιδιαίτερες ανάγκες, όπως άτομα με ιατρικά προβλήματα, υπερήλικες, άτομα με αναπηρία, έγκυες γυναίκες και ασυνόδευτα παιδιά.

Γρ. 10α: Ελάχιστος αριθμός εντοπισθέντων στα περιστατικά του Έβρου

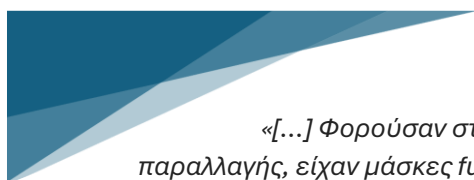
Γρ. 10β: Ελάχιστος αριθμός εντοπισθέντων στα περιστατικά της θάλασσας

iii) Εντοπιστές

- Σύμφωνα με τις μαρτυρίες, στα περιστατικά του Έβρου οι εντοπιστές ήταν κυρίως ένστολοι, αλλά υπήρχε σημαντικός αριθμός μη-ένστολων εντοπιστών, κυρίως σε μικτές ομάδες με ένστολους, οι οποίοι ενεργούσαν σε συντονισμό με τις ελληνικές Αρχές. Οι ένστολοι εντοπιστές αναφέρθηκε ότι έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας και του Ελληνικού Στρατού.
- Στα περιστατικά της θάλασσας αναφέρθηκε κυρίως η συμμετοχή ένστολων εντοπιστών που έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού του Λιμενικού Σώματος και σε 1 περιστατικό η συμμετοχή ένστολων εντοπιστών που έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού της FRONTEX.
- Στα περιστατικά του Έβρου αναφέρθηκε ότι οι εντοπιστές εκτός από Ελληνικά και Αγγλικά, μιλούσαν γλώσσες που ομιλούν και τα φερόμενα θύματα, όπως Τουρκικά και Φαρσί. Στα περιστατικά της θάλασσας αναφέρθηκε μόνο η χρήση των Ελληνικών και των Αγγλικών.

Σε 16 περιστατικά του Έβρου αναφέρεται ότι ο εντοπισμός των φερόμενων θυμάτων έγινε μόνο από ομάδες ένστολων εντοπιστών, σε 11 περιστατικά ότι ο εντοπισμός έγινε μόνο από ομάδες ατόμων με πολιτικά ρούχα (άστολοι εντοπιστές), και σε 6 περιστατικά ότι ο εντοπισμός έγινε από μικτές ομάδες εντοπιστών, δηλαδή από ομάδες που αποτελούνταν τόσο από ένστολους όσο και από άστολους εντοπιστές (Βλ. Γράφημα 11α).

«[...] Φορούσαν στρατιωτικά ρούχα παραλλαγής, είχαν μάσκες full face και γυαλιά ηλίου. Κρατούσαν μεγάλα όπλα. Μας φώναζαν να βγούμε από εκεί που καθόμασταν και να εμφανιστούμε. Πιο πέρα υπήρχε ένα ακόμα άτομο με μεγάλη κοιλιά. Ήταν περίπου 7-8 άτομα αυτοί που μας εντόπισαν, είχαν πιστόλια και full face. Τουλάχιστον 2 άτομα φορούσαν στρατιωτική στολή με διακριτικά, νομίζω ότι στη στολή του ενός είδα 3 αστέρια στον ώμο του. Υπήρχε και ένα ακόμα άτομο που φορούσε πολιτικά ρούχα. Τα άτομα μιλούσαν αγγλικά και σπαστά τουρκικά [...]»

Καταγραφή με Αριθμό GCR17A58A61

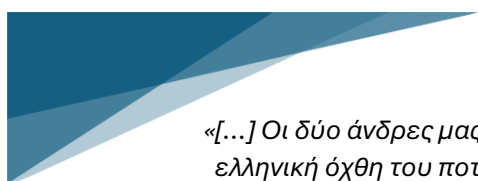
Σε 10 περιστατικά του Έβρου αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα ότι οι ένστολοι εντοπιστές έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού της Αστυνομίας, σε 9 περιστατικά ότι έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού του Στρατού, και σε 5 περιστατικά τα φερόμενα θύματα δεν κατάφεραν να πιθανολογήσουν την ιδιότητα των ένστολων εντοπιστών (Βλ. Γράφημα 12α).

Σε 6 μαρτυρίες για περιστατικά του Έβρου αναφέρεται ότι οι στολές είχαν μπλε χρώμα, σε 21 ότι είχαν πράσινο/χακί, και σε 3 ότι είχαν μαύρο. Επίσης, σε 15

μαρτυρίες αναφέρεται, η ύπαρξη διακριτικών, όπως η λέξη *police* στα ρούχα των ενστόλων, διακριτικά βαθμών ιεραρχίας (πχ αστέρια), εθνόσημα και άλλα. Σε 12 μαρτυρίες αναφέρεται ότι οι ένστολοι εντοπιστές φορούσαν κουκούλες τύπου full face, σε 1 μαρτυρία αναφέρεται ότι οι εντοπιστές φορούσαν αλεξίσφαιρα γιλέκα, σε 2

μαρτυρίες ότι χρησιμοποιούσαν ασυρμάτους, ενώ σε 23 μαρτυρίες ότι έφεραν πάνω τους όπλα, όπως τουφέκια, πιστόλια, ρόπαλα, γκλοπ, μαχαίρια και σιδερογροθιές (Βλ. *Γράφημα 13α*).²⁵

Από τα 17 περιστατικά του Έβρου, όπου στον εντοπισμό συμμετείχαν άστολοι, αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα ότι σε 16 περιστατικά τα άτομα αυτά πιθανόν να ενεργούσαν σε συντονισμό με τις Αρχές. Ο συντονισμός των άστολων εντοπιστών με τις Αρχές πιθανολογείται από αναφορές των φερόμενων θυμάτων σε 6 περιστατικά ότι ο εντοπισμός έγινε από μικτή ομάδα εντοπιστών, σε 6 περιστατικά ότι οι άστολοι εντοπιστές μετέφεραν τα φερόμενα θύματα σε χώρο άτυπης κράτησης όπου υπήρχαν ένστολοι, σε 2 περιστατικά ότι οι εντοπιστές έκαναν χρήση ασυρμάτων, και σε 2 περιστατικά από την κρίση των φερόμενων θυμάτων ότι, επειδή βρίσκονταν σε ελληνικό

«[...] Οι δύο άνδρες μας μετέφεραν στην ελληνική όχθη του ποταμού Έβρου. Στη συνέχεια, μας διέταξαν να μπούμε σε φουσκωτή βάρκα που οδηγούσαν 2 άλλοι άνδρες με πολιτικά ρούχα χωρίς μάσκες, πιθανότατα Αφγανοί κρίνοντας από κάποιες λέξεις που είπαν σε καθαρεύουσα αραβική διάλεκτο "Ανεβείτε, σκάστε και μη μιλάτε" αλλά δεν ήταν Άραβες, απ' όσο καταλάβαμε από την προφορά τους [...].»

Καταγραφή με Αριθμό: GCR17A61A64

έδαφος (όχθη του ποταμού Έβρου), οι Αρχές θα γνώριζαν την δράση των ατόμων αυτών στην περιοχή. Σε 1 περιστατικό το φερόμενο θύμα απάντησε ότι δεν είναι σε θέση να το γνωρίζει (Βλ. *Γράφημα 14α*).

Σε 12 μαρτυρίες για περιστατικά του Έβρου αναφέρεται ότι οι άστολοι εντοπιστές φορούσαν πολιτικά ρούχα²⁶ με μαύρο χρώμα, ενώ σε 11 μαρτυρίες ότι φορούσαν πολιτικά ρούχα

διαφόρων άλλων χρωμάτων. Σε 14 μαρτυρίες αναφέρεται ότι οι άστολοι εντοπιστές φορούσαν κουκούλες τύπου full face, σε 2 μαρτυρίες ότι χρησιμοποιούσαν ασυρμάτους, ενώ σε 16 μαρτυρίες αναφέρεται ότι έφεραν πάνω τους όπλα, όπως τουφέκια, πιστόλια, ρόπαλα, γκλοπ, μαχαίρια (Βλ. *Γράφημα 15α*).

Σε 34 μαρτυρίες που αφορούν περιστατικά του Έβρου τα φερόμενα θύματα αναγνώρισαν ότι οι εντοπιστές μιλούσαν Ελληνικά, σε 40 μαρτυρίες αναγνώρισαν τα Αγγλικά, σε 3 τα Τουρκικά, και σε 2 τα Φαρσί. Σε 1 μαρτυρία το θύμα δεν κατάφερε να αναγνωρίσει καμία από τις ομιλούμενες γλώσσες των εντοπιστών (Βλ. *Γράφημα 16α*).

Σε 9 περιστατικά της θάλασσας αναφέρεται ότι ο εντοπισμός των φερόμενων θυμάτων έγινε μόνο από ομάδες ένστολων εντοπιστών, σε 1 περιστατικό ότι ο εντοπισμός έγινε μόνο από ομάδα ατόμων με πολιτικά ρούχα (άστολοι εντοπιστές), και σε 2 περιστατικά

²⁵ Οι πληροφορίες αυτού του τύπου έχουν σχετική ακρίβεια, καθώς οι εντυπώσεις και η μνήμη επηρεάζονται σε πολύ μεγάλο βαθμό από περιστάσεις όπως η ώρα της μέρας και ο φωτισμός, η ψυχολογική κατάσταση, η ηλικία, η ικανότητα όρασης, η παρατηρητικότητα, το εκπαιδευτικό επίπεδο, το πολιτισμικό περιβάλλον, το φύλο, ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου. Βλ: EUAA, EASO Practical Guide: Evidence Assessment, Μάρτιος 2015, σελ. 14 επ., διαθέσιμο σε: <https://euaa.europa.eu/publications/practical-guide-evidence-assessment>

²⁶ Ρούχα καθημερινής χρήσης που δεν είναι μέρος ομοιόμορφης ενδυμασίας προσωπικού.

ότι ο εντοπισμός έγινε από μικτές ομάδες, δηλαδή από ομάδες που αποτελούνταν τόσο από ένστολους όσο και από άστολους εντοπιστές (Βλ. *Γράφημα 11β*).

Σε 5 περιστατικά της θάλασσας αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα ότι οι ένστολοι εντοπιστές έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού του Λιμενικού, σε 2 περιστατικά ότι έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού του Στρατού, και σε 1 περιστατικό ότι έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού της FRONTEX. Σε 3 περιστατικά τα φερόμενα θύματα δεν κατάφεραν να πιθανολογήσουν την ιδιότητα των ένστολων εντοπιστών (Βλ. *Γράφημα 12β*).

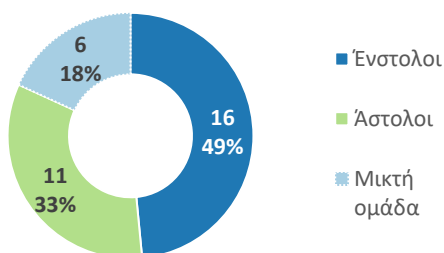
Σε 7 μαρτυρίες για περιστατικά της θάλασσας αναφέρεται ότι οι στολές είχαν μπλε χρώμα, σε 4 ότι είχαν πράσινο/χακί, και σε 4 ότι είχαν μαύρο. Αναφέρεται, επίσης, σε 10 μαρτυρίες η ύπαρξη διακριτικών, όπως η λέξη *police* στα ρούχα των ενστόλων, εθνόσημα, ελληνική σημαία, και σημαία της ΕΕ. Σε 10 μαρτυρίες αναφέρεται ότι οι ένστολοι εντοπιστές φορούσαν κουκούλες τύπου full face, σε 12 μαρτυρίες ότι έφεραν πάνω τους όπλα, όπως, πιστόλια, πολυβόλα, μαχαίρια, σιδερογροθιές και γκλοπ. Σε 4 μαρτυρίες αναφέρθηκε η χρήση ασυρμάτου και σε 1 ότι οι εντοπιστές φορούσαν αλεξίσφαιρα γιλέκα (Βλ. *Γράφημα 13β*).

Σε 2 περιστατικά της θάλασσας, όπου στον εντοπισμό συμμετείχαν άστολοι εντοπιστές, αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα ότι τα άτομα αυτά πιθανόν να ενεργούσαν σε συντονισμό με τις Αρχές. Ο συντονισμός των άστολων εντοπιστών με τις Αρχές πιθανολογείται από μαρτυρίες των φερόμενων θυμάτων ότι στα περιστατικά αυτά ο εντοπισμός έγινε από μικτή ομάδα εντοπιστών. Σε 1 περιστατικό το φερόμενο θύμα απάντησε ότι δεν είναι σε θέση να κρίνει αν οι άστολοι εντοπιστές λειτουργούσαν σε συντονισμό με τις Αρχές (Βλ. *Γράφημα 14β*).

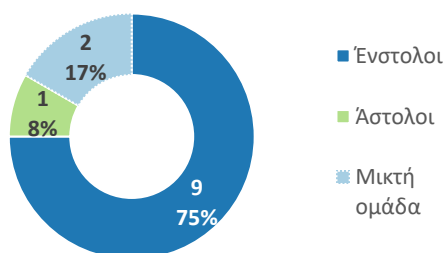
Σε 3 μαρτυρίες για περιστατικά της θάλασσας αναφέρεται ότι οι άστολοι εντοπιστές φορούσαν *πολιτικά ρούχα* με μαύρο χρώμα. Σε 3 μαρτυρίες αναφέρεται ότι οι άστολοι εντοπιστές φορούσαν κουκούλες τύπου full face, ενώ σε 2 μαρτυρίες αναφέρεται ότι έφεραν πάνω τους όπλα, όπως γκλοπ και σιδερογροθιές (Βλ. *Γράφημα 15β*).

Σε 11 μαρτυρίες που αφορούν περιστατικά της θάλασσας αναγνώρισαν τα Ελληνικά, και σε 13 μαρτυρίες αναγνώρισαν τα Αγγλικά (Βλ. *Γράφημα 16β*).

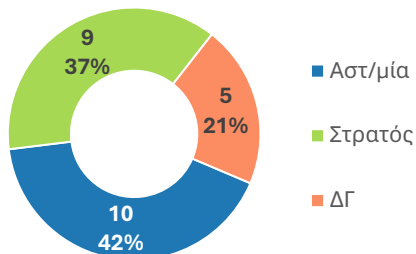
Γρ. 11α: Ενδυμασία εντοπιστών στα περιστατικά του Έβρου.

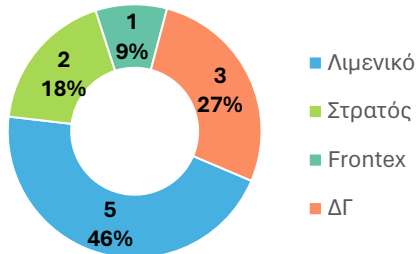
Γρ. 11β: Ενδυμασία εντοπιστών στα περιστατικά της θάλασσας.

Γρ. 12α: Εκτιμώμενη ιδιότητα ένστολων εντοπιστών στα περιστατικά του Έβρου.

Γρ. 12β: Εκτιμώμενη ιδιότητα ένστολων εντοπιστών στα περιστατικά της θάλασσας.

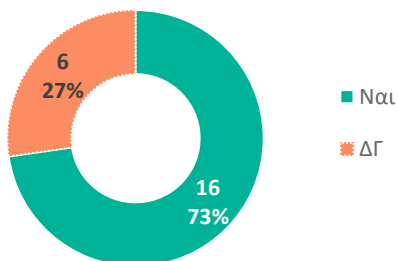
Γρ. 13α: Εξοπλισμός ένστολων εντοπιστών στα περιστατικά του Έβρου.

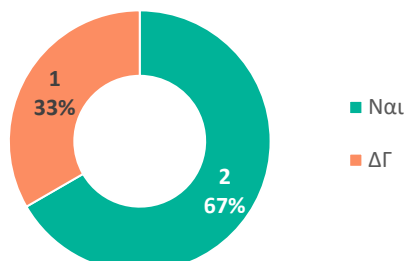
Γρ. 13β: Εξοπλισμός ένστολων εντοπιστών στα περιστατικά της θάλασσας.

Γρ. 14α: Συντονισμός άστολων εντοπιστών με Αρχές στα περιστατικά του Έβρου.

Γρ. 14β: Συντονισμός άστολων εντοπιστών με Αρχές στα περιστατικά της θάλασσας.

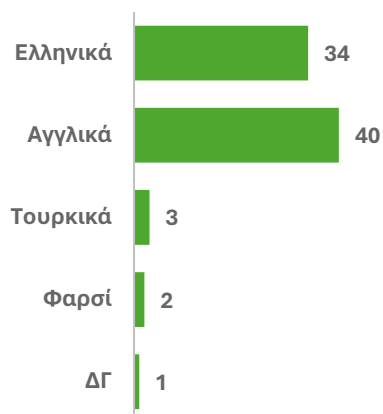
Γρ. 15α: Εξοπλισμός άστολων εντοπιστών στα περιστατικά του Έβρου.

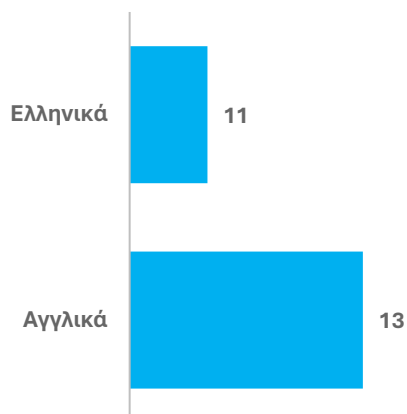
Γρ. 15β: Εξοπλισμός άστολων εντοπιστών στα περιστατικά της θάλασσας.

Γρ. 16α: Γλώσσες εντοπιστών στα περιστατικά του Έβρου.

Γρ. 16β: Γλώσσες εντοπιστών στα περιστατικά της θάλασσας.

Β. Δεδομένα για την άτυπη κράτηση.

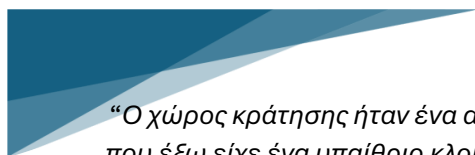
Σε 12 περιστατικά του Έβρου και σε 9 περιστατικά της θάλασσας αναφέρεται ότι η πράξη της φυσικής απομάκρυνσης έγινε αμέσως μετά τον εντοπισμό, δίχως να μεσολαβήσει άτυπη κράτηση ως ενδιάμεσο στάδιο. Πρόκειται κυρίως για περιστατικά, στα οποία ο εντοπισμός έγινε στη συνοριακή περιοχή του Έβρου (πλησίον της όχθης του ποταμού ή σε κάποια νησίδα εντός της κοίτης του), στο έδαφος νησιών της ελληνικής επικράτειας ή στη θαλάσσια περιοχή γύρω από νησιά της ελληνικής επικράτειας.

Σε 21 περιστατικά του Έβρου και σε 3 περιστατικά της θάλασσας τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι από το σημείο του εντοπισμού τους μεταφέρθηκαν, αρχικά, σε χώρους κράτησης όπου κρατήθηκαν άτυπα. Η διάρκεια της άτυπης κράτησης κυμάνθηκε από λίγες ώρες έως και μερικές μέρες. Στη συνέχεια τα φερόμενα θύματα μεταφέρθηκαν στα σημεία φυσικής απομάκρυνσης. Στα περιστατικά αυτά, η άτυπη κράτηση εμφανίζεται ως ενδιάμεσο στάδιο ενός περιστατικού ΑΑΕ.

Τα στοιχεία που ακολουθούν αφορούν αυτά τα 21 περιστατικά του Έβρου και τα 3 περιστατικά της θάλασσας που η άτυπη κράτηση εμφανίζεται ως ενδιάμεσο στάδιο μεταξύ εντοπισμού και φυσικής απομάκρυνσης.

ι) Τοπογραφία άτυπης κράτησης

Σε 12 περιστατικά του Έβρου αναφέρεται ως χώρος άτυπης κράτησης, χώρος που έφερε

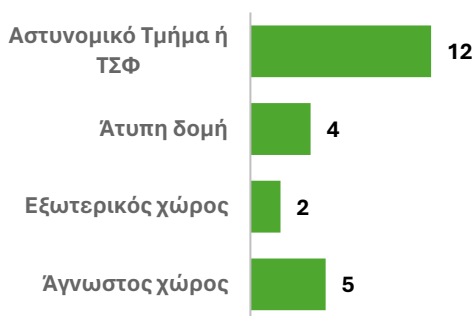
“Ο χώρος κράτησης ήταν ένα αστυνομικό τμήμα που έξω είχε ένα υπαίθριο κλουβί με περίφραξη στην αυλή, σαν συρματοπλέγμα. Στον χώρο κράτησής μας, στα αριστερά υπήρχε ένα μικρό δωμάτιο με έναν φρουρό. Υπήρχαν κάγκελα γύρω γύρω, μπορούσες να δεις έξω, σαν συρματοπλέγμα. Δεξιά ο χώρος είχε ένα κοντέινερ με 5-6 αστυνομικούς. Είχαν μια σόμπα αναμμένη, έκανε πολύ κρύο, δεν μας έδωσαν ούτε μια κουβέρτα κατά τη διάρκεια της νύχτας. Υπήρχε μια ελληνική σημαία έξω από το κτήριο και υπήρχε μια πινακίδα με ελληνικά γράμματα”

χαρακτηριστικά Αστυνομικού Τμήματος ή Τμήματος Συνοριακής Φύλαξης, σε 2 περιστατικά τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι υπέστησαν περιορισμό της ελευθερίας τους σε εξωτερικό χώρο, σε 4 περιστατικά αναφέρθηκε κάποια άτυπη δομή, δηλαδή κτήριο ή φυλασσόμενος χώρος άλλης αρχικής χρήσης χωρίς εμφανή διακριτικά χαρακτηριστικά, και σε 5 περιστατικά κάποιος άγνωστος χώρος, δηλαδή χώρος που τα φερόμενα θύματα δεν κατάφεραν να ταυτοποιήσουν (Βλ. *Γράφημα 17α*).²⁷

Καταγραφή με Αριθμό: GCR17A85A76

Σε 1 περιστατικό της θάλασσας αναφέρθηκε από το φερόμενο θύμα ότι η άτυπη κράτηση πραγματοποιήθηκε σε εξωτερικό χώρο, σε 1 περιστατικό ότι πραγματοποιήθηκε σε κάποια άτυπη δομή, και σε 1 ότι πραγματοποιήθηκε σε άγνωστο χώρο (Βλ. *Γράφημα 17β*).

Γρ. 17α: Χώροι άτυπης κράτησης περιστατικών του Έβρου

Γρ. 17β: Χώροι άτυπης κράτησης περιστατικών της θάλασσας

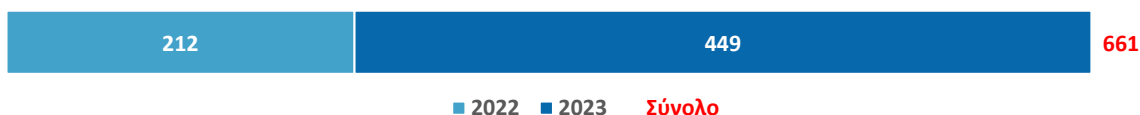
²⁷ Σε κάποια περιστατικά τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι κρατήθηκαν διαδοχικά σε παραπάνω από ένα χώρο κράτησης.

ii) Δημογραφία κρατουμένων

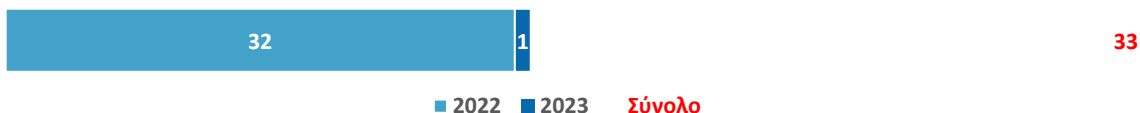
Σύμφωνα με τις μαρτυρίες για τα 21 περιστατικά του Έβρου, για τα οποία τα φερόμενα θύματα ισχυρίστηκαν ότι υποβλήθηκαν σε άτυπη κράτηση στους παραπάνω χώρους, ο αριθμός των κρατουμένων εκτιμάται *κατ' ελάχιστον* σε 661 άτομα (Βλ. *Γράφημα 18α*). Μεταξύ αυτών ήταν τουλάχιστον 88 γυναίκες και 69 παιδιά. Επιπλέον, ανάμεσα στους κρατούμενους υπήρχαν, κατά τις μαρτυρίες, 8 άτομα με ιδιαίτερες ανάγκες, όπως άτομα με ιατρικά προβλήματα, υπερήλικες, άτομα με αναπηρία, έγκυες γυναίκες, ασυνόδευτα παιδιά.

Σύμφωνα με τις μαρτυρίες για τα 3 περιστατικά της θάλασσας, για τα οποία τα φερόμενα θύματα ισχυρίστηκαν ότι υποβλήθηκαν σε άτυπη κράτηση/περιορισμό μετακίνησης στους παραπάνω χώρους, ο αριθμός των κρατουμένων υπολογίζεται *κατ' ελάχιστον* σε 33 άτομα (Βλ. *Γράφημα 18β*). Μεταξύ αυτών ήταν τουλάχιστον 12 γυναίκες και 12 παιδιά. Επιπλέον, ανάμεσα στους κρατούμενους υπήρχαν, κατά τις μαρτυρίες, 3 άτομα με ιδιαίτερες ανάγκες, όπως άτομα με ιατρικά προβλήματα, υπερήλικες, άτομα με αναπηρία, έγκυες γυναίκες, ασυνόδευτα παιδιά.

Γρ. 18α: Ελάχιστος αριθμός κρατουμένων στα περιστατικά του Έβρου

Γρ. 18β: Ελάχιστος αριθμός κρατουμένων στα περιστατικά της θάλασσας

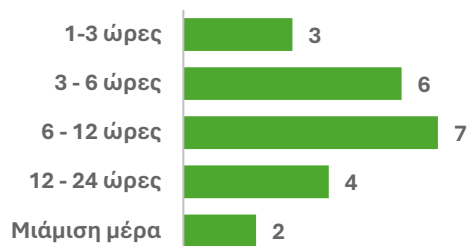

iii) Διάρκεια άτυπης κράτησης

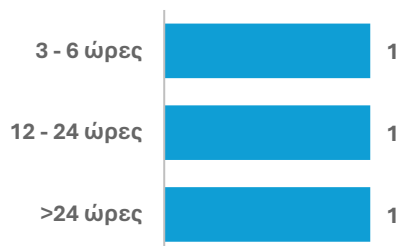
Σχετικά με τη διάρκεια του χρόνου άτυπης κράτησης στα περιστατικά του Έβρου, σε 3 μαρτυρίες τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι διήρκεσε 1-3 ώρες, σε 6 μαρτυρίες 3-6 ώρες, σε 7 μαρτυρίες 6-12 ώρες, σε 4 μαρτυρίες 12-24 ώρες και σε 2 μαρτυρίες ότι διήρκεσε μιάμιση μέρα (Βλ. *Γράφημα 25α*).

Σε ό,τι αφορά τα περιστατικά της θάλασσας, σε 1 μαρτυρία το φερόμενο θύμα ανέφερε ότι διήρκεσε 3-6 ώρες, σε 1 μαρτυρία 12-24 ώρες, και σε 1 μαρτυρία ότι διήρκεσε πάνω από 2 μέρες (Βλ. *Γράφημα 25β*).

Γρ. 25α: Διάρκεια άτυπης κράτησης στα περιστατικά του Έβρου

Γρ. 25β: Διάρκεια άτυπης κράτησης στα περιστατικά της θάλασσας

iv) Φρουροί

- Τόσο στα περιστατικά του Έβρου όσο και στα περιστατικά της θάλασσας αναφέρθηκε ότι οι φρουροί ήταν κυρίως ένστολοι και σε λίγα περιστατικά αναφέρθηκε η παρουσία μη-ένστολων φρουρών, οι οποίοι ενεργούσαν κυρίως σε μικτές ομάδες με ένστολους και σε στενή συνεργασία με τις ελληνικές Αρχές.
- Σύμφωνα με τις μαρτυρίες, οι ένστολοι φρουροί στα περιστατικά του Έβρου έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού κυρίως της Ελληνικής Αστυνομίας, ενώ σε 1 περιστατικό αναφέρθηκε ότι έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού του Ελληνικού Στρατού. Στα περιστατικά της θάλασσας τα φερόμενα θύματα δεν κατάφεραν να προσδιορίσουν την ιδιότητα των φρουρών.
- Τόσο στα περιστατικά του Έβρου όσο και στα περιστατικά της θάλασσας αναφέρθηκε ότι οι φρουροί μιλούσαν μόνο Ελληνικά και Αγγλικά.

Σε 17 περιστατικά του Έβρου αναφέρεται ότι η άτυπη κράτηση των φερόμενων θυμάτων πραγματοποιήθηκε μόνο από ομάδες ένστολων φρουρών, σε 1 ότι πραγματοποιήθηκε μόνο από άστολους φρουρούς, και σε 3 ότι πραγματοποιήθηκε από μικτές ομάδες φρούρησης, δηλαδή από ομάδες φρουρών που αποτελούνταν τόσο από ένστολους όσο και από άστολους (Βλ. *Γράφημα 19α*).

Σε 15 περιστατικά του Έβρου αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα ότι οι ένστολοι φρουροί έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού της Αστυνομίας, σε 1 περιστατικό ότι έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού του Στρατού και σε 4 περιστατικά τα φερόμενα θύματα δεν κατάφεραν να πιθανολογήσουν την ιδιότητα των ένστολων φρουρών (Βλ. *Γράφημα 20*).

Σε 13 μαρτυρίες για τα περιστατικά του Έβρου αναφέρεται ότι οι στολές των φρουρών είχαν μπλε χρώμα, σε 13 μαρτυρίες ότι είχαν πράσινο/χακί χρώμα, και σε 2 μαρτυρίες ότι είχαν μαύρο χρώμα. Αναφέρεται, επίσης, σε 17 μαρτυρίες η ύπαρξη διακριτικών, όπως η λέξη *police* στα ρούχα των ενστόλων, διακριτικά βαθμών ιεραρχίας (πχ αστέρια), εθνόσημα και άλλα. Σε 3 μαρτυρίες αναφέρεται ότι οι ένστολοι φρουροί φορούσαν κουκούλες τύπου full face, και σε 19 μαρτυρίες ότι έφεραν πάνω τους όπλα, όπως τουφέκια, πιστόλια και γκλοπς (Βλ. *Γράφημα 21α*). Στα 4 περιστατικά του Έβρου, όπου στην φρούρηση συμμετείχαν άστολοι φρουροί, αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα ότι τα άτομα αυτά πιθανόν να ενεργούσαν σε συντονισμό με τις Αρχές. Ο συντονισμός των άστολων φρουρών με τις Αρχές πιθανολογείται από μαρτυρίες των φερόμενων θυμάτων επειδή σε 3 περιστατικά η άτυπη κράτηση πραγματοποιήθηκε από μικτή ομάδα φρουρών, ενώ σε 1 περιστατικό ο συντονισμός των άστολων φρουρών με τις Αρχές πιθανολογείται από μαρτυρίες των φερόμενων θυμάτων ότι η πράξη της φυσικής απομάκρυνσης πραγματοποιήθηκε από μικτή ομάδα απομακρυντών.

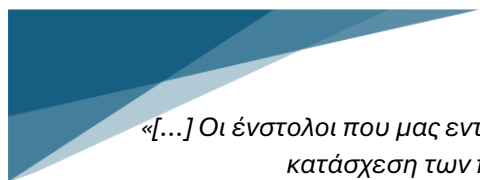
Σε 1 μαρτυρία αναφέρεται ότι οι άστολοι φρουροί φορούσαν πολιτικά ρούχα με πράσινο/χακί χρώμα, σε 1 μαρτυρία ότι φορούσαν πολιτικά ρούχα με μαύρο χρώμα, και σε 2 μαρτυρίες ότι φορούσαν πολιτικά ρούχα διάφορων χρωμάτων. Σε 2 μαρτυρίες αναφέρεται ότι οι άστολοι φρουροί έφεραν πάνω τους οπλισμό (Βλ. *Γράφημα 23α*).

Σε ό,τι αφορά τις γλώσσες των φρουρών, τα φερόμενα θύματα σε 22 μαρτυρίες για περιστατικά του Έβρου αναγνώρισαν τα Ελληνικά και σε 12 μαρτυρίες αναγνώρισαν τα Αγγλικά (Βλ. Γράφημα 24α).

Σε 1 περιστατικό της θάλασσας αναφέρθηκε ότι η άτυπη κράτηση των φερόμενων θυμάτων πραγματοποιήθηκε μόνο από ομάδα ένστολων φρουρών, σε 1 περιστατικό ότι πραγματοποιήθηκε μόνο από άστολους φρουρούς, και σε 1 περιστατικό ότι πραγματοποιήθηκε από μικτή ομάδα φρούρησης, δηλαδή από ομάδα φρουρών που αποτελούνταν τόσο από ένστολους όσο και από άστολους (Βλ. Γράφημα 19β).

Στα 2 περιστατικά της θάλασσας, όπου η κράτηση πραγματοποιήθηκε με τη συμμετοχή ένστολων φρουρών, τα φερόμενα θύματα δεν κατάφεραν να πιθανολογήσουν την ιδιότητά τους.

Σε 1 μαρτυρία για περιστατικό της θάλασσας αναφέρεται ότι οι στολές των φρουρών

«[...] Οι ένστολοι που μας εντόπισαν, μετά την κατάσχεση των προσωπικών μας αντικειμένων, επικοινωνήσαν με κάποιους άλλους γιατί είχαν σκοπό να μας μεταφέρουν από εκείνο το σημείο. Πράγματι, μας μετέφεραν σε ένα σκοτεινό μέρος, σε άγνωστη σε εμάς τοποθεσία. Ήταν ένας χώρος στάθμευσης με κάποια παρκαρισμένα αυτοκίνητα. Μα παρέδωσαν σε δύο άτομα, (οδηγός και συνοδηγός) και έδωσαν σε εκείνους τα προσωπικά μας αντικείμενα. Μας έβαλαν σε αυτοκίνητο και μας κάλυψαν τα μάτια με ταινία χρώματος καφέ, εκείνη με την οποία τυλίγουν τις κούτες. Ήδη ήμασταν δεμένοι με πλαστικές χειροπέδες, από τη στιγμή του εντοπισμού μας. Εντός περίπου μισής ώρας φτάσαμε σε έναν χώρο, ο οποίος ήταν μία αποθήκη. Μας έβαλαν έναν έναν μέσα, αφού πρώτα μας χτυπούσαν έναν έναν στην κοιλιά, με τα χέρια τους. Επειδή μιλούσα μαζί τους στα αγγλικά, όταν μπήκα μέσα, έκαναν νόημα μεταξύ τους και με μετέφεραν σε ένα μικρό δωματάκι για ανάκριση. Μου έβγαλαν την ταινία από τα μάτια και είδα πως πίσω μου καθόταν ένας αξιωματικός, ο οποίος φορούσε στρατιωτικά ρούχα. Δε μιλούσε αγγλικά. Μόνο ελληνικά μιλούσε και όσα έλεγα τα διερμήνευαν [...]».

Καταγραφή με Αριθμό: HIA09A55A59

είχαν μπλε χρώμα, και σε 1 μαρτυρία ότι είχαν μαύρο χρώμα. Σε καμία μαρτυρία δεν αναφέρθηκε η ύπαρξη διακριτικών στα ρούχα των ενστόλων. Σε 1 μαρτυρία αναφέρθηκε ότι οι ένστολοι φρουροί φορούσαν κουκούλες τύπου full face, σε 2 μαρτυρίες ότι έφεραν πάνω τους όπλα, όπως πιστόλια, σιδερογροθιές και γκλοπς, και σε 1 μαρτυρία ότι είχαν στην κατοχή τους κιάλια και ασύρματο (Βλ. Γράφημα 21β).

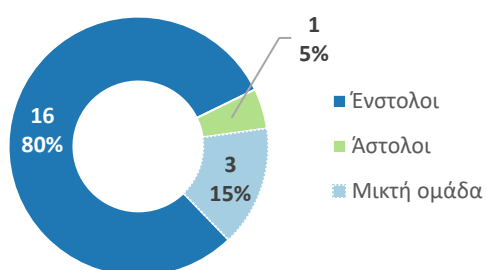
Σε 1 περιστατικό της θάλασσας, όπου η άτυπη κράτηση πραγματοποιήθηκε με τη συμμετοχή άστολων φρουρών, αναφέρθηκε από το φερόμενο θύμα ότι τα άτομα αυτά πιθανόν να ενεργούσαν σε συντονισμό με τις Αρχές. Ο συντονισμός των άστολων φρουρών με τις Αρχές πιθανολογείται από τη μαρτυρία του φερόμενου θύματος ότι στο περιστατικό η άτυπη κράτηση πραγματοποιήθηκε από μικτή ομάδα φρουρών. Σε 1 άλλο περιστατικό, στο οποίο η κράτηση

πραγματοποιήθηκε μόνο από άστολους φρουρούς, το φερόμενο θύμα απάντησε ότι δεν είναι σε θέση να κρίνει αν οι άστολοι φρουροί λειτουργούσαν σε συντονισμό με τις Αρχές (Βλ. Γράφημα 22).

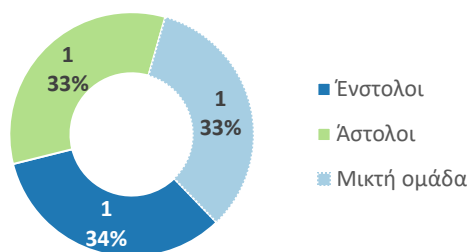
Σε 2 μαρτυρίες αναφέρθηκε ότι οι άστολοι φρουροί φορούσαν πολιτικά ρούχα με μαύρο χρώμα. Σε 2 μαρτυρίες αναφέρθηκε ότι οι άστολοι φρουροί φορούσαν κουκούλες τύπου full face, ενώ σε 2 μαρτυρίες ότι έφεραν πάνω τους όπλα, όπως γκλοπ και σιδερογροθιές. (Βλ. Γράφημα 23β).

Σε 3 μαρτυρίες για περιστατικά στη θάλασσα τα φερόμενα θύματα αναγνώρισαν τα Ελληνικά και σε 2 μαρτυρίες αναγνώρισαν τα Αγγλικά (Βλ. Γράφημα 24β).

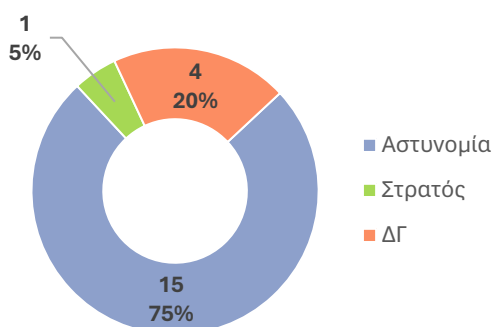
Γρ. 19α: Ενδυμασία φρουρών στα περιστατικά του Έβρου

Γρ. 19β: Ενδυμασία φρουρών στα περιστατικά της θάλασσας

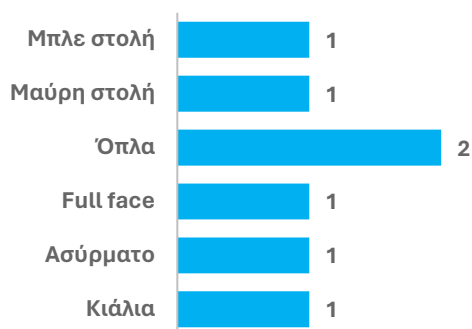
Γρ. 20: Πιθανή ιδιότητα ένστολων φρουρών στα περιστατικά του Έβρου

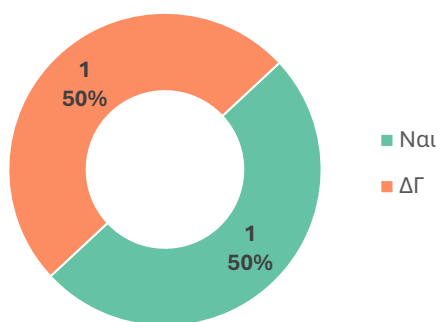
Γρ. 21α: Εξοπλισμός ένστολων φρουρών στα περιστατικά του Έβρου.

Γρ. 21β: Εξοπλισμός ένστολων φρουρών στα περιστατικά της θάλασσας.

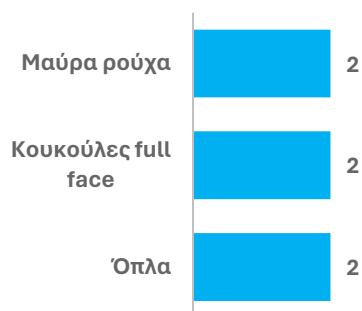
Γρ. 22: Συντονισμός άστολων φρουρών με Αρχές στα περιστατικά της θάλασσας

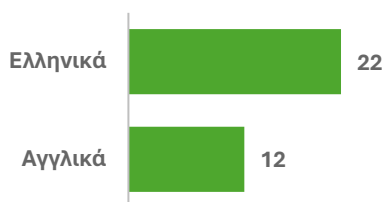
Γρ. 23α: Εξοπλισμός άστολων φρουρών στα περιστατικά του Έβρου.

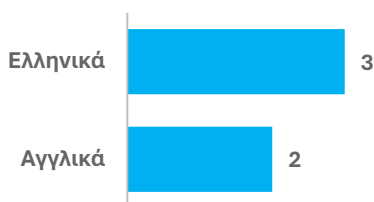
Γρ. 23β: Εξοπλισμός άστολων φρουρών στα περιστατικά της θάλασσας.

Γρ. 24α: Γλώσσες φρουρών στα περιστατικά του Έβρου

Γρ. 24β: Γλώσσες φρουρών στα περιστατικά της θάλασσας

Γ. Δεδομένα για την πράξη της φυσικής απομάκρυνσης.

i) Τοπογραφία απομάκρυνσης

Στα 33 περιστατικά που ο εντοπισμός έγινε σε σημεία της ενδοχώρας ή της συνοριακής περιοχής του Έβρου αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα ότι η φυσική απομάκρυνση πραγματοποιήθηκε μέσω του ποταμού Έβρου.

Στα 12 περιστατικά που ο εντοπισμός των φερόμενων θυμάτων έγινε σε σημεία της θαλάσσιας περιοχής πλησίον νησιού της ελληνικής επικράτειας ή σε νησιά της ελληνικής επικράτειας αναφέρθηκε ότι η φυσική απομάκρυνση πραγματοποιήθηκε στη θάλασσα.

ii) Δημογραφία απομακρυνθέντων

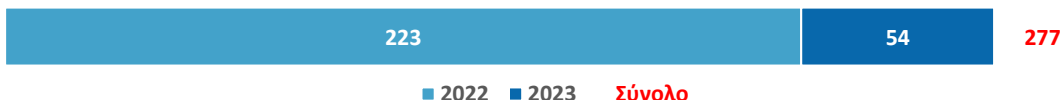
Σύμφωνα με τις μαρτυρίες για τα 33 περιστατικά που αφορούν τη γεωγραφική περιοχή του Έβρου, ο αριθμός των απομακρυνθέντων σε αυτά τα περιστατικά υπολογίζεται κατ' ελάχιστον σε 1161 άτομα (Βλ. *Γράφημα 26α*). Μεταξύ αυτών ήταν τουλάχιστον 93 γυναίκες και 116 παιδιά. Επιπλέον, ανάμεσα στους απομακρυνθέντες υπήρχαν, κατά τις μαρτυρίες, 16 άτομα με ιδιαίτερες ανάγκες, όπως άτομα με ιατρικά προβλήματα, υπερήλικες, άτομα με αναπηρία, έγκυες γυναίκες, ασυνόδευτα παιδιά.

Σύμφωνα με τις μαρτυρίες για τα 12 περιστατικά που αφορούν τη θάλασσα, ο αριθμός των απομακρυνθέντων σε αυτά τα περιστατικά υπολογίζεται κατ' ελάχιστον σε 277 άτομα (Βλ. *Γράφημα 26β*). Μεταξύ αυτών ήταν τουλάχιστον 65 γυναίκες και 74 παιδιά. Επιπλέον, ανάμεσα στους απομακρυνθέντες υπήρχαν, κατά τις μαρτυρίες, 25 άτομα με ιδιαίτερες ανάγκες, όπως άτομα με ιατρικά προβλήματα, υπερήλικες, άτομα με αναπηρία, έγκυες γυναίκες, ασυνόδευτα παιδιά.

Γρ. 26α: Ελάχιστος αριθμός απομακρυνθέντων από τη συνοριακή περιοχή του Έβρου.

Γρ. 26β: Ελάχιστος αριθμός απομακρυνθέντων από τη θαλάσσια σύνορα.

ii) Απομακρυντές

- Σύμφωνα με τις μαρτυρίες, στα περισσότερα περιστατικά του Έβρου η φυσική απομάκρυνση πραγματοποιήθηκε από μικτές ομάδες που αποτελούνταν από ένστολους και από μη-ένστολους απομακρυντές. Οι περισσότεροι ένστολοι απομακρυντές αναφέρθηκε ότι έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας και λιγότεροι του Ελληνικού Στρατού. Σύμφωνα με τις μαρτυρίες, οι μη-ένστολοι απομακρυντές ενεργούσαν σε συντονισμό με τις ελληνικές Αρχές.
- Στα περιστατικά της θάλασσας τα φερόμενα θύματα ανέφεραν κυρίως τη συμμετοχή ένστολων απομακρυντών και σε ελάχιστες περιπτώσεις ανέφεραν τη συμμετοχή μη-ένστολων απομακρυντών. Σύμφωνα με τις μαρτυρίες για τα περισσότερα περιστατικά, οι ένστολοι απομακρυντές έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού του Λιμενικού Σώματος και σε 1 περιστατικό αναφέρθηκε η συμμετοχή ενστόλων που φέρουν χαρακτηριστικά προσωπικού της FRONTEX.
- Στα περιστατικά του Έβρου αναφέρθηκε ότι οι εντοπιστές εκτός από Ελληνικά και Αγγλικά, μιλούσαν γλώσσες που ομιλούν και τα φερόμενα θύματα, όπως Αραβικά, Κουρδικά, Παστό, Τουρκικά και Φαρσί. Στα περιστατικά της θάλασσας αναφέρθηκε μόνο η χρήση των Ελληνικών και των Αγγλικών.

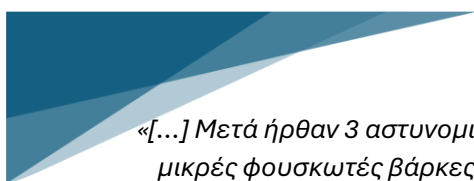
Στις μαρτυρίες για 3 περιστατικά του Έβρου αναφέρθηκε ότι η φυσική απομάκρυνση των φερόμενων θυμάτων πραγματοποιήθηκε μόνο από ομάδες ένστολων απομακρυντών, σε 8 περιστατικά ότι πραγματοποιήθηκε μόνο από ομάδες άστολων απομακρυντών, και σε 22 περιστατικά ότι πραγματοποιήθηκε από μικτές ομάδες απομακρυντών, δηλαδή από ομάδες απομακρυντών που αποτελούνταν τόσο από ένστολους όσο και από άστολους (Βλ. Γράφημα 27α).

Σε 14 περιστατικά του Έβρου αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα ότι οι ένστολοι απομακρυντές έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού της Αστυνομίας και σε 7 περιστατικά ότι έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού του Στρατού. Σε 5 περιστατικά τα φερόμενα θύματα δεν κατάφεραν να προσδιορίσουν την πιθανή ιδιότητα των ένστολων απομακρυντών (Βλ. Γράφημα 28α).

Σε 7 μαρτυρίες για περιστατικά του Έβρου αναφέρεται ότι οι στολές των ένστολων απομακρυντών είχαν μπλε χρώμα, σε 22 μαρτυρίες ότι είχαν πράσινο/χακί χρώμα και σε 4 μαρτυρίες ότι είχαν μαύρο χρώμα. Αναφέρεται, επίσης, σε 12 μαρτυρίες η ύπαρξη διακριτικών, όπως η λέξη *police* στα ρούχα των ενστόλων, διακριτικά βαθμών ιεραρχίας, εθνόσημα και άλλα. Σε 17 μαρτυρίες αναφέρεται ότι οι ένστολοι απομακρυντές φορούσαν κουκούλες τύπου full face και σε 25 μαρτυρίες ότι έφεραν πάνω τους όπλα, όπως ράβδους, πιστόλια, πολυβόλα και μαχαίρια. (Βλ. Γράφημα 29α).

Σε 29 περιστατικά του Έβρου, στα οποία συμμετείχαν στην πράξη της φυσικής απομάκρυνσης άστολοι απομακρυντές, αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα ότι τα άτομα αυτά πιθανόν να ενεργούσαν σε συντονισμό με τις Αρχές. Ο συντονισμός των άστολων απομακρυντών με τις Αρχές πιθανολογείται από μαρτυρίες των φερόμενων θυμάτων ότι σε 22 περιστατικά η φυσική απομάκρυνση πραγματοποιήθηκε από μικτή ομάδα απομακρυντών, σε 1 περιστατικό ότι μεταφέρθηκαν από χώρο άτυπης κράτησης που έφερε χαρακτηριστικά Αστυνομικού Τμήματος και ήταν παρόντες ένστολοι και σε 6 περιστατικά από την κρίση των φερόμενων θυμάτων ότι, επειδή βρισκόταν σε ελληνικό έδαφος (όχθη του ποταμού Έβρου), οι Αρχές θα γνώριζαν την δράση των ατόμων αυτών στην περιοχή. Σε 1 περιστατικό τα φερόμενα θύματα απάντησαν ότι δεν είναι σε θέση να κρίνουν αν οι άστολοι απομακρυντές λειτουργούσαν σε συντονισμό με τις Αρχές (Βλ.

Γράφημα 30α).

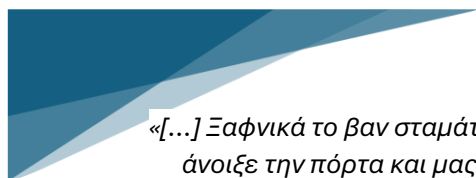
«[...] Μετά ήρθαν 3 αστυνομικά αυτοκίνητα με μικρές φουσκωτές βάρκες πάνω τους. Ήταν βράδυ. Ήταν 5-6 αστυνομικοί (1 γυναίκα) με στολή και πιστόλια. Βλέπαμε τα πρόσωπά τους. Μας μοίρασαν στα 3 αυτοκίνητα και μας πήγαν στα σύνορα. Κάναμε 30-40' να φτάσουμε στο ποτάμι. Όταν φτάσαμε ήταν 9-10 στρατιώτες (άντρες) με καλυμμένα πρόσωπα, μαύρα ρούχα και μεγάλα όπλα. Σε κάθε βάρκα έβαλαν περίπου 15 άτομα. 2 οδηγούσαν την κάθε βάρκα. Ήτανε Πακιστανοί. Δεν βλέπαμε τα πρόσωπά τους. Αυτοί φορούσαν κανονικά ρούχα και σωσίβια. Εμείς όχι. Τρομάξαμε γιατί οδηγούσαν πολύ γρήγορα. Σε 5' φτάσαμε απέναντι. Καθίσαμε 4-5 ώρες στη βροχή. Μετά ήρθαν οι Τούρκοι στρατιώτες και μας πήραν [...].»

Καταγραφή με Αριθμό GCR06A67A73

Σε 2 μαρτυρίες για περιστατικά του Έβρου αναφέρθηκε ότι οι άστολοι απομακρυντές φορούσαν πολιτικά ρούχα με μπλε χρώμα, σε 8 μαρτυρίες ότι φορούσαν πολιτικά ρούχα με πράσινο/χακί χρώμα σε 18 μαρτυρίες ότι φορούσαν πολιτικά ρούχα με μαύρο χρώμα και σε 12 μαρτυρίες ότι φορούσαν πολιτικά ρούχα διαφόρων χρωμάτων. Σε 31 μαρτυρίες αναφέρθηκε ότι οι άστολοι απομακρυντές φορούσαν κουκούλες τύπου full face, ενώ σε 25 μαρτυρίες ότι έφεραν πάνω τους όπλα, όπως μαχαίρια, κοντάρια, γκλοπ και πιστόλια (Βλ. Γράφημα 31α).

Σε 3 μαρτυρίες για περιστατικά του Έβρου τα θύματα δεν κατάφεραν να αναγνωρίσουν καμία από τις ομιλούμενες γλώσσες των απομακρυντών. Σε 31 μαρτυρίες αναγνωρίστηκαν τα Ελληνικά, ενώ σε 23 μαρτυρίες αναγνωρίστηκαν τα Αγγλικά, σε 8 μαρτυρίες τα Αραβικά, σε 2 μαρτυρίες τα Τουρκικά, σε 8 μαρτυρίες τα Φαρσί, σε 2 μαρτυρία κάποια από τις Κουρδικές γλώσσες, σε 2 μαρτυρίες η γλώσσα Pashto και σε 3 μαρτυρίες τα Urdu (Βλ. Γράφημα 32α).

Στις μαρτυρίες για 9 περιστατικά που συνέβησαν στη θάλασσα αναφέρθηκε ότι η φυσική απομάκρυνση των φερόμενων θυμάτων πραγματοποιήθηκε μόνο από ομάδες ένστολων απομακρυντών, σε 1 περιστατικό ότι πραγματοποιήθηκε μόνο από ομάδα άστολων απομακρυντών και σε 1 ότι πραγματοποιήθηκε από μικτές ομάδες απομακρυντών. Σε 1

«[...] Ξαφνικά το βαν σταμάτησε, ένας άντρας άνοιξε την πόρτα και μας φώναζαν και μας τραβούσαν να βγούμε έξω. Τα ρούχα μας ήταν γεμάτα εμετούς. Εκεί ήταν μια παραλία και μας κατέβασαν. Εκεί ήταν ένα μεγάλο άσπρο σκάφος και μια βάρκα. 7 ή 8 άνδρες βγήκαν από τα οχήματα που μας ακολουθούσαν και μας έκαναν ξανά σωματικό έλεγχο στην παραλία. Άρχισαν να μας βάζουν στη βάρκα για να μας μεταφέρουν στο μεγάλο σκάφος.[...] Όλοι φορούσαν μπλε στολές. Μας έβαλαν σε σειρά και μας ξαναέκαναν σωματικό έλεγχο. Βρήκαν ένα τηλέφωνο σε μια γυναίκα, την έσπρωξαν και πέταξαν το τηλέφωνό της. Ήταν πολύ βίαιοι. Σήκωσαν το φουστάνι μιας γυναίκας και όλοι είδαν το στήθος της. Έβαλαν γυναίκες και παιδιά στο πίσω μέρος του σκάφους και μας κάλυψαν με ψαράδικα δίχτυα. Έβαλαν τους άνδρες στο μπροστινό μέρος και τους είπαν να βγάλουν τα παντελόνια τους. Υποτίθεται ότι το έκαναν για σωματικό έλεγχο αλλά ήταν πολύ εξευτελιστικό [...]».

Καταγραφή με Αριθμό: LCL06A70A76

στολές των ένστολων απομακρυντών είχαν μπλε χρώμα, σε 3 μαρτυρίες ότι είχαν πράσινο/χακί χρώμα και σε 6 μαρτυρίες ότι είχαν μαύρο χρώμα. Αναφέρεται, επίσης, σε 7 μαρτυρίες η ύπαρξη διακριτικών, όπως εθνόσημα, ελληνική σημαία, σημαία της ΕΕ και άλλα. Σε 10 μαρτυρίες αναφέρεται ότι οι ένστολοι απομακρυντές φορούσαν κουκούλες τύπου full face, ενώ σε 12 μαρτυρίες ότι έφεραν πάνω τους όπλα, όπως πολυβόλα, πιστόλια, γκλοπ και μαχαίρια. (Βλ. Γράφημα 29β).

Σε 1 περιστατικό που έλαβε χώρα στη θάλασσα, στο οποίο συμμετείχαν στην πράξη της φυσικής απομάκρυνσης άστολοι απομακρυντές, αναφέρθηκε από το φερόμενο θύμα ότι τα άτομα αυτά πιθανόν να ενεργούσαν σε συντονισμό με τις Αρχές. Ο συντονισμός των άστολων απομακρυντών με τις Αρχές πιθανολογείται από τη μαρτυρία του φερόμενου θύματος ότι η φυσική απομάκρυνση πραγματοποιήθηκε από μικτή ομάδα απομακρυντών. Σε 1 περιστατικό το φερόμενο θύμα απάντησε ότι δεν είναι σε θέση να

περιστατικό το φερόμενο θύμα ανέφερε ότι δεν γνωρίζει αν οι απομακρυντές ήταν ένστολοι ή όχι, καθώς κατά το στάδιο της φυσικής απομάκρυνσης βρισκόταν σε ημιλιπόθυμη κατάσταση (Βλ. Γράφημα 27β).

Σε 9 περιστατικά της θάλασσας αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα ότι οι ένστολοι απομακρυντές έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού του Λιμενικού, σε 1 περιστατικό ότι έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού του Στρατού, σε 1 περιστατικό ότι έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού της Frontex, ενώ σε 1 περιστατικό τα φερόμενα θύματα δεν κατάφεραν να πιθανολογήσουν την ιδιότητα των ένστολων απομακρυντών (Βλ. Γράφημα 28β).

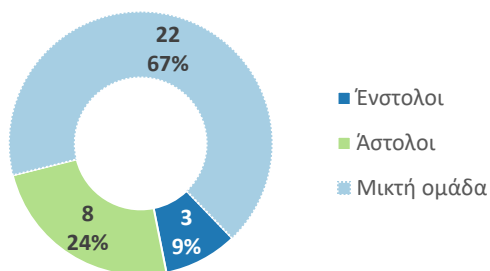
Σε 8 μαρτυρίες για περιστατικά της θάλασσας αναφέρεται ότι οι

γνωρίζει αν οι άστολοι απομακρυντές λειτουργούσαν σε συντονισμό με τις Αρχές (Βλ. *Γράφημα 30β*).

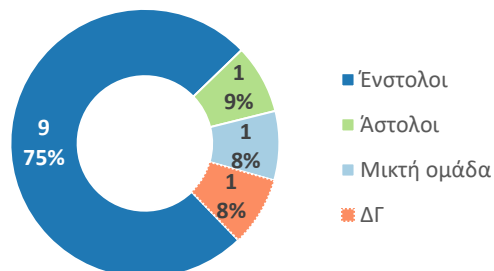
Σε 2 μαρτυρίες για περιστατικά στη θάλασσα αναφέρθηκε ότι οι άστολοι απομακρυντές φορούσαν πολιτικά ρούχα με πράσινο/χακί χρώμα. Σε 1 μαρτυρία αναφέρθηκε ότι οι άστολοι απομακρυντές φορούσαν κουκούλες τύπου full face, ενώ σε 1 μαρτυρία ότι έφεραν πάνω τους όπλα (Βλ. *Γράφημα 31β*).

Σε 1 μαρτυρία για περιστατικό στη θάλασσα το φερόμενο θύμα δεν κατάφερε να αναγνωρίσει καμία από τις ομιλούμενες γλώσσες των απομακρυντών. Σε 11 μαρτυρίες αναγνωρίστηκαν τα Ελληνικά και σε 12 μαρτυρίες αναγνωρίστηκαν τα Αγγλικά (Βλ. *Γράφημα 32β*).

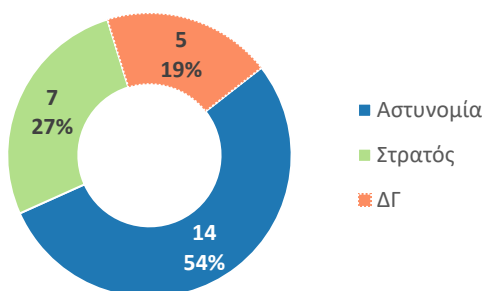
Γρ. 27α: Ενδυμασία απομακρυντών στα περιστατικά του Έβρου.

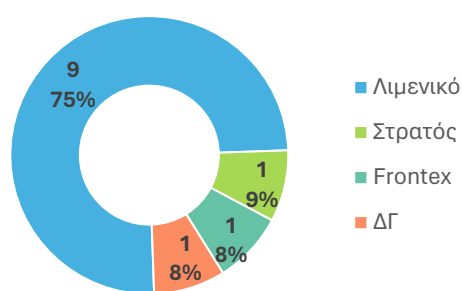
Γρ. 27β: Ενδυμασία απομακρυντών στα περιστατικά της θάλασσας.

Γρ. 28α: Πιθανή ιδιότητα ένστολων απομακρυντών στα περιστατικά του Έβρου.

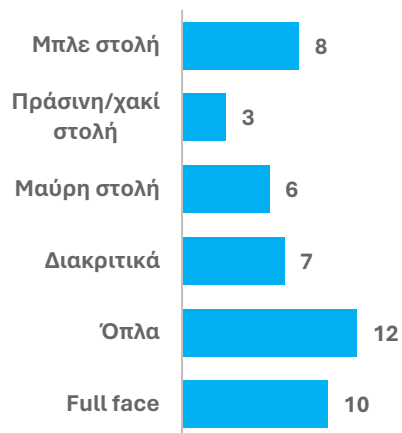
Γρ. 28β: Πιθανή ιδιότητα ένστολων απομακρυντών στα περιστατικά της θάλασσας.

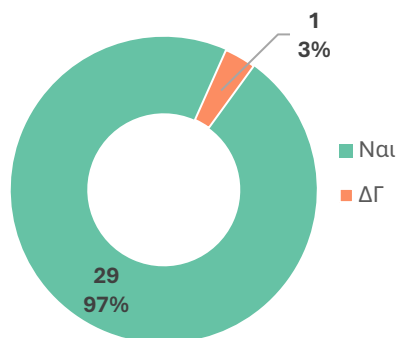
Γρ. 29α: Εξοπλισμός ένστολων απομακρυντών στα περιστατικά του Έβρου.

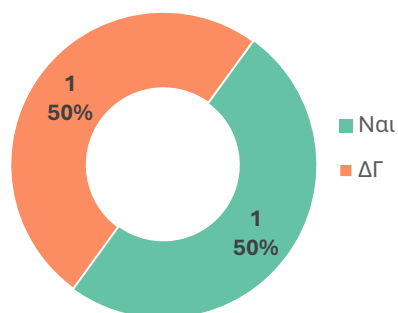
Γρ. 29β: Εξοπλισμός ένστολων απομακρυντών στα περιστατικά της θάλασσας.

Γρ. 30α: Συντονισμός άστολων απομακρυντών στα περιστατικά του Έβρου

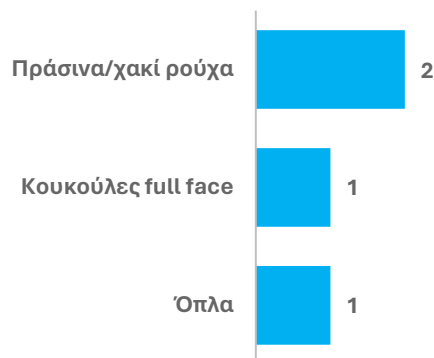
Γρ. 30β: Συντονισμός άστολων απομακρυντών στα περιστατικά της θάλασσας.

Γρ. 31α: Εξοπλισμός άστολων απομακρυντών στα περιστατικά του Έβρου.

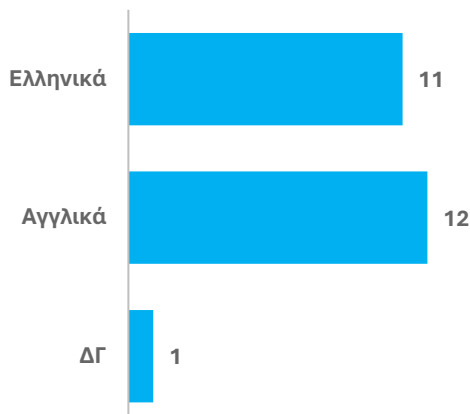
Γρ. 31β: Εξοπλισμός άστολων απομακρυντών στα περιστατικά της θάλασσας.

Γρ. 32α: Γλώσσες απομακρυντών στα περιστατικά του Έβρου.

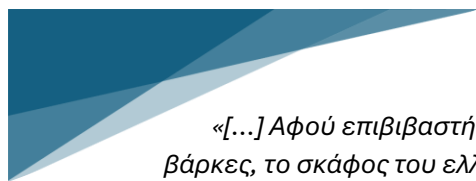

Γρ. 32β: Γλώσσες απομακρυντών στα περιστατικά της θάλασσας.

iv) Μέσα και τρόποι απομάκρυνσης

Σε 32 περιστατικά του Έβρου αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα ότι η πράξη της φυσικής απομάκρυνσης πραγματοποιήθηκε με βάρκα. Σε 1 περιστατικό το φερόμενο

«[...] Αφού επιβιβαστήκαμε στις πλωτές βάρκες, το σκάφος του ελληνικού λιμενικού ξεκίνησε να μας ρυμουλκεί, κατευθυνόμενο προς την Τουρκία. Είκοσι λεπτά περίπου αργότερα, το σκάφος του λιμενικού σταμάτησε στην ανοιχτή θάλασσα. Οι άντρες αφαίρεσαν τα σκοινιά με τα οποία ήταν δεμένες οι δύο πλωτές βάρκες. Το σκάφος του λιμενικού μας εγκατέλειψε και επέστρεψε προς την μεριά των ελληνικών ακτών [...]»

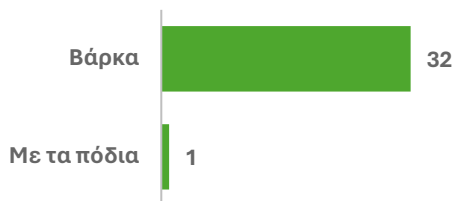
Καταγραφή με Αριθμό: GCR31A63A68

θύμα ανέφερε ότι η πράξη της φυσικής απομάκρυνσης πραγματοποιήθηκε με τα πόδια μέσω του φράχτη κατά μήκος της όχθης του ποταμού Έβρου (Βλ. Γράφημα 33α).

Σε 12 περιστατικά της θάλασσας αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα ότι η πράξη της φυσικής απομάκρυνσης πραγματοποιήθηκε με βάρκα. Σε 7 περιστατικά αναφέρθηκε ότι χρησιμοποιήθηκαν και σωσίβιες σχεδίες. Σε 5 περιστατικά που ο εντοπισμός έγινε

στη θαλάσσια περιοχή πλησίον νησιών της ελληνικής επικράτειας αναφέρθηκε ότι οι απομακρυντές κατέστρεψαν ή αφαίρεσαν τις μηχανές των σκαφών, στα οποία επέβαιναν τα φερόμενα θύματα. Σε 3 περιστατικά αναφέρθηκε ότι οι απομακρυντές πραγματοποίησαν ρυμούλκηση του σκάφους των φερόμενων θυμάτων (Βλ. Γράφημα 33β).

Γρ. 33α: Μέσα υλοποίησης της φυσικής απομάκρυνσης στα περιστατικά του Έβρου.

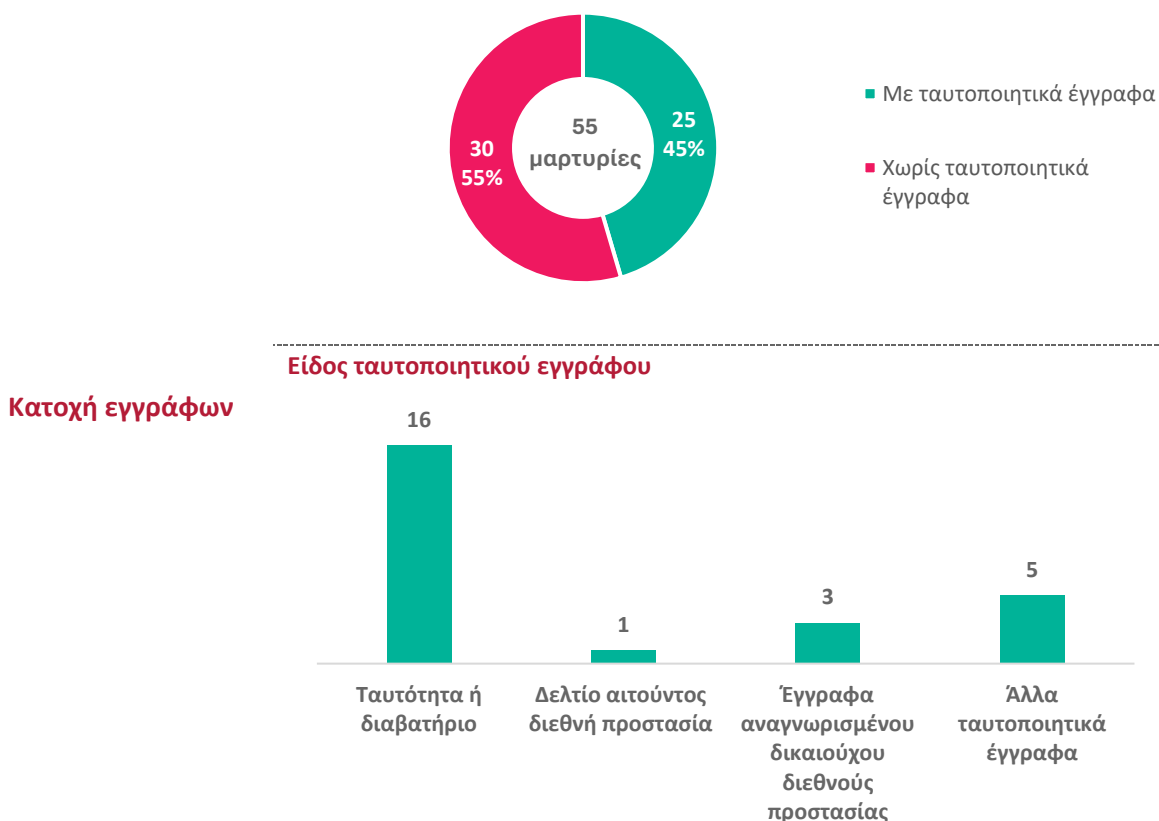
Γρ. 33β: Μέσα υλοποίησης της φυσικής απομάκρυνσης στα περιστατικά της θάλασσας.

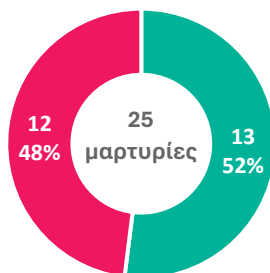
II. Δείκτες Ατυπικότητας

Οι Δείκτες Ατυπικότητας αποτυπώνουν τις ενέργειες των φερόμενων θυτών, αναφορικά με την ταυτοποίηση των φερόμενων θυμάτων, την εξακρίβωση και την καταγραφή των προσωπικών τους στοιχείων, τη λήψη βιομετρικών δεδομένων (φωτογραφίες και δακτυλικά αποτυπώματα), τους διοικητικούς χειρισμούς σε περιπτώσεις αιτημάτων ασύλου, και την πρόσβαση σε ένδικα μέσα προκειμένου οι ενδιαφερόμενοι/ες να αμφισβητήσουν τη νομιμότητα της απομάκρυνσής τους. Όταν οι δείκτες αποτυπώνουν ελλείψεις στους παραπάνω χειρισμούς, τότε αποδίδεται στα περιστατικά αναγκαστικών επιστροφών ο παράτυπος (μη-τυπικός) τους χαρακτήρας. (Βλ. *Γράφημα 34*).

Γρ. 34: Δείκτες Ατυπικότητας

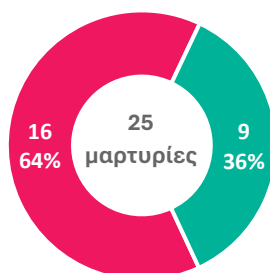

Γνωστοποίηση κατοχής εγγράφων

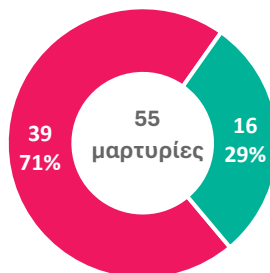
- Γνωστοποίησαν την κατοχή εγγράφων
- Δεν κατάφεραν να γνωστοποιήσουν την κατοχή εγγράφων

Στέρηση/καταστροφή ταυτοποιητικών εγγράφων

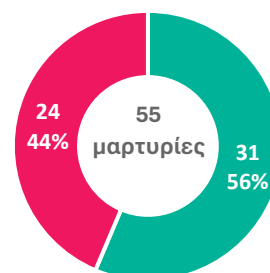
- Στέρηση ή και καταστροφή προσωπικών εγγράφων
- Μη στέρηση ή και καταστροφή προσωπικών εγγράφων

Κατάσχεση προσωπικών αντικειμένων

- Κατάσχεση προσωπικών αντικειμένων
- Δεν έγινε κατάσχεση προσωπικών αντικειμένων

Έκφραση βούλησης για αίτηση Διεθνούς Προστασίας

- Εξέφρασαν βούλησή για διεθνή προστασία
- Δεν κατάφεραν να εκφράσουν τη βούλησή για διεθνή προστασία

Διερεύνηση από τις Αρχές για ανάγκες Διεθνούς Προστασίας

Σε 54 **μαρτυρίες** τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι σε κανένα στάδιο του περιστατικού δεν ερωτήθηκαν σε γλώσσα που κατανοούν αν επιθυμούν να καταθέσουν αίτημα διεθνούς προστασίας, ενώ στις περιπτώσεις που τα φερόμενα θύματα διέθεταν καθεστώς διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα ή ήταν καταγεγραμμένοι/ες αιτούντες/ούσες άσυλο, το καθεστώς αυτό δεν ελήφθη υπόψη. Μόνο σε **1 μαρτυρία** το φερόμενο θύμα (με χώρα καταγωγής την Τουρκία) ανέφερε ότι ρωτήθηκε από τις Αρχές για

	την βούλησή του να καταθέσει αίτημα διεθνούς προστασίας, χωρίς να υπάρχει εκ μέρους των Αρχών συνέχεια στο αίτημά του, όπως πχ λήψη βιομετρικών δεδομένων, καταγραφή προσωπικών στοιχείων και ισχυρισμών.
Ενημέρωση για δικαιώματα	Σε καμία μαρτυρία δεν αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα ενημέρωση από τις αρμόδιες αρχές για τα δικαιώματά τους σε γλώσσα που κατανοούν.
Καταγραφή/ δακτυλοσκόπηση	Σε καμία μαρτυρία δεν αναφέρθηκε από τα θύματα οποιαδήποτε καταγραφή προσωπικών τους στοιχείων ή δακτυλοσκόπηση από τις αρμόδιες αρχές.
Φωτογράφιση	Σε καμία μαρτυρία δεν αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα επίσημη φωτογράφιση από τις αρμόδιες αρχές. Σε 2 μαρτυρίες τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι υπέστησαν ανεπίσημη φωτογράφιση από τους φερόμενους θύτες του περιστατικού, όπως πχ φωτογράφιση με κινητά τηλέφωνα.
Υπογραφή/χορήγηση εγγράφου	Σε καμία μαρτυρία δεν αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα οποιαδήποτε χορήγηση ή υπογραφή κάποιου επίσημου διοικητικού εγγράφου.

III. Παραβιάσεις Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Οι επιχειρήσεις ΑΑΕ παραβιάζουν το δικαίωμα στο άσυλο, το οποίο αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα και η χορήγησή του σε πρόσωπα που πληρούν τα κριτήρια της Σύμβασης της Γενεύης αποτελεί διεθνή υποχρέωση για τα συμβαλλόμενα κράτη, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα. Επιπλέον, το δικαίωμα στο άσυλο διασφαλίζεται και από τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.²⁸

Η πλειοψηφία των φερόμενων θυμάτων είναι μη-καταγεγραμμένοι αιτούντες άσυλο οι οποίοι ισχυρίστηκαν ότι εισήλθαν παράτυπα στην Ελλάδα προκειμένου να καταθέσουν αιτήματα διεθνούς προστασίας, αλλά τα στοιχεία τους δεν έχουν καταγραφεί ποτέ από τις ελληνικές Αρχές και απομακρύνθηκαν παράτυπα και αναγκαστικά στην Τουρκία. Οι χώρες καταγωγής των φερόμενων θυμάτων (Αφγανιστάν, Συρία, Τουρκία, Ιράκ, Ιράν, Παλαιστίνη, Σιέρρα Λεόνε και Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό) ή για ανιθαγενείς οι χώρες προηγούμενης συνήθους διαμονής, περιλαμβάνονται στις χώρες των οποίων οι πολίτες ή οι ανιθαγενείς συνήθως διαμένοντες λαμβάνουν σημαντικά ποσοστά θετικών αποφάσεων αναγνώρισης προσφυγικού καθεστώτος στην Ελλάδα και την ΕΕ.²⁹ Επομένως, τα φερόμενα θύματα θα είχαν τις ανάλογες πιθανότητες να αναγνωριστούν ως δικαιούχοι προσφυγικού καθεστώτος στην Ελλάδα, αν, όπως προκύπτει από τις

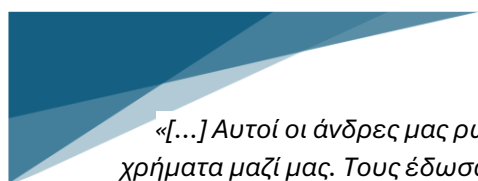
²⁸ Βλ. Άρθρο 18 του Χάρτη: «Το δικαίωμα ασύλου διασφαλίζεται τηρουμένων των κανόνων της Σύμβασης της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951 και του Πρωτοκόλλου της 31ης Ιανουαρίου 1967 περί του καθεστώτος των προσφύγων και σύμφωνα με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

²⁹ Βλ. Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου - Ενημερωτικά Σημειώματα 2022 και 2023, διαθέσιμα στο <https://migration.gov.gr/statistika/>, και EUAA - Latest Asylum Trends, διαθέσιμα στο <https://euaa.europa.eu/latest-asylum-trends-asylum>.

μαρτυρίες τους, δεν είχαν στερηθεί την πρόσβαση στη διαδικασία παροχής διεθνούς προστασίας.

Επισημαίνεται η περίπτωση 6 πολιτών Τουρκίας μη-καταγεγραμμένων αιτούντων άσυλο που ισχυρίστηκαν ότι εγκατέλειψαν τη χώρα καταγωγής τους εξαιτίας κινδύνου δίωξης που συνδέεται με τις πολιτικές τους πεποιθήσεις και ήρθαν στην Ελλάδα με σκοπό να καταθέσουν αιτήματα ασύλου.³⁰ Τα πρόσωπα αυτά ισχυρίστηκαν ότι υπέστησαν ΑΑΕ απευθείας στη χώρα τους (Τουρκία), όπου υπέστησαν ή κινδύνευαν να υποστούν δίωξη, δίχως δυνατότητα πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου και χωρίς καμία εκτίμηση για τις ανάγκες διεθνούς προστασίας τους εξαιτίας κινδύνου δίωξης στην Τουρκία και, ως εκ τούτου, τα περιστατικά αυτά αποτελούν άμεση παραβίαση της αρχής της μη-επαναπροώθησης που είναι ο ακρογωνιαίος λίθος της προσφυγικής προστασίας.

Υπάρχει, επίσης, 1 φερόμενο θύμα που ισχυρίστηκε ότι πριν την απομάκρυνσή του είχε καταγραφεί από τις ελληνικές Αρχές ως αιτών άσυλο και το αίτημά του εκκρεμούσε.

«[...] Αυτοί οι άνδρες μας ρώτησαν αν είχαμε χρήματα μαζί μας. Τους έδωσα 100 ευρώ, αλλά εκνευρίστηκαν και είπαν ότι θα με χτυπήσουν. Μου κατέβασαν το παντελόνι και τις κάλτσες μου και έψαχναν για περισσότερα χρήματα ή αντικείμενα, μετά άρχισαν να με χτυπούν. Ενώ αιμορραγούσα από το στόμα μου ένας άλλος άνδρας πλήρως καλυμμένος στο πρόσωπο του είπε να σταματήσει γιατί "θα τον σκοτώσεις" και μου έδωσε ένα μικρό χαρτί για να καθαρίσω το αίμα από το στόμα μου. Λίγα λεπτά αργότερα μας πέταξαν στο ποτάμι [...].»

Καταγραφή με Αριθμό: GCR14A72A78

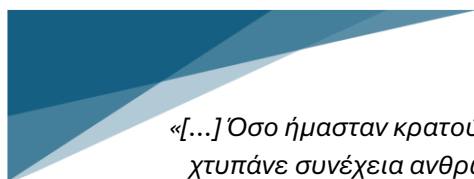
Πρόκειται για αιτούντα άσυλο με καταγωγή από τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό. Το άτομο αυτό ισχυρίστηκε ότι υπέστη ΑΑΕ στην Τουρκία, παρά το γεγονός ότι είχε καταγραφεί ως αιτών άσυλο από τις αρμόδιες ελληνικές Αρχές, και ως εκ τούτου παρέμενε στη χώρα νόμιμα αναμένοντας την έκβαση του αιτήματός του. Η ΑΑΕ του συγκεκριμένου προσώπου διέκοψε τη διαδικασία εξέτασης του αιτήματός του για διεθνή προστασία και αποστέρησε το συγκεκριμένο πρόσωπο από το δικαίωμα διαμονής στην ελληνική

επικράτεια για όσο διάστημα εκκρεμούσε η διαδικασία εξέτασης του αιτήματός του.

Ανάμεσα στα φερόμενα θύματα περιλαμβάνονται 2 αναγνωρισμένοι/ες πρόσφυγες στην Ελλάδα. Πρόκειται για πρόσφυγες με καταγωγή από τη Συρία. Τα άτομα αυτά ισχυρίστηκαν ότι υπέστησαν ΑΑΕ στην Τουρκία, παρά το γεγονός ότι είχαν αναγνωριστεί ως δικαιούχοι διεθνούς προστασίας από τις αρμόδιες ελληνικές Αρχές. Ως εκ τούτου, οι συγκεκριμένες ΑΑΕ αποστέρησαν αναγνωρισμένους πρόσφυγες, από τα δικαιώματα που

³⁰ Σύμφωνα με την Ετήσια Επισκόπηση 2023 που δημοσίευσε ο Οργανισμός Ασύλου της ΕΕ (EUAA), ο αριθμός αιτήσεων ασύλου που κατατέθηκε σε χώρες της ΕΕ από πολίτες Τουρκίας ήταν τέτοιος που κατέταξε την Τουρκία στην 3^η θέση, μετά από την Συρία και το Αφγανιστάν, ως τις χώρες από τις οποίες προέρχεται ο μεγαλύτερος αριθμός αιτούντων άσυλο στην ΕΕ. Βλ. EUAA – Annual Overview 2023, διαθέσιμο <https://tinyurl.com/48ywku75>.

απορρέουν από το καθεστώς διεθνούς προστασίας που τους είχε αναγνωρίσει η ελληνική Πολιτεία.

«[...] Όσο ήμασταν κρατούμενοι, έβλεπα να χτυπάνε συνέχεια ανθρώπους, ακόμα και όταν μιλάνε και δεν καταλαβαίνουν τη γλώσσα τους χτυπάνε. Όσο ήμουν εκεί είδα να χτυπάνε τουλάχιστον 10 άτομα. Είδα τους σωματικούς ελέγχους επίσης που γίνονταν στους άλλους, τις γυναίκες τις έλεγχαν και αυτές εκεί πιο πέρα. Είδα δύο γυναίκες να τους κάνουν έλεγχο [...]»

Καταγραφή με Αριθμό.: GCR17A79A87

Στις καταγραφές του 2023 επαναλαμβάνεται το ίδιο μοτίβο βίας που αναδείχθηκε και από τις καταγραφές του 2022.³¹

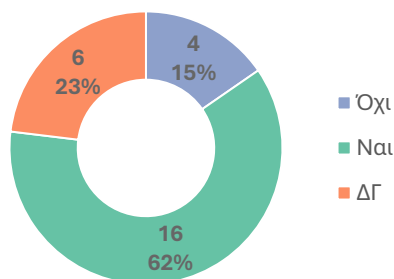
Ειδικότερα, από τα 26 περιστατικά, στα οποία αναφέρεται ότι τα φερόμενα θύματα υποβλήθηκαν σε άτυπη κράτηση ως ενδιάμεσο στάδιο μεταξύ εντοπισμού και φυσικής απομάκρυνσης, σε 16 αναφέρεται ότι ασκήθηκε βία

κατά την διάρκειά της, σε 4 ότι δεν ασκήθηκε βία και σε 6 τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι δεν γνωρίζουν αν ασκήθηκε βία σε οποιοδήποτε πρόσωπο (Βλ. *Γράφημα 35*). Σύμφωνα με τις μαρτυρίες, πρόκειται για σωματική βία σε όλες τις κλιμακώσεις της, από απωθήσεις και λακτίσματα που επιφέρουν απλές σωματικές βλάβες έως ξυλοδαρμούς που προκαλούν σοβαρές και επικίνδυνες σωματικές βλάβες, όπως και για άλλες μορφές βίας, όπως λεκτική βία, εκφοβισμό και απειλές για τη σωματική ακεραιότητα και τη ζωή των ίδιων των φερόμενων θυμάτων ή συγγενών τους. Αναφέρθηκε, επίσης, η υποβολή σε εξευτελιστική μεταχείριση, όπως η γύμνωση και οι παραβιαστικοί σωματικοί έλεγχοι ακόμα και στα γεννητικά όργανα γυναικών από άνδρες φρουρούς που έχουν τη μορφή της προσβολής της γενετήσιας αξιοπρέπειας. Αναφέρθηκαν, επίσης, η βίαιη απόσπαση ή καταστροφή χρημάτων, συσκευών επικοινωνίας, τροφίμων, νερού, φαρμάκων και άλλων προσωπικών αντικειμένων, όπως ταυτότητες και διαβατήρια από τις χώρες καταγωγής ή έγγραφα ταυτοποίησης καταγεγραμμένων αιτούντων άσυλο και αναγνωρισμένων προσφύγων.

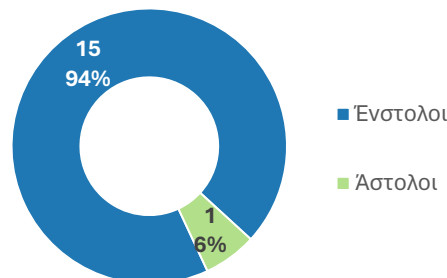
Σε 15 περιστατικά αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα ότι η βία στη διάρκεια της κράτησης ασκήθηκε από τους ένστολους φρουρούς, και σε 1 περιστατικό από άστολους φρουρούς (Βλ. *Γράφημα 36*).

³¹ Βλ. Μηχανισμός Καταγραφής - Ετήσια Έκθεση 2022, διαθέσιμη στο <https://tinyurl.com/332t953v>

Γρ. 35: Άσκηση βίας κατά την άτυπη κράτηση

Γρ. 36: Θύτες άσκησης βίας κατά την άτυπη κράτηση

Επίσης, τα φερόμενα θύματα ανέφεραν σε 8 περιστατικά ότι μεταξύ των φρουρούμενων

«[...] Μετά τον ξυλοδαρμό των ανδρών, παρέδωσα το χαρτί με την απόφαση του δικαστηρίου στον προϊστάμενο με τα αστέρια και στη συνέχεια αυτός το έσκισε και πέταξε τα κομμάτια του χαρτιού στο πρόσωπό μου. Ο αστυνομικός φώναζε και μου έλεγε ότι εδώ γίνονται δεκτά μόνο διαβατήρια. Εκείνη τη στιγμή ο αστυνομικός είπε επίσης ότι "αν η δικηγόρος σας είναι αρκετά δυνατή, θα στείλει αεροπλάνο για να σας επιστρέψει από την Τουρκία". Ο αστυνομικός είπε ότι ακόμη «και αν ερχόταν ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου, θα τον στέλναμε στην Τουρκία». Είπε ότι «το χαρτί δεν είναι νόμιμο και η οργάνωση δεν είναι νόμιμη». Φώναζε και έλεγε προσβλητικά λόγια για το Δικαστήριο, τους δικηγόρους και επαναλάμβανε τη λέξη μαλάκα [...].»

Καταγραφή με Αρ. Κατ.: GCR17A62A67

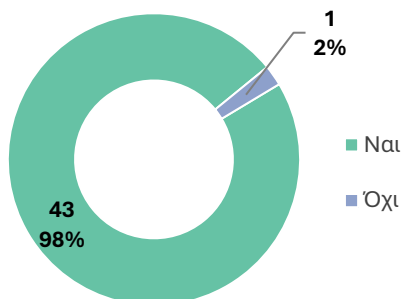
υπήρχαν άτομα που έχρηζαν ιατρικής βοήθειας, αλλά σε κανένα περιστατικό δεν παρασχέθηκε η δέουσα ιατρική φροντίδα σε όσους/ες την είχαν ανάγκη και δεν υπήρξε μεταφορά σε νοσοκομείο, ιατρικό κέντρο ή άλλον πάροχο ιατρικής περίθαλψης ατόμων που έχρηζαν ιατρικής βοήθειας.

Σε 43 περιστατικά αναφέρθηκε ότι ασκήθηκαν πράξεις βίας κατά την πράξη της φυσικής απομάκρυνσης, όπως ξυλοδαρμοί και βίαια λακτίσματα και σπρωξίματα, είτε εναντίον των προσώπων που έδωσαν την μαρτυρία είτε εναντίον άλλων μελών της ομάδας που υπέστη την ΑΑΕ, ενώ σε 1 περιστατικό αναφέρθηκε ότι δεν υπήρξε

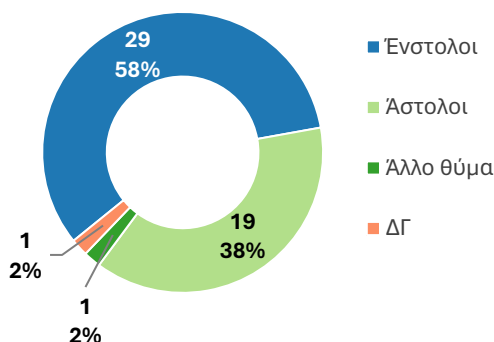
άσκηση βίας σε κανέναν (Βλ. Γράφημα 37).

Σε 29 περιστατικά αναφέρθηκε ότι βία ασκήθηκε από ένστολους απομακρυντές, σε 19 από άστολους απομακρυντές, σε 1 περιστατικό το φερόμενο θύμα δεν κατάφερε να προσδιορίσει της φερόμενους θύτες και σε 1 περιστατικό το φερόμενο θύμα ανέφερε ότι βία ασκήθηκε από άτομο που ήταν στην ομάδα των απομακρυνθέντων φερόμενων θυμάτων (Βλ. Γράφημα 38).

Γρ. 37: Αναφερόμενη άσκηση βίας κατά την απομάκρυνση.

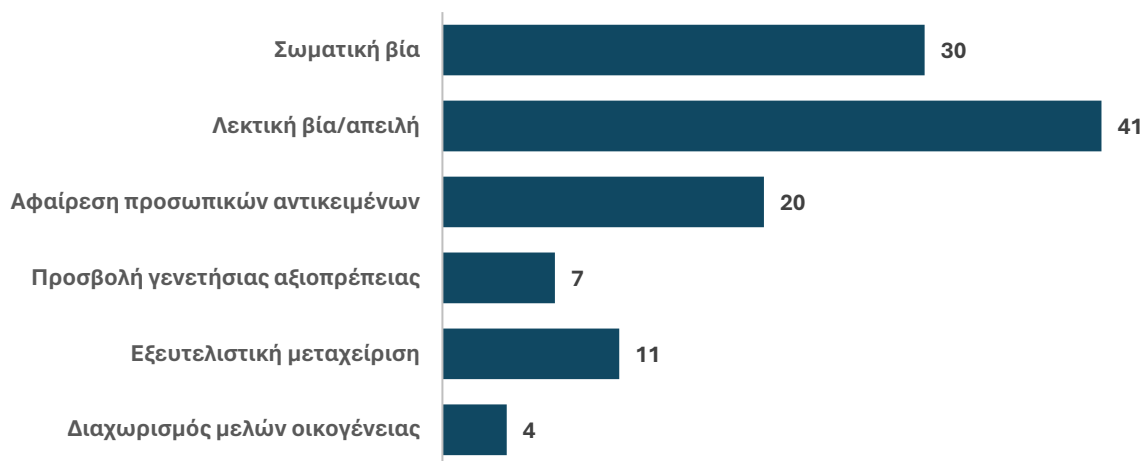

Γρ. 38: Φερόμενοι θύτες άσκησης βίας κατά την απομάκρυνση

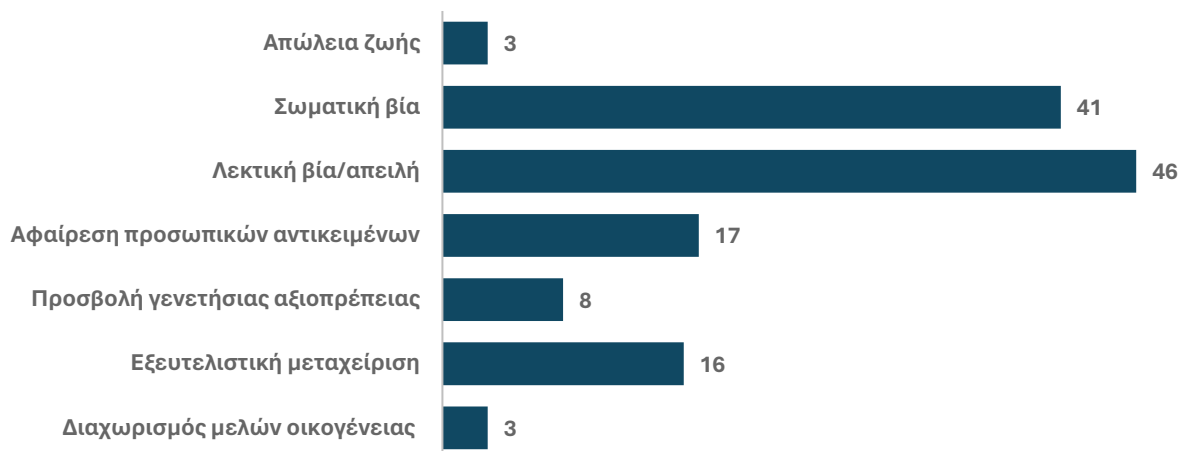
Σε 30 μαρτυρίες τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι κατά την πράξη της φυσικής απομάκρυνσης τα ίδια υπέστησαν σωματική βία, σε 41 μαρτυρίες λεκτική βία/απειλή, σε 20 μαρτυρίες αφαίρεση προσωπικών αντικειμένων, σε 7 μαρτυρίες προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειάς τους, όπως σωματικούς ελέγχους στα γεννητικά όργανα και άσεμνα αγγίγματα, σε 11 μαρτυρίες κακομεταχείριση και εξευτελιστική συμπεριφορά, όπως γύμνωση και σε 4 μαρτυρίες υπήρξε διαχωρισμός μελών οικογένειας (Βλ. Γράφημα 39).

Γρ. 39: Μαρτυρίες άσκησης βίας στα καταγραφόμενα φερόμενα θύματα.

Σε 3 μαρτυρίες τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι κατά την πράξη της φυσικής απομάκρυνσης άλλα πρόσωπα της ομάδας που απομακρύνθηκε έχασαν τη ζωή τους, σε 41 μαρτυρίες ότι άλλα πρόσωπα της ομάδας υπέστησαν σωματική βία, σε 46 μαρτυρίες λεκτική βία/απειλή, σε 17 μαρτυρίες αφαίρεση προσωπικών αντικειμένων, σε 8 μαρτυρίες προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειάς τους, σε 16 μαρτυρίες κακομεταχείριση και εξευτελιστική συμπεριφορά και σε 3 μαρτυρίες υπήρξε διαχωρισμός μελών οικογένειας (Βλ. Γράφημα 40).

Γρ. 40: Μαρτυρίες άσκησης βίας σε άλλα πρόσωπα της ομάδας που απομακρύνθηκε.

IV. Αποδεικτικά Στοιχεία³²

Σε 14 μαρτυρίες, τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι έχουν στην κατοχή τους αποδεικτικά στοιχεία για τους ισχυρισμούς τους.³³ Στις υπόλοιπες 41 μαρτυρίες τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι δεν έχουν στην κατοχή τους αποδεικτικά στοιχεία, με συνηθέστερη αιτιολογία ότι υπέστησαν στέρηση προσωπικών αντικειμένων από τους φερόμενους θύτες, και άρα φωτογραφικό υλικό, ηχητικό ή βιντεοληπτικό υλικό, στίγματα κ.α. που πιθανά να είχαν αποτυπώσει δεν είναι πλέον στην κατοχή τους (Βλ. *Γράφημα 41*).

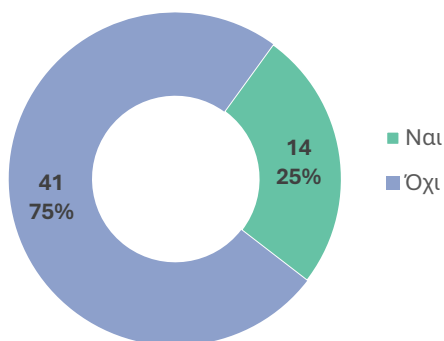
Σε 8 μαρτυρίες αναφέρεται από τα φερόμενα θύματα ότι μέχρι και τη στιγμή της καταγραφής των μαρτυριών τους είχαν στην κατοχή τους φωτογραφίες, σε 4 ότι είχαν στην κατοχή τους οπτικοακουστικό υλικό, σε 3 ότι είχαν στην κατοχή τους γραπτές επικοινωνίες, σε 9 ότι είχαν καταγράψει σε ηλεκτρονικές συσκευές το γεωγραφικό τους στίγμα, σε 2 τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι είχαν κάνει κλήση στον Ευρωπαϊκό Αριθμό Έκτακτης Ανάγκης 112, και σε 3 τα θύματα ανέφεραν ότι είχαν στην κατοχή τους

³² Ο Μηχανισμός Καταγραφής έχει ως αποκλειστικό πεδίο δράσης την καταγραφή αξιόπιστων μαρτυριών με συγκεκριμένη μεθοδολογία από πρόσωπα που ισχυρίζονται ότι υπήρξαν θύματα ΑΑΕ από την ελληνική επικράτεια σε τρίτη χώρα ή στη χώρα καταγωγής τους και δεν έχει τη δυνατότητα να διερευνήσει ή να συλλέξει αποδεικτικά στοιχεία από τα φερόμενα θύματα ή για λογαριασμό αυτών. Αν τα φερόμενα θύματα έχουν στη διάθεσή τους αποδεικτικά στοιχεία για τους ισχυρισμούς τους, βρίσκονται στη δική τους κατοχή και πιθανά να είναι διαθέσιμα και στους νομικούς τους παραστάτες. Σε καμιά περίπτωση, όμως, δεν βρίσκονται στην κατοχή του Μηχανισμού Καταγραφής, ούτε ο Μηχανισμός Καταγραφής ζητά από τα θύματα να έχουν στην κατοχή τους αποδεικτικά στοιχεία ως προϋπόθεση για την καταγραφή μιας μαρτυρίας, καθώς, όπως προκύπτει από τις μαρτυρίες, στην πλειοψηφία των περιστατικών τα φερόμενα θύματα υπέστησαν στέρηση όλων των προσωπικών τους αντικειμένων.

³³ Τα στοιχεία αφορούν καταγραφή όσων ισχυρίστηκαν τα φερόμενα θύματα κατά τη διάρκεια της καταγραφής. Δεν είναι εις γνώση του Μηχανισμού Καταγραφής, αν τα φερόμενα θύματα διατηρούν μέχρι σήμερα το αποδεικτικό υλικό που κατά την καταγραφή ισχυρίστηκαν ότι είχαν στην κατοχή τους ή αν το έχουν απωλέσει ή αν το έχουν εμπλουτίσει.

άλλα αποδεικτικά στοιχεία, όπως, ενδεικτικά, έγγραφα από τις τουρκικές αρχές για παράνομη είσοδο στην Τουρκία ή δημοσιεύματα του τουρκικού Τύπου (Βλ. *Γράφημα 42*).

Γρ. 41: Κατοχή αποδεικτικών στοιχείων

Γρ. 42 Αποδεικτικά στοιχεία

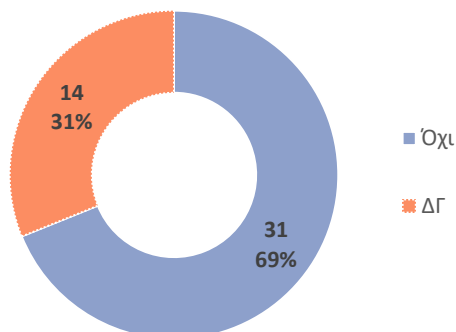
V. Νομικές Ενέργειες των φερόμενων θυμάτων³⁴

Όπως προκύπτει από τις καταγραφές που έχει κάνει ο Μηχανισμός Καταγραφής, τα φερόμενα θύματα σε 31 περιστατικά ανέφεραν ότι δεν έχουν προβεί σε επίσημες σχετικές καταγγελίες ενώπιον αρμοδίων εθνικών αρχών και σε 14 περιστατικά ανέφεραν ότι δεν γνώριζαν αν οι νομικοί τους παραστάτες είχαν προβεί για λογαριασμό τους σε κάποια επίσημη καταγγελία ενώπιον αρμοδίων εθνικών αρχών (Βλ. *Γράφημα 43*).

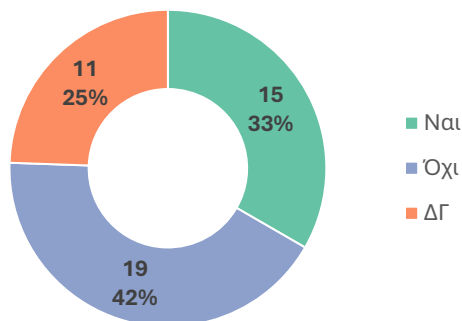
Από τα 45 περιστατικά που τα φερόμενα θύματα μέχρι τη στιγμή της καταγραφής δεν είχαν προβεί σε επίσημη καταγγελία ή δεν γνώριζαν αν οι συνήγοροί τους το έχουν κάνει, σε 15 από αυτά δήλωσαν ότι επιθυμούσαν να το πράξουν, σε 19 ότι δεν επιθυμούσαν να το πράξουν, με συνηθέστερη αιτιολογία ότι φοβόντουσαν αντεκδίκηση από τους φερόμενους θύτες ή αντίκτυπο στο αίτημά τους για Διεθνή Προστασία ή φόβο επαναβίωσης τραυματικών γεγονότων, ενώ σε 11 ότι δεν είχαν ακόμα αποφασίσει (Βλ. *Γράφημα 44*).

³⁴ Επισημαίνεται ότι ο Μηχανισμός Καταγραφής δεν λειτουργεί ως νομικός παραστάτης, εκπρόσωπος ή σύμβουλος των φερόμενων θυμάτων. Αυτό αποτελεί μια συνειδητή επιλογή του Μηχανισμού Καταγραφής, καθώς η απόσταση από τη νομική υποστήριξη των φερόμενων θυμάτων αποτελεί προδιαγραφή ανεξαρτησίας και αμεροληψίας του Μηχανισμού Καταγραφής. Πρόσθετα, ο Μηχανισμός Καταγραφής δεν δύναται να διαβιβάσει τις ατομικές Φόρμες Καταγραφής των μαρτυριών των φερόμενων θυμάτων, οι οποίες άλλωστε εισέρχονται στον Μηχανισμό Καταγραφής ανωνυμοποιημένες, σε οποιαδήποτε άλλη κρατική Αρχή, χωρίς να διαθέτει προηγούμενα σχετική ενημερωμένη και ρητή συναίνεση από τα φερόμενα θύματα. Σε κάθε περίπτωση, τα φερόμενα θύματα, εφόσον το επιθυμούν, μπορούν να υποβάλουν επίσημες καταγγελίες, αναφορές ή προσφυγές σε αρμόδια θεσμικά όργανα είτε εθνικά είτε ευρωπαϊκά, παράλληλα και ανεξάρτητα από την καταγραφή της μαρτυρίας τους από τον Μηχανισμό Καταγραφής. Ο Μηχανισμός Καταγραφής με τον εντοπισμό των φερόμενων θυμάτων και την ασφάλεια της καταγραφής ενθαρρύνει και διευκολύνει την καταφυγή και την πρόσβαση των φερόμενων θυμάτων στη Δικαιοσύνη.

Γρ. 43: Υποβολή καταγγελίας

Γρ. 44: Βούληση για καταγγελία

Για 10 περιστατικά τα φερόμενα θύματα έχουν προσφύγει ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ). Πριν από την προσφυγή στο ΕΔΔΑ, τα φερόμενα θύματα είχαν ενημερώσει μέσω των συνηγόρων τους τις αρμόδιες ελληνικές Αρχές (Εισαγγελικές Αρχές, Αστυνομία) για την παρουσία τους στην Ελλάδα, την ανάγκη διάσωσης και την επιθυμία πρόσβασής τους στη διεθνή προστασία. Για 1 άλλο περιστατικό διεξήχθη αυτεπάγγελτη εισαγγελική έρευνα και η υπόθεση τέθηκε στο αρχείο αγνώστων δραστών, αλλά ανασύρθηκε από το αρχείο κατόπιν έγκλησης των φερόμενων θυμάτων. Για 2 άλλα περιστατικά τα φερόμενα θύματα κατέθεσαν αναφορές ενώπιον του Συνηγόρου του Πολίτη ως Εθνικού Μηχανισμού Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας και για ένα εξ αυτών έχει υποβληθεί καταγγελία στον Υπεύθυνο Προστασίας Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της FRONTEX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Πρόσθετη πληροφόρηση

Ο Μηχανισμός Καταγραφής αντλεί τα δεδομένα του από τις καταγραφές μαρτυριών πραγματοποιώντας προσωπικές συνεντεύξεις με τα φερόμενα θύματα περιστατικών ΑΑΕ εφαρμόζοντας μια αυστηρή και ενιαία μεθοδολογία, η οποία περιλαμβάνει πολλαπλά στάδια αξιολόγησης πριν μια μαρτυρία καταλήξει να οριστικοποιηθεί στη βάση δεδομένων του Μηχανισμού Καταγραφής, προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία όσων δεδομένων συλλέγονται από τον Μηχανισμό Καταγραφής. Η αξιοπιστία των δεδομένων που συλλέγει διασφαλίζεται από την ομοιόμορφη εφαρμογή των μεθοδολογικών προτύπων και σε τελικό στάδιο από τον ποιοτικό έλεγχο που πραγματοποιεί για κάθε μια καταγραφή πριν αυτή οριστικοποιηθεί στη βάση δεδομένων του Μηχανισμού Καταγραφής.

Επιπλέον, τα δεδομένα που προκύπτουν από στοιχεία που συλλέγουν θεσμικοί φορείς, όπως η ΕΕΔΑ, και τα σχετικά ευρήματα άλλων φορέων, όπως οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, αποτελούν πρόσθετες πηγές πληροφόρησης που αξιοποιούνται

από τον Μηχανισμό Καταγραφής ως σημεία αναφοράς και συγκριτικής αξιολόγησης για την αξιοπιστία των δικών του δεδομένων και ευρημάτων.

Το παρόν κεφάλαιο παρουσιάζει μια σύνοψη των ευρημάτων που προκύπτουν από τις πηγές αυτές.

I. Αποφάσεις Προσωρινών Μέτρων του ΕΔΔΑ

Η ΕΕΔΑ, ως ο Εθνικός Θεσμός Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας σε ζητήματα προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου, έχει μεταξύ των αρμοδιοτήτων της τη διαρκή παρακολούθηση των εξελίξεων που σχετίζονται με το καθεστώς των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ελλάδα και την παροχή συμβουλών στα όργανα της Πολιτείας για την εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας και πρακτικής με τις διεθνείς και ευρωπαϊκές δεσμεύσεις της χώρας.

Η ΕΕΔΑ, ως ο Εθνικός Θεσμός Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην Ελλάδα, παρακολουθεί την εκτέλεση των αποφάσεων του ΕΔΔΑ, και ως εκ τούτου δίνει ιδιαίτερη σημασία στη συμμόρφωση με αποφάσεις προσωρινών μέτρων του Δικαστηρίου.

Στο πλαίσιο αυτής της παρακολούθησης, η ΕΕΔΑ έχει ενημερωθεί το 2023 από Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών, όπως είναι το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ) που μετέχει στη σύνθεση της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ και του Μηχανισμού Καταγραφής, για 17 περιστατικά παρουσίας πολιτών τρίτων χωρών αιτούντων άσυλο, παρατύπως εισελθόντων στην ελληνική επικράτεια, σε διάφορες περιοχές της συνοριακής περιοχής του νομού Έβρου, για οποίους έχουν εκδοθεί 31 αποφάσεις προσωρινών μέτρων του Δικαστηρίου κατ' εφαρμογή του Άρθρου 39 του Κανονισμού του, οι οποίες αφορούν ένα σύνολο 171 προσφευγόντων.³⁵

Με τις αποφάσεις αυτές το Δικαστήριο έχει υποδείξει στις ελληνικές Αρχές τη μη απομάκρυνση των προσφευγόντων από την ελληνική επικράτεια, την παροχή τροφής, νερού, και επαρκούς ιατρικής φροντίδας.

Επισημαίνεται ότι οι αποφάσεις που εκδίδονται κατ' εφαρμογή του Άρθρου 39 του Κανονισμού του Δικαστηρίου, αν και δεν προδικάζουν την κρίση του Δικαστηρίου στις αποφάσεις του που αφορούν την ουσία των υποθέσεων, εκδίδονται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και μόνο όπου οι προσφεύγοντες/ουσες αντιμετωπίζουν πραγματικό

³⁵ Πρόκειται για τις αποφάσεις στις υποθέσεις M.D. & Others v. Greece (9906/23), D.F.S.Y. v. Greece (13280/23), M.D. & Others v. Greece (13532/23), H.R. & Others v. Greece (13533/23), M.D. & S.D. v. Greece (13534/23), C.T. v. Greece (17429/23), U.D. v. Greece (17435/23), P.A. v. Greece (17436/23), S.J.A. & Others v. Greece (24691/23), B.H v. Greece (24692/23), M.A & A.A. v. Greece (24693/23), Z. S. & Others v. Greece (24701/23), H.A. v. Greece (27303/23), C.C. v. Greece (31302/23), A.H. v. Greece (32629/23), M.Q. v. Greece (32630/23), M.N.M. v. Greece (32631/23), M.N.M. v. Greece (32633/23), K.S. v. Greece (32634/23), M.Q. v. Greece (32636/23), M.A. v. Greece (32637/23), A.Q. v. Greece (32638/23), K.H. v. Greece (32639/23), M.A.D. & Others v. Greece (33059/23), I.R.A.H. & Others v. Greece (34363/23), S.B. & F.K. v. Greece (40022/23), S.S. v. Greece (40906/23), S.C. & H.G. v. Greece (40756/23), M.E. & M.U. v. Greece (41119/23), B.C. v. Greece (41474/23), και G.G. & E.G. v. Greece (41725/23).

κίνδυνο ή σοβαρή και ανεπανόρθωτη βλάβη.³⁶ Η συμμόρφωση δε με τις αποφάσεις αυτές είναι υποχρεωτική για το καθ' ου μέρος, ενώ τυχόν αποτυχία συμμόρφωσης αποτελεί παραβίαση του άρθρου 34 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ).³⁷

Η ΕΕΔΑ σε όλες αυτές τις περιπτώσεις έχει παρέμβει εγγράφως προς το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη επισημαίνοντας την ύπαρξη των αποφάσεων προσωρινών μέτρων του Δικαστηρίου και τις αυξημένες ανάγκες διεθνούς προστασίας που έχουν προσφεύγοντες με καταγωγή από συγκεκριμένες χώρες, σε συνδυασμό σε κάποιες περιπτώσεις και με άλλα στοιχεία, όπως η πολιτική ή άλλη δράση των προσφευγόντων στις χώρες καταγωγής τους.³⁸

Από τις 17 αυτές γραπτές παρεμβάσεις της ΕΕΔΑ το 2023, έχουν απαντηθεί εγγράφως οι έντεκα.³⁹ Σύμφωνα με τις ανωτέρω απαντήσεις, οι αρμόδιες Αρχές, παρά τις επανειλημμένες προσπάθειες ανεύρεσης και διάσωσης των προσφευγόντων στις υποδεικνυόμενες τοποθεσίες, δεν κατόρθωσαν να τους εντοπίσουν.

Σύμφωνα με όσα έχουν γνωστοποιηθεί στην ΕΕΔΑ, από τα 17 περιστατικά που αναφέρθηκαν παραπάνω, σε 13 οι προσφεύγοντες/ουσες ανέφεραν σε μεταγενέστερη επικοινωνία με τους νομικούς τους εκπροσώπους ότι υπέστησαν ΑΑΕ προς την Τουρκία, σε 3 περιστατικά οι νομικοί εκπρόσωποι των προσφευγόντων έχασαν την επικοινωνία μαζί τους, ενώ 1 μόνο είχε αίσια κατάληξη, καθώς οι αρμόδιες Αρχές εντόπισαν τους 48 προσφεύγοντες, προέβησαν στη διάσωσή τους, και ακολούθησε καταγραφή των αιτημάτων τους για διεθνή προστασία. Πρόκειται για τους προσφεύγοντες στην υπόθεση I.R.A.H. and Others v. Greece (34363/23), οι οποίοι στο παρελθόν είχαν υποστεί πολλαπλές ΑΑΕ προς την Τουρκία.

Σε ό,τι αφορά τις νομικές εξελίξεις, σε 10 από τις παραπάνω υποθέσεις έχει κατατεθεί πλήρης προσφυγή ουσίας ενώπιον του ΕΔΔΑ.⁴⁰

³⁶ Βλ. μεταξύ άλλων *Rackete and Others v. Italy* (32969/19), και *K.N. v. the United Kingdom* (28774/22).

³⁷ Βλ. *Mamatkulov and Askarov v. Turkey* (46827/99).

³⁸ Πρόκειται για τις με αριθμό πρωτοκόλλου 139/6.3.23, 225/30.3.23, 238/5.4.23, 273/3.5.23, 402/22.6.23, 401/22.6.23, 457/13.7.23, 501/21.8.23, 506/29.9.23, 511/4.9.23, 532/15.9.23, 707/21.11.23, 717/24.11.23, 716/24.11.23, 724/30.11.23, 726/30.11.23, και 771/4.12.23 επιστολές της ΕΕΔΑ απευθυνόμενες προς τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη ή και τον Υπουργό Μετανάστευσης και Ασύλου και κοινοποιούμενες στην Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, τον Συνήγορο του Πολίτη, τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex), και την Εθνική Αρχή Διαφάνειας.

³⁹ Πρόκειται για τις με αριθμό Πρωτοκόλλου 1588/23/703214, 1588/23/723337, 1588/23/964131, 1588/23/1506568, 1604/23/1649166, 1604/23/1751702, 1604/23/2395561, 1604/23/2503543, 1604/23/2517050, 1604/23/2517046, 1604/23/2495949, και απαντήσεις του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας (Κλάδος Αλλοδαπών και Προστασίας Συνόρων/Διεύθυνση Προστασίας Συνόρων/ΚΟ.ΔΙ.Σ.ΜΕ).

⁴⁰ Πρόκειται για τις υποθέσεις *M.D. & Others v. Greece* (9906/23), *S.J.A. & Others v. Greece* (24691/23), *B.H v. Greece* (24692/23), *C.C. v. Greece* (31302/23), *M.A.D. & Others v. Greece* (33059/23), *I.R.A.H. & Others v. Greece* (34363/23), *S.S. v. Greece* (40906/23), *M.E. & M.U. v. Greece* (41119/23), *B.C. v. Greece* (41474/23), *G.G. & E.G. v. Greece* (41725/23).

II. Μαρτυρίες παιδιών

Ο Μηχανισμός Καταγραφής, κατά τον καταγραφικό κύκλο του 2023, έχει καταγράψει εφαρμόζοντας τη Μεθοδολογία του μαρτυρίες φερόμενων θυμάτων, τα οποία κατά τη στιγμή της καταγραφής ήταν ενήλικες ή, κατ' εξαίρεση, παιδιά πολύ κοντά στην ενηλικίωση. Τα εργαλεία του Μηχανισμού Καταγραφής που θα χρησιμοποιηθούν για την καταγραφή μαρτυριών από παιδιά είναι ακόμη υπό διαμόρφωση.

Επιπλέον, οι οργανώσεις που είναι Μέλη του Μηχανισμού Καταγραφής έρχονται σε επαφή με παιδιά, στο πλαίσιο παρεχόμενων σε αυτά ψυχοκοινωνικών και νομικών υπηρεσιών. Κατά τη διάρκεια των συναντήσεων μαζί τους προέκυψαν πολλαπλές αναφορές, στις οποίες αυτά υποστήριξαν ότι χρειάστηκαν περισσότερες από μία προσπάθειες για να διασχίσουν τα σύνορα, ιδίως του Έβρου, καθώς μετά τον εντοπισμό τους από τις ελληνικές Αρχές, επιστρέφονταν άτυπα και αναγκαστικά πίσω στη Τουρκία. Κατά τη διαδικασία αυτή, αναφέρθηκαν συστηματοποιημένες παραβιάσεις θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ειδικότερες παραβιάσεις των δικαιωμάτων του παιδιού, τις οποίες οι οργανώσεις που είναι Μέλη του Μηχανισμού Καταγραφής κατέγραψαν με τη δική τους μεθοδολογία, μέσω των διαδικασιών αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος των παιδιών.

Τα δεδομένα που ακολουθούν προκύπτουν από αναφορές των εξυπηρετούμενων παιδιών σε γεγονότα που ισχυρίζονται ότι τους συνέβησαν, δίχως να αποτελούν αναλυτικές διηγήσεις και εξακριβωμένα περιστατικά ή επίσημες καταγραφές μαρτυριών του Μηχανισμού Καταγραφής που έγιναν με την εφαρμογή της δικής του Μεθοδολογίας.

Κατά το διάστημα Ιανουάριος 2023 - Δεκέμβριος 2023, διαπιστώθηκαν αναφορές σε ΑΑΕ από 118 ασυνόδευτα παιδιά. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνεται η αναφορά 1 ασυνόδευτου κοριτσιού και 1 ασυνόδευτου αγοριού ηλικίας 10 ετών. Οι ηλικίες των παιδιών ήταν από 10 έως 17 έτη, με μέσο όρο ηλικίας τα 16 έτη. Συνολικά, οι αναφορές αφορούν περιστατικά που έχουν λάβει χώρα από 2 χρόνια έως και ένα μήνα από την ημέρα που πραγματοποιήθηκε η συνάντηση με το παιδί, και σε δύο περιπτώσεις 5 και 3 χρόνια αντίστοιχα πριν την πραγματοποίηση του ραντεβού μαζί του, ενώ η μέση περίοδος που έλαβαν χώρα τα περιστατικά είναι 2 με 6 μήνες από την πραγματοποίηση του ραντεβού. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς των παιδιών, η συντριπτική πλειοψηφία των αναφορών αφορούσαν περιστατικά στη συνοριακή περιοχή του Έβρου πλησίον του ομώνυμου ποταμού και στην ευρύτερη περιοχή αυτού, ωστόσο υπήρξαν αναφορές και για περιστατικά που έλαβαν χώρα στη Θεσσαλονίκη και τα περίχωρα αυτής, στην Αλεξανδρούπολη, στην Κομοτηνή, στην Ξάνθη, στη Ροδόπη, στην Καβάλα, στη Λέσβο, στη Χίο, στα σύνορα Ελλάδας – Αλβανίας και σε θαλάσσια περιοχή μεταξύ Ελλάδας – Τουρκίας που δεν μπορούσε να διευκρινιστεί.

Ο τρόπος υλοποίησης (modus operandi) των ΑΑΕ, όπως προκύπτει από τις μαρτυρίες, παρουσιάζει κοινά χαρακτηριστικά. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς των παιδιών, ο εντοπισμός τους έγινε κυρίως από ομάδες ένστολων ή και άστολων ατόμων που φορούσαν μαύρα ρούχα, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις αναφέρθηκε ότι οι δράστες

φορούσαν κουκούλες ή είχαν καλυμμένα τα πρόσωπα τους. Πιο συγκεκριμένα, ιδίως στη συνοριακή περιοχή του Έβρου, σύμφωνα με τις μαρτυρίες των παιδιών, οι ΑΑΕ πραγματοποιήθηκαν αμέσως μετά τον εντοπισμό τους από άτομα που έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού της Αστυνομίας με επιβίβαση σε αυτοκίνητα και κλειστά βαν και στη συνέχεια συνοδεία στα σύνορα και εξαναγκασμό για επιστροφή. Στις περιπτώσεις που τα παιδιά ανέφεραν ότι εντοπίστηκαν στην ενδοχώρα, δηλαδή μακριά από τη συνοριακή περιοχή του Έβρου, μεταφέρθηκαν, αρχικά, σε κάποιο χώρο που έφερε χαρακτηριστικά Αστυνομικού Τμήματος ή σε κάποιο άτυπο χώρο κράτησης με περιορισμό της ελευθερίας τους, όπου κρατούνταν πολλά άτομα, και στη συνέχεια μεταφέρθηκαν στο σημείο έναρξης της φυσικής απομάκρυνσης, με εξαναγκασμό είτε να περάσουν κολυμπώντας ή με τα πόδια, είτε να επιβιβαστούν σε φουσκωτές βάρκες. Σύμφωνα με τις μαρτυρίες, σε κάποιες επιχειρήσεις ΑΑΕ προκύπτει ότι συμμετείχαν ως δράστες και πολίτες τρίτων χωρών που μιλούσαν κάποιες από τις γλώσσες των φερόμενων θυμάτων.

Στη συντριπτική πλειοψηφία των αναφορών αναφέρθηκαν ξυλοδαρμοί με ξύλινες ράβδους, απειλές, απόσπαση των προσωπικών αντικειμένων των παιδιών, ιδίως των κινητών τηλεφώνων και των ταυτοποιητικών τους εγγράφων, αφαίρεση χρημάτων, ρούχων και παπουτσιών, με ορισμένα παιδιά να αναφέρουν ότι κατά την πράξη της φυσικής απομάκρυνσης είχαν μείνει μόνο με τα εσώρουχά τους. Επισημαίνεται ότι η απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση, σε όλα τα στάδια των περιστατικών από τον εντοπισμό μέχρι και τη φυσική απομάκρυνση, αποτελεί κοινό παρονομαστή όλων των μαρτυριών.

III. Εκθέσεις ΟτΚΠ

A. Η Έκθεση των Γιατρών χωρίς Σύνορα

Η διεθνής Μη-Κυβερνητική Οργάνωση Γιατροί Χωρίς Σύνορα (στο εξής ΓχΣ) δραστηριοποιείται στην Ελλάδα από το 1991 και τα τελευταία χρόνια έχει εντάξει στο πεδίο των δραστηριοτήτων της την παροχή ιατρικής φροντίδας και φροντίδας ψυχικής υγείας σε αιτούντες άσυλο, μετανάστες και πρόσφυγες στην Αθήνα και στα νησιά του Αιγαίου, της Λέσβου και της Σάμου. Οι υπηρεσίες της περιλαμβάνουν πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας, φροντίδα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, θεραπεία χρόνιων νοσημάτων, φροντίδα για θύματα σεξουαλικής βίας, κλινική ψυχολογική φροντίδα και δραστηριότητες προαγωγής υγείας, καθώς και κοινωνική και νομική υποστήριξη. Στη Σάμο και τη Λέσβο παρέχει επιπλέον επείγουσα ιατρική βοήθεια σε ανθρώπους που τελούν σε κατάσταση ανάγκης. Οι ΓχΣ δεν συμμετέχουν στον Μηχανισμό Καταγραφής.

Τον Νοέμβριο του 2023 οι ΓχΣ δημοσίευσαν την Έκθεση με τίτλο «Σε Κοινή Θέα - Το Ανθρώπινο Κόστος των Πολιτικών Μετανάστευσης και των Βίαιων Πρακτικών στα Ελληνικά Θαλάσσια Σύνορα».⁴¹

⁴¹ Βλ. ΓχΣ, Δελτίο Τύπου 1.11.2023, <https://tinyurl.com/uvvwrhfy>. Η Έκθεση των ΓχΣ «Σε Κοινή Θέα - Το Ανθρώπινο Κόστος των Πολιτικών Μετανάστευσης και των Βίαιων Πρακτικών στα Ελληνικά Θαλάσσια Σύνορα», Νοέμβριος 2023, είναι διαθέσιμη στο: <https://tinyurl.com/bdepbtf8>.

Η Έκθεση αξιοποιεί επιχειρησιακά και συγκεντρωτικά ιατρικά δεδομένα, αφηγήσεις ασθενών και αφηγήσεις εργαζομένων των ΓΧΣ που συλλέχθηκαν μεταξύ της περιόδου Αύγουστος 2021 έως Ιούλιος 2023. Κατά την περίοδο αυτή οι ΓΧΣ έχουν προσφέρει επείγουσα ιατρική βοήθεια σε 7.904 ανθρώπους λίγο μετά την άφιξή τους στα νησιά κατά τη διάρκεια 533 ξεχωριστών παρεμβάσεων.⁴²

Στην Έκθεση αναφέρεται ότι οι μαρτυρίες των ανθρώπων που κατέφυγαν στις υπηρεσίες των ΓΧΣ δείχνουν μια επαναλαμβανόμενη πρακτική επαναπροώθησεων σε θάλασσα και στεριά που φέρονται να πραγματοποιούνται από ένστολους ή/και άτομα με καλυμμένα πρόσωπα. Στη θάλασσα, οι αφηγήσεις περιγράφουν τη ρυμούλκηση των βαρκών των αιτούντων άσυλο με μεγάλη ταχύτητα, τη σκόπιμη πρόκληση φθοράς στη μηχανή των βαρκών και την εγκατάλειψη των ίδιων πάνω σε σωσίβιες λέμβους. Στο έδαφος των νησιών, οι μαρτυρίες αναφέρουν πρακτικές που περιλαμβάνουν σωματική βία, χειροπέδηση, άτυπη κράτηση, μεταφορά των ομάδων στην ακτή διά της βίας πριν επαναπροωθηθούν στη θάλασσα, καθώς και εξευτελιστικές σωματικές έρευνες.⁴³

Τα φερόμενα θύματα, ασθενείς των ΓΧΣ, ανέφεραν διάφορες μορφές σωματικής βίας όπως χτυπήματα με ραβδί, χαστούκια, κλωτσιές, γρονθοκοπήματα και χειροπέδηση στα χέρια και τους αστραγάλους, συχνά συνοδευόμενες από πρακτικές εκφοβισμού, όπως πυροβολισμούς, λεκτική κακοποίηση και ταπείνωση, καταναγκαστικές σωματικές έρευνες και παρεμβατικές σωματικές έρευνες σε άντρες, γυναίκες και παιδιά, καθώς και την καταστροφή ή την αφαίρεση απαραίτητων προσωπικών αντικειμένων.⁴⁴

Στην Έκθεση αναφέρεται ότι οι άνθρωποι, επειδή φοβούνται ότι θα επαναπροωθηθούν, αναγκάζονται να κρυφτούν, συχνά για μέρες σε επικίνδυνο έδαφος και εκτεθειμένοι στα στοιχεία της φύσης, χωρίς πρόσβαση σε τρόφιμα ή νερό. Κατά την περίοδο αναφοράς, οι ΓΧΣ αναφέρουν ότι περιέθαλψαν 557 ασθενείς με τραύματα που φέρεται να προκλήθηκαν από εισρόφηση νερού ενόσω κολυμπούσαν, εγκαύματα από μηχανές, σωματική βία, ή πτώση ενώ σκαρφάλωναν ή προσπαθούσαν να ξεφύγουν από ένστολους και/ή άτομα με καλυμμένα πρόσωπα. Οι ομάδες των ΓΧΣ αναφέρουν επίσης ότι έχουν περιθάλψει ασθενείς με συμπτώματα αφυδάτωσης, υπογλυκαιμίας και θερμικής εξάντλησης, καθώς και με ιατρικές παθήσεις που σχετίζονται με τον χειμώνα, όπως κρυοπάγημα και υποθερμία, με πολύ σοβαρούς κινδύνους για την υγεία των πιο ευάλωτων ατόμων, περιλαμβανομένων εγκύων και παιδιών.⁴⁵

Οι ΓΧΣ εκτιμούν ότι η βία και η μη παροχή βοήθειας που βιώνουν οι άνθρωποι στα ελληνοτουρκικά σύνορα επιδεινώνουν τις προϋπάρχουσες ευαλωτότητες και τα προβλήματα σωματικής και ψυχικής υγείας και επιτείνουν τις παρελθούσες τραυματικές εμπειρίες βίας, αφήνοντας έναν σοβαρό μακροπρόθεσμο αντίκτυπο στην ψυχική υγεία τους. Κατά την περίοδο αναφοράς, οι ομάδες ψυχικής υγείας των ΓΧΣ πραγματοποίησαν

⁴² ΓΧΣ (2023), σελ. 6

⁴³ ΓΧΣ (2023), ο.π.

⁴⁴ ΓΧΣ (2023), ο.π.

⁴⁵ ΓΧΣ (2023), ο.π.

8.621 ψυχολογικές ή/και ψυχιατρικές συνεδρίες, κατά τη διάρκεια των οποίων παρατήρησαν ότι οι παρελθούσες εμπειρίες από τη χώρα προέλευσης των ανθρώπων και από το ταξίδι τους, συνδυαζόμενες με πράξεις που εμπεριέχουν ταπείνωση και εξευτελισμό, επιδείνωσαν το υπάρχον τραύμα, αφήνοντας μακροχρόνια συναισθηματικά σημάδια.⁴⁶

Η Έκθεση των ΓΧΣ επιβεβαιώνει τα ευρήματα του Μηχανισμού Καταγραφής για τα επιχειρησιακά χαρακτηριστικά των ΑΑΕ που φέρεται να πραγματοποιούνται στα θαλάσσια σύνορα. Επιπλέον, αποτελεί μια σημαντική συνεισφορά στο πεδίο της καταγραφής των επιχειρήσεων ΑΑΕ, καθώς εστιάζει στις ιατρικές επιπτώσεις, στο σωματικό αποτύπωμα και στον ψυχοσυναισθηματικό αντίκτυπο που έχουν η άσκηση βίας, οι απειλές, η υποβολή σε απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση, η έκθεση σε κίνδυνο ζωής, οι απώλειες ανθρώπινων ζωών και οι διαχωρισμοί οικογενειών που φέρεται να ασκούνται και να συμβαίνουν κατά τη διάρκεια επιχειρήσεων ΑΑΕ.

Β. Η Έκθεση του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες

Το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (στο εξής ΕΣΠ) είναι μία Μη-Κυβερνητική Οργάνωση, η οποία δραστηριοποιείται στην Ελλάδα από το 1989 στο χώρο του ασύλου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το ΕΣΠ έχει Συμβουλευτική Ιδιότητα στο Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο του ΟΗΕ (ECOSOC) από το 2001, και είναι επιχειρησιακός εταίρος της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR). Επιπλέον, είναι μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για Πρόσφυγες και Εξόριστους (ECRE) από το 1991 και μέλος του Ευρωπαϊκού Προγράμματος για τα Παιδιά που έχουν Χωριστεί από τις οικογένειές τους (SCEP). Το ΕΣΠ είναι μέλος της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ από το 1999 και ένα από τα ιδρυτικά μέλη του Μηχανισμού Καταγραφής.

Η οργάνωση παρέχει δωρεάν νομικές και κοινωνικές συμβουλές και υπηρεσίες σε πρόσφυγες και σε ανθρώπους που προέρχονται από τρίτες χώρες και δικαιούνται διεθνή προστασία, συμπεριλαμβανομένων ατόμων με ιδιαίτερες ανάγκες, όπως είναι οι ασυνόδευτοι ανήλικοι, τα θύματα trafficking, κ.ά., με απώτερο στόχο την προστασία και την ομαλή ένταξή τους. Οι υπηρεσίες του ΕΣΠ παρέχονται στην ενδοχώρα στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη και τον νομό Έβρου, και στη νησιωτική χώρα στη Λέσβο, την Κω και την Κρήτη.

Τον Μάρτιο του 2023 το ΕΣΠ δημοσίευσε την Έκθεση με τίτλο «Στα Σύνορα της Ευρώπης: Μεταξύ Ατιμωρησίας και Ποινικοποίησης».⁴⁷

Η έκθεση του ΕΣΠ εστιάζει σε συγκεκριμένες υποθέσεις ΑΑΕ που συνέβησαν στον Έβρο, τις οποίες, έχοντας την ευθύνη των νομικών χειρισμών, έχει υποβάλλει ενώπιον του

⁴⁶ ΓΧΣ (2023), ο.π.

⁴⁷ Βλ. ΕΣΠ, Δελτίο Τύπου 2.2.2023, <https://tinyurl.com/4wp7kd35>. Η Έκθεση του ΕΣΠ «Στα Σύνορα της Ευρώπης: Μεταξύ Ατιμωρησίας και Ποινικοποίησης», Μάρτιος 2023, είναι διαθέσιμη στο: <https://tinyurl.com/4skdj24p>.

ΕΔΔΑ μεταξύ Μαρτίου 2022 και Οκτωβρίου 2022. Επιπλέον, η έκθεση παρουσιάζει δύο περιστατικά ΑΑΕ που φέρεται να έλαβαν χώρα σε νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, για τα οποία τα φερόμενα θύματα υπέβαλαν επίσημες καταγγελίες στις Εισαγγελικές Αρχές έχοντας ως νομικούς παραστάτες δικηγόρους του ΕΣΠ. Η έκθεση του ΕΣΠ εισφέρει σημαντικά στοιχεία για τις νομικές ενέργειες ενώπιον διεθνών και εθνικών Αρχών και τις εξελίξεις γύρω από αυτές.

Οι υποθέσεις που αναφέρονται στην έκθεση έχουν καταγραφεί και για τον Μηχανισμό Καταγραφής το 2022 και έχουν συμπεριληφθεί στα ποσοτικά και ποιοτικά ευρήματα που αναλύθηκαν στην Ετήσια Έκθεση 2022.

Στην έκθεση του ΕΣΠ παρουσιάζονται τα πραγματικά περιστατικά κάθε υπόθεσης με λεπτομέρεια και περιγράφεται η κατάσταση διακινδύνευσης στην οποία υποβάλλονται τα φερόμενα θύματα, οι επιχειρησιακές πρακτικές, καθώς και τα μέσα και τα στάδια υλοποίησης των επιχειρήσεων ΑΑΕ.

Στην έκθεση αναφέρεται ότι οι ΑΑΕ επηρεάζουν τόσο αιτούντες άσυλο που εισέρχονται στη χώρα προκειμένου να αιτηθούν διεθνή προστασία όσο και αναγνωρισμένους πρόσφυγες. Γίνεται αναφορά σε φερόμενους θύτες που φέρουν χαρακτηριστικά προσωπικού των σωμάτων ασφαλείας, όπως Αστυνομία, Λιμενικό, Στρατός, καθώς και η παρουσία φερόμενων συνεργατών των σωμάτων ασφαλείας που μιλούν γλώσσες των φερόμενων θυμάτων και συνδράμουν στις επιχειρήσεις ΑΑΕ. Στην έκθεση περιγράφονται τα μέσα υλοποίησης των επιχειρήσεων ΑΑΕ, όπως μικρά σκάφη/βάρκες και μικρά βαν έως στρατιωτικά και αστυνομικά οχήματα και φορτηγά. Γίνεται επίσης αναφορά σε στοιχεία που υπάρχουν για τη χρήση του Συνοριακού Φυλακίου Νέου Χειμωνίου ως χώρου άτυπης κράτησης των φερόμενων θυμάτων. Η έκθεση περιγράφει επιχειρησιακές πρακτικές που περιλαμβάνουν βίαιες μεταφορές, περιόδους άτυπης κράτησης, μη καταγραφή προσωπικών στοιχείων, έλλειψη ενημέρωσης για δικαιώματα, άρνηση πρόσβασης σε δικαιώματα, αποστέρηση βασικών ειδών πρώτης ανάγκης (ρούχα, τρόφιμα και νερό), καθώς και την μεταχείριση φερόμενων θυμάτων που περιλαμβάνει την άσκηση βίας, την υποβολή σε απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση, τον εκφοβισμό και τη σεξουαλική κακοποίηση.

Επίσης, στην έκθεση περιλαμβάνονται στοιχεία για την δράση των τουρκικών Αρχών που προκύπτουν από τις μαρτυρίες των φερόμενων θυμάτων για περιστατικά βίαιων συγκρατήσεων (pullbacks) στη συνοριακή περιοχή του Έβρου. Έτσι, η έκθεση καταφέρει να δώσει μια ολοκληρωμένη εικόνα για τις πρακτικές που φέρεται να χρησιμοποιούνται και στις δύο πλευρές των συνόρων.

Τέλος, στην έκθεση περιέχονται αναλυτικά στοιχεία για τις διώξεις υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ποινικοποίησης της δράσης των Οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών.

Γ. Η Έκθεση του Border Violence Monitoring Network

Η οργάνωση Border Violence Monitoring Network (στο εξής BVMN) είναι ένα οριζόντιο αυτοργανωμένο και ανεξάρτητο δίκτυο Οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών το

οποίο παρακολουθεί τις παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα σύνορα της Ευρώπης και δραστηριοποιείται με σκοπό τον τερματισμό της βίας εναντίον των μετακινούμενων πληθυσμών. Η οργάνωση BMVN δεν συμμετέχει στον Μηχανισμό Καταγραφής.

Το BVMN σχηματίστηκε το 2017 όταν αρκετές Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών διαπίστωσαν αύξηση των καταγγελιών για βίαιες επαναπροωθήσεις ανθρώπων μετακινούμενων κατά μήκος της λεγόμενης «Βαλκανικής Οδού» και άρχισαν να τις τεκμηριώνουν. Έκτοτε, το BVMN ανέπτυξε μια κοινή μεθοδολογία για την καταγραφή μαρτυριών και συλλογή στοιχείων, τα οποία δημοσιεύονται σε μια προσβάσιμη βάση δεδομένων, η οποία λειτουργεί ως ζωντανό αρχείο.⁴⁸ Αυτές οι αναφορές παρέχουν λεπτομερείς, προσωπικές περιγραφές των περιστατικών, οι οποίες συνδυάζονται με περαιτέρω αποδεικτικά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων μαρτυριών κακομεταχείρισης, φωτογραφιών και ιατρικών εγγράφων.

Τον Δεκέμβριο 2022 το BVMN έδωσε στη δημοσιότητα μια εκτεταμένη και ενημερωμένη έκδοση της Μαύρης Βίβλου των Επαναπροωθήσεων που είχε εκδώσει τον Δεκέμβριο 2020.⁴⁹ Η νέα εκτεταμένη και ενημερωμένη έκδοση εκτείνεται πλέον σε 4 τόμους αντί 2 που είχε η αρχική έκδοση.⁵⁰

Στη Μαύρη Βίβλο των Επαναπροωθήσεων περιέχονται μαρτυρίες φερόμενων θυμάτων ΑΑΕ κατά μήκος ολόκληρης της λεγόμενης Βαλκανικής Οδού που περιλαμβάνει χώρες όπως η Αυστρία, η Σλοβενία, η Κροατία, η Πολωνία, η Ρουμανία, η Σερβία, η Βοσνία, το Μαυροβούνιο, το Κόσοβο, η Βουλγαρία, η Β. Μακεδονία, η Αλβανία και η Ελλάδα.

Στο κεφάλαιο της έκδοσης που αφορά την Ελλάδα περιέχονται 168 μαρτυρίες ΑΑΕ από την Ελλάδα στην Τουρκία που φέρεται να συνέβησαν το 2021 και 2022 με έναν εκτιμώμενο συνολικό αριθμό 11.183 φερόμενων θυμάτων.

Από τις μαρτυρίες που περιέχονται στην έκδοση προκύπτει συστηματική χρήση βίας, παρατεταμένη άτυπη κράτηση, κακομεταχείριση που συνιστά βασανιστήριο, χρήση όπλων, άρνηση παροχής ιατρικής φροντίδας και άρνηση πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου. Οι μαρτυρίες κάνουν λόγο για εμπλοκή ατόμων που φέρουν χαρακτηριστικά του προσωπικού των εθνικών σωμάτων ασφαλείας ενώ σε κάποιες μαρτυρίες αναφέρεται και η παρουσία ατόμων που φέρουν χαρακτηριστικά προσωπικού της FRONTEX. Στις μαρτυρίες αναφέρεται ότι γίνεται εκτεταμένη χρήση των νησίδων που εμφανίζονται εποχικά στην κοίτη του ποταμού Έβρου επί των οποίων ομάδες μετακινούμενων

⁴⁸ Βλ. BMVN, <https://bordertviolence.eu/testimonies/>

⁴⁹ Βλ. BMVN, Δελτίο Τύπου 5.12.2022, <https://tinyurl.com/jx7advk2>. Η εκτεταμένη και επικαιροποιημένη έκδοση του BMVN «Μαύρη Βίβλος των Επαναπροωθήσεων», Δεκέμβριος 2022, είναι διαθέσιμη στο: <https://tinyurl.com/bdzb6zr2>. Μια σύνοψη της έκδοσης είναι διαθέσιμη στο: <https://tinyurl.com/yc8u6aup>.

⁵⁰ Για την αρχική έκδοση βλ.: BMVN «Μαύρη Βίβλος των Επαναπροωθήσεων», τόμος Ι, Δεκέμβριος 2020, διαθέσιμο στο: <https://tinyurl.com/mryevhjs>.

πληθυσμών εγκαταλείπονται αβοήθητοι για μέρες αντιμέτωποι με την άρνηση των Αρχών να τους διασώσουν.

Οι μαρτυρίες που περιέχονται στην έκδοση συγκλίνουν σε πολλά σημεία με τα ευρήματα του Μηχανισμού Καταγραφής σε ό,τι αφορά τη δημογραφία των φερόμενων θυμάτων, τα χαρακτηριστικά των φερόμενων θυτών, των μέσων και των υποδομών που χρησιμοποιούνται, καθώς και του τρόπου υλοποίησης (*modus operandi*). Αποτελούν, επιπλέον, μια σημαντική πηγή πληροφόρησης για αναφερόμενα περιστατικά ΑΑΕ όχι μόνο από την Ελλάδα αλλά και από τις άλλες χώρες κατά μήκος της Βαλκανικής οδού, αποτυπώνοντας έτσι ευρύτερα τις ακολουθούμενες πρακτικές των κρατών.

Δ. Οι Εκθέσεις της πρωτοβουλίας Protecting Rights at Borders

Η πρωτοβουλία Protecting Rights at Borders (PRAB) αποτελείται από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της προστασίας και της νομικής συνδρομής που εστιάζει στην εξασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα εξωτερικά και εσωτερικά σύνορα της ΕΕ. Τα μέλη της πρωτοβουλίας PRAB δραστηριοποιούνται σε διάφορες χώρες και καταγράφουν και τεκμηριώνουν περιστατικά ΑΑΕ που συμβαίνουν σε διάφορα διασυνοριακά περάσματα στα εσωτερικά και εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, όπως είναι μεταξύ Γαλλίας - Ιταλίας, Ελλάδας - Τουρκίας, Κροατίας - Βοσνίας/Ερζεγοβίνης, Ουγγαρίας - Σερβίας, Λευκορωσίας - Πολωνίας, Ουκρανίας - Πολωνίας, Ελλάδας - Β. Μακεδονίας, Σλοβενίας - Ιταλίας, Β. Μακεδονίας - Σερβίας, και Λιθουανίας - Λευκορωσίας.⁵¹

Η πρωτοβουλία PRAB έχει δημοσιεύσει από τον Απρίλιο 2021 μέχρι το Σεπτέμβριο 2023 επτά (7) εκθέσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται ποσοτικά και ποιοτικά ευρήματα που προκύπτουν από τις καταγραφές μαρτυριών που έχει πραγματοποιήσει η πρωτοβουλία και αφορούν κυρίως τη λεγόμενη Βαλκανική οδό.⁵²

Μερικά από τα ευρήματα αυτών των εκθέσεων περιλαμβάνουν δημογραφικά δεδομένα των φερόμενων θυμάτων, όπως χώρες καταγωγής, ηλικίες, φύλο και ευαλωτότητες που συγκλίνουν με τα δεδομένα που έχει καταγράψει ο Μηχανισμός Καταγραφής για τις ΑΑΕ που φέρεται να συμβαίνουν από την Ελλάδα. Περιέχονται επίσης αναλυτικά στατιστικά στοιχεία που αφορούν το μοτίβο της μεταχείρισης των φερόμενων θυμάτων κατά τη μετακίνησή τους από χώρα σε χώρα, που περιλαμβάνει σοβαρές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση, σωματική βία και κακομεταχείριση, αφαίρεση ή καταστροφή προσωπικών αντικειμένων, άρνηση πρόσβασης στη διαδικασία διεθνούς προστασίας.

Οι εκθέσεις της πρωτοβουλίας PRAB αποτελούν κι αυτές μια σημαντική πηγή πληροφόρησης για αναφερόμενα περιστατικά ΑΑΕ κατά μήκος της Βαλκανικής οδού και μεταξύ Γαλλίας – Ιταλίας, συμβάλλοντας στην ευρύτερη αποτύπωση των ακολουθούμενων πρακτικών και περιέχουν πληροφορίες για περιστατικά ΑΑΕ στα οποία

⁵¹ Περισσότερα για την πρωτοβουλία PRAB βλ., <https://tinyurl.com/ycjdehyr>.

⁵² Οι εκθέσεις της πρωτοβουλίας PRAB είναι διαθέσιμες στο: <https://tinyurl.com/zj53hyaz>.

η Ελλάδα αναφέρθηκε ως χώρα επιστροφής, όπως για παράδειγμα περιστατικά ΑΑΕ από τη Β. Μακεδονία ή τη Βουλγαρία προς την Ελλάδα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Συμπέρασμα

Οι μαρτυρίες που έχει καταγράψει ο Μηχανισμός Καταγραφής το 2023 επιβεβαιώνουν τα ευρήματα των καταγραφών του 2022 σχετικά με τον τρόπο υλοποίησης (*modus operandi*) και τον οργανωμένο χαρακτήρα των ΑΑΕ. Οι μαρτυρίες δείχνουν ότι επαναλαμβάνεται το ίδιο μοτίβο με τα ίδια επιχειρησιακά χαρακτηριστικά που έχουν παρατηρηθεί και αναλυθεί στην Ετήσια Έκθεση 2022.

Τα περιστατικά συνεχίζουν να παρουσιάζουν το χαρακτηριστικό της *σταδιακότητας*. Σύμφωνα με τις μαρτυρίες, τα φερόμενα θύματα αρχικά εντοπίζονται από κάποια ομάδα ένστολων ή και ατόμων με πολιτικά ρούχα (*στάδιο του εντοπισμού*), στη συνέχεια, στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, μεταφέρονται σε κάποια δομή όπου κρατούνται άτυπα (*στάδιο της άτυπης κράτησης*) και τέλος μεταφέρονται από τον χώρο άτυπης κράτησης στο σημείο όπου πραγματοποιείται η πράξη της φυσικής απομάκρυνσης και ολοκληρώνεται η ΑΑΕ (*στάδιο της φυσικής απομάκρυνσης*).

Το στάδιο του *εντοπισμού*, αν και είναι αναγκαία συνθήκη για την υλοποίηση μιας επιχείρησης ΑΑΕ, δεν είναι και ικανή.⁵³ Το στάδιο αυτό εμφανίζει την πιο χαλαρή σύνδεση στην αλληλουχία των πράξεων που συνθέτουν ένα περιστατικό ΑΑΕ και δεν μπορεί να αποκλειστεί για όλα τα περιστατικά η περίπτωση τα πρόσωπα που το υλοποιούν (εντοπιστές) να μην έχουν πλήρη γνώση για τα μετέπειτα στάδια υλοποίησης (άτυπη κράτηση και φυσική απομάκρυνση). Αυτό είναι περισσότερο πιθανόν να ισχύει σε κάποια από τα περιστατικά που τα φερόμενοι θύματα μετά τον εντοπισμό μεταφέρθηκαν σε χώρους κράτησης, και λιγότερο πιθανό στα περιστατικά εκείνα που τα φερόμενοι θύματα αμέσως μετά τον εντοπισμό μεταφέρθηκαν στο χώρο όπου υλοποιήθηκε το στάδιο της φυσικής απομάκρυνσης. Ωστόσο, ανεξάρτητα από τη γνώση των εντοπιστών ή τον βαθμό συμμετοχής τους στις πράξεις που συνθέτουν ένα περιστατικό, ΑΑΕ χωρίς εντοπισμό φερόμενων θυμάτων δεν μπορεί να υπάρξει.

Ο περιορισμός της ελευθερίας μετακίνησης αποτελεί αυτονόητη κατάσταση σε κάθε περιστατικό ΑΑΕ. Οι ομάδες των φερόμενων θυμάτων, όταν εντοπίζονται, δεν μπορούν να κινηθούν κατά τη βούλησή τους και μεταφέρονται αναγκαστικά είτε άμεσα στην περιοχή όπου πραγματοποιείται η πράξη της φυσικής απομάκρυνσης είτε σε χώρους κράτησης όπου κρατούνται μέχρι την πράξη της φυσικής απομάκρυνσης ατύπως, δηλαδή χωρίς να υπάρχει νόμιμη αιτία για την κράτησή τους, χωρίς έχει γίνει οποιαδήποτε διαδικασία ταυτοποίησής τους ή καταγραφής των προσωπικών τους στοιχείων, χωρίς να έχουν ενημερωθεί σε γλώσσα που κατανοούν για την αιτία της κράτησής τους και χωρίς

⁵³ Μια συνθήκη είναι αναγκαία αλλά όχι ικανή, όταν είναι απαραίτητη για την επίτευξη ενός επιθυμητού αποτελέσματος, αλλά η παρουσία της και μόνο δεν εγγυάται την επέλευσή του.

να τους έχει δοθεί πρόσβαση σε αποτελεσματικό ένδικο μέσο προκειμένου να αμφισβητήσουν τη νομιμότητα της κράτησής τους.

Όταν, όμως, η *άτυπη κράτηση* εμφανίζεται ως ενδιάμεσο στάδιο μεταξύ εντοπισμού και φυσικής απομάκρυνσης, αναδεικνύεται η επιχειρησιακή έκταση και το βάθος των περιστατικών ΑΑΕ, καθώς η πραγματοποίηση αυτού του σταδίου απαιτεί μια βαριά υποδομή, η οποία περιλαμβάνει μεταφορικά μέσα, κτηριακές δομές που χρησιμοποιούνται ως χώροι κράτησης, ανθρώπινο δυναμικό κατάλληλα εκπαιδευμένο, και υλικοτεχνικά μέσα, όπως όπλα, συσκευές επικοινωνίας, μέσα ακινητοποίησης κλπ. Επιπλέον, σε περιπτώσεις που η κράτηση διαρκεί αρκετές ώρες ή και μέρες απαιτεί και διατροφική επιμελητεία, δηλαδή παροχή νερού και τροφής στους κρατούμενους, η οποία πραγματοποιείται, σύμφωνα με κάποιες μαρτυρίες, με διαμοιρασμό εφοδίων (νερά και τρόφιμα) που φέρουν στην κατοχή τους τα φερόμενα θύματα κατά το στάδιο του εντοπισμού. Στο στάδιο αυτό, συχνά, η σύνθεση της αρχικής ομάδας από το στάδιο του εντοπισμού αλλοιώνεται, καθώς τα μέλη της διαχέονται στον ευρύτερο πληθυσμό του χώρου κράτησης.

Η πράξη της *φυσικής απομάκρυνσης* από την ελληνική επικράτεια αποτελεί την επιχειρησιακή κλιμάκωση ενός περιστατικού ΑΑΕ. Στα περισσότερα περιστατικά τα φερόμενα θύματα που αρχικά εντοπίστηκαν σε διάφορα σημεία της επικράτειας, και στις περισσότερες περιπτώσεις τέθηκαν σε άτυπη κράτηση, μεταφέρθηκαν, συχνά κατά μεγάλες ομάδες με σύνθεση διαφορετική από την αρχική που είχαν κατά το στάδιο του εντοπισμού, σε σημεία της επικράτειας, από τα οποία πραγματοποιήθηκε η πράξη της φυσικής απομάκρυνσης. Άλλα περιστατικά είναι πιο πυκνά, καθώς η πράξη της φυσικής απομάκρυνσης ακολούθησε άμεσα τον εντοπισμό.

Καθώς πρόκειται για επιχειρήσεις που συνήθως εκτείνονται χωρικά, κατά την εναλλαγή των σταδίων οι τόποι υλοποίησης συχνά διαφοροποιούνται, με αποτέλεσμα σπάνια να ταυτίζεται ο τόπος εντοπισμού των φερόμενων θυμάτων, ο τόπος άτυπης κράτησης και ο τόπος που πραγματοποιείται η φυσική απομάκρυνση.

Επίσης, κατά την εναλλαγή των σταδίων οι πληθυσμιακές συνθέσεις των φερόμενων θυμάτων αλλοιώνονται, καθώς τα φερόμενα θύματα συχνά ενώνονται σε μεγαλύτερες πληθυσμιακές ομάδες μεταφερόμενα από σημεία εντοπισμού σε σημεία κράτησης και από εκεί σε σημεία που πραγματοποιείται η φυσική απομάκρυνση. Από την κλιμακούμενη αυξητική διαφορά μεταξύ του αριθμού των αρχικά εντοπισθέντων, των κρατούμενων και των τελικά απομακρυνθέντων, προκύπτει αφενός ότι, συχνά, οι χώροι κράτησης λειτουργούν ως σημεία συγκέντρωσης ομάδων φερόμενων θυμάτων που εντοπίζονται από τους φερόμενους θύτες σε διαφορετικούς τόπους ή/και χρόνους, αφετέρου ότι οι χώροι φυσικής απομάκρυνσης λειτουργούν ως σημεία τελικής διοχέτευσης από πολλαπλές αφετηρίες αρχικού εντοπισμού ή κράτησης.

Τα δύο αυτά χαρακτηριστικά, δηλαδή η σταδιακότητα που εκτείνεται χωρικά και η διαχείριση μεγάλου αριθμού ατόμων, προσδιορίζουν την επιχειρησιακή οργάνωση των επιχειρήσεων ΑΑΕ, τόσο ως προς τα χαρακτηριστικά και την ιδιότητα των φερόμενων

θυτών όσο και ως προς τις υποδομές, τα υλικοτεχνικά μέσα και τις επιχειρησιακές τακτικές.

Στον άξονα της γεωγραφικής διαφοροποίησης παρατηρείται η ίδια μετάπτωση από τα επιχειρησιακά χαρακτηριστικά των περιστατικών που έχουν συντελεστεί μέσω του ποταμού Έβρου στα επιχειρησιακά χαρακτηριστικά των περιστατικών που έχουν συντελεστεί στη θάλασσα που είχε παρατηρηθεί και στα περιστατικά που αναλύθηκαν στην Ετήσια Έκθεση 2022.⁵⁴ Στα περιστατικά που η φυσική απομάκρυνση πραγματοποιήθηκε μέσω του ποταμού Έβρου οι μαρτυρίες συνεχίζουν να αναφέρουν κατά πολύ μεγαλύτερη συμμετοχή μη-ένστολων ατόμων σε σύγκριση με τα περιστατικά που η φυσική απομάκρυνση πραγματοποιήθηκε στη θάλασσα. Το ίδιο ισχύει και για τις γλώσσες των ατόμων αυτών, όπου στα περιστατικά που συνέβησαν στον Έβρο σχεδόν σε όλες τις μαρτυρίες αναφέρθηκε η συμμετοχή ατόμων που μιλούσαν κάποιες από τις γλώσσες των θυμάτων, κάτι το οποίο δεν αναφέρθηκε καθόλου στις μαρτυρίες για τα περιστατικά που συνέβησαν στη θάλασσα.

Στις καταγραφές του 2023 παρατηρήθηκε μια παραλλαγή στον άξονα της γεωγραφικής διαφοροποίησης, σε σύγκριση με τις καταγραφές του 2022 για τα περιστατικά που το στάδιο της άτυπης κράτησης παραλήφθηκε, πιθανόν εξαιτίας της εγγύτητας με τη συνοριακή γραμμή. Στα περιστατικά αυτά, σύμφωνα με τις καταγραφές του 2023, περιλαμβάνονται, τόσο κάποια περιστατικά που ο εντοπισμός των φερόμενων θυμάτων πραγματοποιήθηκε πολύ κοντά στη συνοριακή γραμμή του ποταμού Έβρου ή σε σημεία στη θαλάσσια περιοχή κοντά σε νησιά της ελληνικής επικράτειας όσο, πλέον, και κάποια περιστατικά, στα οποία ο εντοπισμός των φερόμενων θυμάτων πραγματοποιήθηκε στο έδαφος νησιών της ελληνικής επικράτειας.

Το χαρακτηριστικό που παρατηρείται στα περιστατικά αυτά είναι μεταξύ άλλων ότι ο κύκλος των προσώπων που συμμετέχουν στην υλοποίηση της ΑΑΕ είναι πιο μικρός και ότι το επιχειρησιακό αποτύπωμα είναι επίσης μικρότερο, με την έννοια ότι πραγματοποιούνται σε συντομότερο χρονικό διάστημα με τη χρήση λιγότερων υλικών μέσων. Στα περιστατικά αυτά δεν απαιτείται η χρήση χώρων κράτησης, μέσων μεταφοράς, διατροφικής επιμελητείας κλπ.

Οι χώρες καταγωγής των φερόμενων θυμάτων ή για ανιθαγενείς οι χώρες προηγούμενης συνήθους διαμονής συνεχίζουν να περιλαμβάνονται στις χώρες, των οποίων οι πολίτες ή οι ανιθαγενείς συνήθως διαμένοντες λαμβάνουν σημαντικά ποσοστά θετικών αποφάσεων αναγνώρισης καθεστώτος διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα και την ΕΕ, σύμφωνα με στοιχεία που εκδόθηκαν κατά την περίοδο αναφοράς.⁵⁵ Επομένως, τα φερόμενα θύματα θα είχαν τις ανάλογες πιθανότητες να αναγνωριστούν ως δικαιούχοι

⁵⁴ Βλ. Μηχανισμός Καταγραφής - Ετήσια Έκθεση 2022, διαθέσιμη στο <https://tinyurl.com/332t953v>

⁵⁵ Βλ. Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου - Ενημερωτικά Σημειώματα 2022 και 2023, διαθέσιμα στο <https://migration.gov.gr/statistika/>, και EUAA - Latest Asylum Trends, διαθέσιμα στο <https://euaa.europa.eu/latest-asylum-trends-asylum>.

προσφυγικού καθεστώτος στην Ελλάδα, αν, όπως προκύπτει από τις μαρτυρίες τους, δεν είχαν στερηθεί την πρόσβαση στη διαδικασία εξέτασης αιτημάτων διεθνούς προστασίας. Από τις μαρτυρίες που καταγράφηκαν το 2023 ξεχωρίζουν και πάλι οι μαρτυρίες 6 πολιτών Τουρκίας μη-καταγεγραμμένων αιτούντων άσυλο που ισχυρίστηκαν ότι εγκατέλειψαν τη χώρα καταγωγής τους εξαιτίας κινδύνου δίωξης που συνδέεται με τις πολιτικές τους πεποιθήσεις και ήρθαν στην Ελλάδα με σκοπό να καταθέσουν αιτήματα ασύλου.⁵⁶ Επισημαίνεται για μία ακόμα φορά ότι τα πρόσωπα αυτά ισχυρίστηκαν ότι υπέστησαν ΑΑΕ απευθείας στη χώρα τους, όπου υπέστησαν ή κινδύνευαν να υποστούν διώξεις, δίχως δυνατότητα πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου και χωρίς καμία εκτίμηση για τις ανάγκες διεθνούς προστασίας τους εξαιτίας κινδύνου δίωξης στην Τουρκία. Ως εκ τούτου, τα περιστατικά αυτά αποτελούν άμεση παραβίαση της αρχής της μη-επαναπροώθησης που είναι ο ακρογωνιαίος λίθος της προσφυγικής προστασίας.

Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, ανάμεσα στα φερόμενα θύματα περιλαμβάνεται 1 καταγεγραμμένος αιτών άσυλο στην Ελλάδα από τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό που είναι χώρα προέλευσης σημαντικού αριθμού αιτούντων διεθνή προστασία. Το άτομο αυτό ισχυρίστηκε ότι υπέστη ΑΑΕ στην Τουρκία, παρά το γεγονός ότι είχε καταγραφεί ως αιτών άσυλο από τις αρμόδιες ελληνικές Αρχές, και ως εκ τούτου παρέμενε στη χώρα νόμιμα αναμένοντας την έκβαση του αιτήματός του. Η ΑΑΕ του συγκεκριμένου προσώπου τερμάτισε τη διαδικασία του αιτήματός του για διεθνή προστασία και αποστέρησε το συγκεκριμένο πρόσωπο από το δικαίωμα διαμονής στην ελληνική επικράτεια για όσο διάστημα εκκρεμούσε η διαδικασία αξιολόγησης του αιτήματός του.

Επιπλέον και περισσότερο προβληματικό, ανάμεσα στα φερόμενα θύματα περιλαμβάνονται 2 αναγνωρισμένοι/ες πρόσφυγες στην Ελλάδα. Πρόκειται για πρόσφυγες με καταγωγή από τη Συρία. Τα άτομα αυτά ισχυρίστηκαν ότι υπέστησαν ΑΑΕ στην Τουρκία, παρά το γεγονός ότι είχαν αναγνωριστεί ως δικαιούχοι διεθνούς προστασίας από τις αρμόδιες ελληνικές Αρχές. Μάλιστα, ο ένας εξ αυτών υπέστη πολλαπλές ΑΑΕ κατά παράβαση και προσωρινών μέτρων που είχε υποδείξει το ΕΔΔΑ (R39). Ως εκ τούτου, οι συγκεκριμένες ΑΑΕ παρέκαμψαν την ισχύ αποφάσεων της ελληνικής Πολιτείας και του ΕΔΔΑ και αποστέρησαν αναγνωρισμένους πρόσφυγες, από το καθεστώς διεθνούς προστασίας που απορρέει από τη Σύμβαση της Γενεύης του ΟΗΕ για το Καθεστώς των Προσφύγων και αποδόθηκε από τις Ελληνικές Αρχές.

Ανάμεσα στα θύματα η μαρτυρία των οποίων καταγράφηκε το 2023 περιλαμβάνεται για πρώτη φορά 1 απορριφθείς αιτών άσυλο με χώρα καταγωγής το Αφγανιστάν. Το συγκεκριμένο πρόσωπο, σύμφωνα με τη μαρτυρία του, εντοπίστηκε από τις ελληνικές αρχές εντός του αστικού ιστού της Θεσσαλονίκης, υποβλήθηκε σε άτυπη κράτηση εντός Αστυνομικού Τμήματος στην περιοχή της Θεσσαλονίκης και στη συνέχεια μεταφέρθηκε

⁵⁶ Σύμφωνα με την Ετήσια Επισκόπηση 2023 που δημοσίευσε ο Οργανισμός Ασύλου της ΕΕ (EUAA), ο αριθμός αιτήσεων ασύλου που κατατέθηκε σε χώρες της ΕΕ από πολίτες Τουρκίας ήταν τέτοιος που κατέταξε την Τουρκία στην 3^η θέση, μετά από την Συρία και το Αφγανιστάν, ως τις χώρες από τις οποίες προέρχεται ο μεγαλύτερος αριθμός αιτούντων άσυλο στην ΕΕ. Βλ. EUAA – Annual Overview 2023, διαθέσιμο <https://tinyurl.com/48ywku75>.

στη συνοριακή περιοχή του Έβρου από όπου απομακρύνθηκε προς την Τουρκία μαζί με μια ομάδα συνολικά 4 ατόμων.

Η άσκηση βίας δεν αποτελεί αναγκαία συνθήκη για την πραγματοποίηση ενός περιστατικού ΑΑΕ, συνεχίζει, ωστόσο, να διαπερνά οριζόντια σχεδόν όλα τα περιστατικά ως εργαλείο πειθαναγκασμού ή και εξαναγκασμού των φερόμενων θυμάτων μέσω των απειλών, της πρόκλησης σωματικού πόνου και της υποβολής σε απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση, με σκοπό την επιτυχή υλοποίηση των σταδίων που συνθέτουν ένα περιστατικό ΑΑΕ.

Εν προκειμένω, στα περιστατικά ΑΑΕ που έχει καταγράψει ο Μηχανισμός Καταγραφής το 2023 τα φερόμενα θύματα συνεχίζουν να περιγράφουν πράξεις που συνδέονται με εξαιρετικά σοβαρές παραβιάσεις της απαγόρευσης της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης (Άρθρο 3 ΕΣΔΑ), καθώς και του δικαιώματος στην προσωπική ελευθερία (Άρθρο 5 ΕΣΔΑ) και δύνανται να αποτελούν πράξεις που, κατά το ελληνικό δίκαιο, είναι ποινικά κολάσιμες, όπως απειλή (Άρθρο 333 ΠΚ), παράνομη βία (Άρθρο 330 ΠΚ), προσβολή της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας (Άρθρο 137Α §4 ΠΚ), προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας (Άρθρο 337 ΠΚ), αρπαγή (Άρθρο 322 §1 ΠΚ), βίαιη εξαφάνιση (Άρθρο 322 §2 ΠΚ), έκθεση σε κίνδυνο (306 ΠΚ), παράλειψη προσφοράς βοήθειας (307 ΠΚ), σωματικές βλάβες (308 ΠΚ έως 312 ΠΚ, και 314 ΠΚ), ανθρωποκτονία (302 ή 299 ΠΚ).

Επισημαίνεται ότι οι ανωτέρω πράξεις συχνά στρέφονται εναντίον προσώπων που μπορεί να φέρουν εμφανή ευαλωτότητα, όπως άτομα με σοβαρές ασθένειες, άτομα με αναπηρία, εγκυμονούσες γυναίκες, παιδιά και υπερήλικες. Η έμφυλη διάσταση αυτής της βίας με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που αφορούν τις γυναίκες αναδεικνύεται μέσα από τις μαρτυρίες των γυναικών για σεξουαλική βία και κακομεταχείριση που περιλαμβάνει κολπικούς ελέγχους, σωματικούς ελέγχους από άνδρες, γδυσίματα ενώπιον ανδρών και άσεμνα αγγίγματα στα γεννητικά όργανα. Αναδεικνύεται επίσης ένας λιγότερο εμφανής αντίκτυπος των επιχειρήσεων ΑΑΕ που είναι ο διαχωρισμός οικογενειών κατά την υλοποίηση επιχειρήσεων ΑΑΕ. Τέλος, στα περιστατικά του Έβρου που κατέγραψε ο Μηχανισμός Καταγραφής το 2023 αναφέρθηκε η απώλεια ανθρωπίνων ζωών.

Κεφάλαιο 5. Συστάσεις

Ο Μηχανισμός Καταγραφής συστήνει στην Πολιτεία:

1. Να διασφαλίσει την ανεξάρτητη και αποτελεσματική έρευνα των καταγγελιών για ΑΑΕ και άλλες σοβαρές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα σύνορα, κατ' αναλογία όσων ορίζονται στην Εγκύκλιο της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου 1/2023 και 18/2023,⁵⁷ υπογραμμίζοντας πως ενδεχόμενη παράλειψη να ενεργήσουν προς τούτο όχι μόνο είναι αντίθετη προς τις υποχρεώσεις των ελληνικών αρχών, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο δικαιωμάτων του ανθρώπου και την ΕΣΔΑ, αλλά

⁵⁷ Βλ. ΕισΑΠ Εγκύκλιος 1/2023, διαθέσιμη σε <https://tinyurl.com/3dhvw8v4>, και ΕισΑΠ Εγκύκλιος 18/2023 διαθέσιμη σε: <https://tinyurl.com/bdffn6xp>.

εκθέτει τη χώρα και πιθανά να οδηγήσει σε νέα καταδίκη της από το ΕΔΔΑ [βλ. ενδεικτικά (5418/15) *Safi & Others v Greece*].

2. Να μεριμνά για την τήρηση των εκ του νόμου προβλεπόμενων διαδικασιών και να διασφαλίζει την παραπομπή των υπευθύνων για τυχόν παράνομες ενέργειες ενώπιον της Δικαιοσύνης.
3. Να εξασφαλίζει, μέσω της χρήσης τεχνολογικού εξοπλισμού και άλλους τρόπους επιχειρησιακής δράσης τη συλλογή αντικειμενικών στοιχείων, ενδεικτικά αναφερόμενων των μεταδεδομένων που προκύπτουν από κινητά τηλέφωνα, συσκευές/εφαρμογές GPS, φωτογραφίες και βίντεο, τα οποία θα τίθενται στη διάθεση των αστυνομικών και δικαστικών αρχών για την αποτελεσματική διερεύνηση των καταγγελλόμενων περιστατικών ΑΑΕ.
4. Να κάνει χρήση των δυνατοτήτων που προβλέπονται στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και στη Σύμβαση του Συμβουλίου τη Ευρώπης του 1959 για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή επί ποινικών υποθέσεων, όπου καθίσταται απαραίτητο.
5. Να λάβει μέτρα για την αποτελεσματική πρόσβαση των θυμάτων στη δικαιοσύνη και την προστασία τους κατ' αναλογία με άλλα θύματα εγκληματικών πράξεων, όπως τα θύματα διακίνησης ανθρώπων και τα θύματα αναγκαστικής εργασίας, με ιδιαίτερη μέριμνα για τα θύματα που διαβιούν στο εξωτερικό.
6. Να διασφαλίζει ότι όλα τα κρατικά όργανα τηρούν απαρέγκλιτα την αρχή της μη-επαναπροώθησης και ενεργούν σε συμμόρφωση με αυτή.
7. Να διασφαλίζει ότι τα αρμόδια κρατικά όργανα προβαίνουν εγκαίρως σε επιχειρήσεις διάσωσης στη θαλάσσια ζώνη ευθύνης τους, όπως έχουν υποχρέωση από το Διεθνές Δίκαιο.
8. Να διασφαλίζει σε όλους τους αιτούντες άσυλο πρόσβαση στις διαδικασίες ασύλου και προστασία απέναντι στις επαναπροωθήσεις και κάθε μορφής ΑΑΕ.
9. Να διασφαλίσει την παροχή πληροφοριών σε πολίτες τρίτων χωρών ή ανιθαγενείς που βρίσκονται σε σημεία διέλευσης συνόρων και κέντρα κράτησης αναφορικά με τη δυνατότητα υποβολής αίτησης ασύλου, να παρέχει δυνατότητα διερμηνείας που είναι κατάλληλη για την πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου και να διασφαλίζει την πρόσβαση οργάνωσεων και προσώπων που ενημερώνουν και συμβουλεύουν τους αιτούντες, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 8 της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας.
10. Να ακολουθεί τη σύσταση και προτροπή των καταληκτικών παρατηρήσεων της Επιτροπής του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού για την Ελλάδα, και συγκεκριμένα τον τερματισμό των ΑΑΕ και την διασφάλιση της ατομικής αναγνώρισης, καταγραφής και προστασίας των υπηκόων τρίτων χωρών και δη των παιδιών, μέσω της αποτελεσματικής πρόσβασης στις διαδικασίες ασύλου και

τη δωρεάν νομική και ανθρωπιστική βοήθεια, σύμφωνα με τα άρθρα 6,22 και 37 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

11. Να μεριμνά για την εκπαίδευση του προσωπικού των υπηρεσιών/σωμάτων που εργάζεται στα σύνορα, Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής, Υπηρεσία Ασύλου, Αστυνομία, Συνοριοφυλακή, Λιμενικό και την υιοθέτηση δεσμευτικών κωδίκων συμπεριφοράς για το προσωπικό αυτών.
12. Να δρομολογήσει σε συνεργασία με τα αρμόδια όργανα της ΕΕ τη δημιουργία ανεξάρτητου και αποτελεσματικού εθνικού μηχανισμού για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης προς τα θεμελιώδη δικαιώματα στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, σύμφωνα με τις σχετικές Κατευθυντήριες Οδηγίες του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ,⁵⁸ και τα σχετικά 10 σημεία που έχουν κοινοποιήσει στις ελληνικές Αρχές από κοινού η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR), το Γραφείο του Υπατού Αρμοστή των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (OHCHR) και το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ENNHRI).⁵⁹
13. Να αναμορφώσει το νομοθετικό πλαίσιο που αφορά τη σύνθεση της Ειδικής Επιτροπής για τη Συμμόρφωση με τα Θεμελιώδη Δικαιώματα του ΥΠΜΑ, ώστε η συμμετοχή της ΕΕΔΑ σε αυτή να εναρμονίζεται με τον ανεξάρτητο συμβουλευτικό ρόλο σε θέματα Δικαιωμάτων του Ανθρώπου που της έχει ανατεθεί από την Πολιτεία.
14. Να διασφαλίσει έναν ευνοϊκό χώρο (enabling environment) για την ανάπτυξη των δράσεων της κοινωνίας των πολιτών και των υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
15. Να επιδείξει μηδενική ανοχή σε φαινόμενα παρενόχλησης, επιθέσεων, ρητορικής μίσους και κάθε άλλης στοχοποίησης υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων από επίσημους κρατικούς φορείς, υιοθετώντας μια συνεκτική πολιτική πρόληψης παρόμοιων φαινομένων, συμφώνως και με τη σύσταση του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας για την προώθηση δράσεων για την αντιμετώπιση της ρητορικής μίσους και του θεσμικού ρατσισμού εις βάρος προσφύγων και μεταναστών και των υπερασπιστών τους.⁶⁰
16. Να αναθεωρήσει άμεσα τις προϋποθέσεις εγγραφής των μη-κυβερνητικών οργανώσεων και των μελών αυτών στα Μητρώα του Υπουργείου Μετανάστευσης

⁵⁸ Βλ. Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA), Σύσταση εθνικών ανεξάρτητων μηχανισμών για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης προς τα θεμελιώδη δικαιώματα στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, Οκτώβριος 2022, διαθέσιμο σε: <https://fra.europa.eu/el/publication/2022/border-rights-monitoring>.

⁵⁹ Βλ. UNHCR, OHCHR, ENNHRI, Δέκα σημεία για τη δημιουργία ενός ανεξάρτητου και αποτελεσματικού εθνικού μηχανισμού παρακολούθησης θεμελιωδών δικαιωμάτων στα σύνορα στην Ελλάδα, Σεπτέμβριος 2021, διαθέσιμο σε: <https://tinyurl.com/2tth3mre>.

⁶⁰ Βλ. Ετήσια Έκθεση 2022 του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, διαθέσιμη στο https://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/_pdf

και Ασύλου ώστε να μην επιβαρύνουν δυσανάλογα τη δράση των οργανώσεων, σύμφωνα και με τη σύσταση μεταξύ άλλων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην έκθεσή της για το κράτος δικαίου στην Ελλάδα το 2022.⁶¹

17. Να απέχει από την άσκηση ποινικών διώξεων κατά οργανώσεων ή άλλων κατηγοριών υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων για την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας σε πολίτες τρίτων χωρών ή για την άσκηση του λειτουργήματός τους (π.χ. δικηγόροι, δημοσιογράφοι, ιατροί και διασώστες).
18. Για όσους υπερασπιστές ανθρωπίνων δικαιωμάτων ήδη εκκρεμεί η ποινική διαδικασία, να εξασφαλίσει τα δικαιώματα των κατηγορουμένων και μια ταχεία εκδίκαση των υποθέσεων, σύμφωνα με τις εγγυήσεις μεταξύ άλλων του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ. Ειδικότερα, για τους δικηγόρους, να εναρμονίσει τη μεταχείρισή τους από τα αρμόδια κρατικά όργανα σύμφωνα με τις συστάσεις του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών.⁶²

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι – Πλαισίωση του Μηχανισμού Καταγραφής

Ι. Ιδρυτικό Πλαίσιο

Η Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) είναι το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της ελληνικής Πολιτείας σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και ο Εθνικός Θεσμός Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΘΑΔ) στην Ελλάδα. Ιδρύθηκε με τον Ν. 2667/1998, κατ' εφαρμογή των *Αρχών των Παρισίων*⁶³ που υιοθέτησε η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ με το Ψήφισμα 48/134 *Εθνικοί Θεσμοί για την προώθηση και την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΘΑΔ)* της 20ης Δεκεμβρίου 1993. Με τον Ν. 4780/2021 η ΕΕΔΑ απέκτησε νομική προσωπικότητα, λειτουργική ανεξαρτησία, διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια. Από το 2001, στην ΕΕΔΑ αναγνωρίζεται καθεστώς Α', που αποτελεί το καθεστώς πλήρους συμμόρφωσης με τις Αρχές των Παρισίων, ενδεικτικό της ανεξαρτησίας της και της αποτελεσματικής εκπλήρωσης του ρόλου της. Σύμφωνα με τον Ν. 4780/2021 που διέπει πλέον τη λειτουργία της, η αποστολή της ΕΕΔΑ συνίσταται:

- στη διαρκή παρακολούθηση της εξέλιξης των θεμάτων προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και στη συνεχή ενημέρωση και προώθηση της σχετικής έρευνας,
- στην ανταλλαγή εμπειριών σε διεθνές επίπεδο με τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς, όπως ο ΟΗΕ, το Συμβούλιο της Ευρώπης, η Ευρωπαϊκή Ένωση και

⁶¹ Βλ. Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το Κράτος Δικαίου (Κεφάλαιο για την Ελλάδα) 2023, διαθέσιμη στο <https://tinyurl.com/53nrycwf>.

⁶² Βλ. Γνωμοδότηση Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών (ΔΣΑ) με Αρ. Πρωτ. 143/2023, διαθέσιμη μέσω του ιστότοπου του European Council on Refugees and Exiles (ECRE), <https://shorturl.at/fAOZ2>.

⁶³ UN Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR), *Principles relating to the Status of National Institutions (The Paris Principles)*

ο ΟΑΣΕ, με τις ομόλογες Επιτροπές άλλων κρατών και με την κοινωνία των πολιτών,

- στη διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής σε θέματα δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Ειδικότερα, η ΕΕΔΑ έχει στο πλαίσιο της αποστολής της την αρμοδιότητα για συνεχή επισήμανση σε όλα τα όργανα της Πολιτείας της ανάγκης αποτελεσματικής κατοχύρωσης των δικαιωμάτων του ανθρώπου, την ενημέρωση της κοινής γνώμης για τους σχετικούς κινδύνους παραβίασης που ελλοχεύουν και προπαντός την παροχή συμβουλών προς την ελληνική Πολιτεία για τη χάραξη σωστής κεντρικής πολιτικής για θέματα που άπτονται των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Επιπρόσθετη εγγύηση της ανεξαρτησίας της ΕΕΔΑ είναι η πλουραλιστική και πολυφωνική σύνθεσή της, η οποία της επιτρέπει να διατηρεί έναν μόνιμο διάλογο μεταξύ των διαφόρων φορέων της κοινωνίας των πολιτών και της Πολιτείας. Η Ολομέλειά της απαρτίζεται συνολικά από 20 μέλη που υποδεικνύονται από Ανεξάρτητες Αρχές, Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Ερευνητικά Ιδρύματα, τριτοβάθμιες Συνδικαλιστικές Οργανώσεις, Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών και Δικηγορικούς Συλλόγους. Στην Εθνική Επιτροπή εκπροσωπούνται, μέσω λειτουργικών συνδέσμων, η Βουλή των Ελλήνων διά του Προέδρου της Μόνιμης Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας, τα Υπουργεία κατά λόγο αρμοδιότητας και τα κοινοβουλευτικά κόμματα.

Από την ίδρυσή της η ΕΕΔΑ αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων προσφύγων και μεταναστών που κατοικούν στην Ελλάδα. Η ΕΕΔΑ, λαμβάνοντας υπόψη καταγγελίες που συζητήθηκαν στην Ολομέλειά της από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που μετέχουν στη σύνθεσή της ορίζοντας μέλη, όπως η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΛΕΔΑ)⁶⁴ και το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ),⁶⁵ περί παρανόμων ΑΑΕ από την ελληνική επικράτεια σε τρίτες χώρες, προχώρησε στην έκδοση σχετικής *Ανακοίνωσης*⁶⁶ και εν συνεχεία *Δήλωσης*,⁶⁷ καλώντας τις ελληνικές Αρχές να σέβονται την αρχή της μη-επαναπροώθησης και να διερευνήσουν τις σχετικές καταγγελίες.

Στην *Έκθεση Αναφοράς για το Προσφυγικό και Μεταναστευτικό Ζήτημα (Μέρος Α')*,⁶⁸ η ΕΕΔΑ κάλεσε τις ελληνικές Αρχές να λάβουν όλα τα μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί η τήρηση της αρχής της μη-επαναπροώθησης (non-refoulement), η απρόσκοπτη, έγκαιρη και αποτελεσματική πρόσβαση όλων των παράτυπα εισερχομένων αλλοδαπών, χωρίς διάκριση φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε κοινωνική ομάδα ή πολιτικών

⁶⁴ ΕΛΕΔΑ, [Μηνυτήρια αναφορά για τις επαναπροωθήσεις στην περιοχή του Έβρου](#), 6 Φεβρουαρίου 2018. ΕΛΕΔΑ, [Νέες επαναπροωθήσεις Τούρκων αιτούντων άσυλο στον Έβρο](#), 6 Ιουνίου 2017.

⁶⁵ ΕΣΠ, [Αναφορές για συστηματικές επαναπροωθήσεις στον Έβρο από εξυπηρετούμενους του ΕΣΠ](#), 20 Φεβρουαρίου 2018. ΕΣΠ, [Το ΕΣΠ καταθέτει μηνύσεις και αναφορά μετά από καταγγελίες προσφύγων για επαναπροωθήσεις στον Έβρο](#), 19 Ιουνίου 2019.

⁶⁶ ΕΕΔΑ, [Ανακοίνωση με αφορμή τις καταγγελίες για παράνομες επαναπροωθήσεις στον Έβρο](#), Ιούλιος 2017.

⁶⁷ ΕΕΔΑ, [Δήλωση σχετικά με τις καταγγελίες για άτυπες επαναπροωθήσεις στον Έβρο](#), 29 Νοεμβρίου 2018.

⁶⁸ ΕΕΔΑ, [Έκθεση Αναφοράς για το Προσφυγικό και Μεταναστευτικό Ζήτημα](#), Μέρος Α': Προσφυγικό, Σεπτέμβριος 2019.

πεποιθήσεων, στις διαδικασίες διεθνούς προστασίας, και η έγκαιρη και ενδεδειγμένη έρευνα όλων των καταγγελιών περί άτυπων βίαιων επαναπροωθήσεων στον Έβρο.

Στις 18 Ιουνίου 2020, το Γ' Τμήμα της ΕΕΔΑ για την Εφαρμογή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στους Αλλοδαπούς πραγματοποίησε ακρόαση φορέων και προσώπων. Στην ακρόαση συμμετείχαν εκπρόσωποι της Κυβέρνησης, των αρμοδίων σωμάτων ασφαλείας, διεθνών και περιφερειακών οργανισμών, Ανεξάρτητων Αρχών και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.⁶⁹

Σε Δήλωσή της,⁷⁰ η οποία ακολούθησε την ανωτέρω ακρόαση φορέων, η ΕΕΔΑ κάλεσε τις ελληνικές Αρχές, ανάμεσα σε άλλα, να διασφαλίσουν ότι όλα τα όργανα της ελληνικής Πολιτείας τηρούν απαρέγκλιτα την αρχή της μη-επαναπροώθησης, να προχωρήσουν στη δημιουργία επίσημου ανεξάρτητου μηχανισμού καταγραφής και παρακολούθησης καταγγελιών άτυπων επαναπροωθήσεων, να διερευνήσουν με τρόπο αποτελεσματικό τις καταγγελίες για άτυπες επαναπροωθήσεις, δυσανάλογη χρήση βίας και θανάσιμους τραυματισμούς, και να προσάγουν τους υπεύθυνους των τυχόν παράνομων τέτοιων ενεργειών ενώπιον της Δικαιοσύνης.

Μια συνολικότερη αποτίμηση της κατάστασης των δικαιωμάτων των προσφύγων και μεταναστών παρουσίασε η ΕΕΔΑ στην επικαιροποίηση της Έκθεσης Αναφοράς για το Προσφυγικό και Μεταναστευτικό Ζήτημα (Μέρος Β') το Σεπτέμβριο του 2020.⁷¹

Ειδικότερα ζητήματα για την κατάσταση των δικαιωμάτων των μεταναστών στα σύνορα, με αναφορά στις αναφερόμενες ΑΑΕ και την καταγγελλόμενη βία, καθώς και στην απαιτούμενη λογοδοσία για τις δηλούμενες παραβιάσεις, ανέδειξε η ΕΕΔΑ στην Έκθεση για την Κατάσταση των Δικαιωμάτων των Μεταναστών στα Σύνορα του Ιουλίου του 2021.⁷²

Επιπλέον, η ΕΕΔΑ παρακολουθεί στενά και συνεκτιμά τις εκθέσεις διεθνών οργανισμών, όπως η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες⁷³ και ο Διεθνής Οργανισμός

⁶⁹ Βλ. Δελτίο Τύπου ΕΕΔΑ, [Ακρόαση φορέων για ζητήματα προσφύγων και μεταναστών στη συνεδρίαση του Γ' Τμήματος της ΕΕΔΑ](#), 19 Ιουνίου 2020.

⁷⁰ ΕΕΔΑ, [Δήλωση σχετικά με τις αναφερόμενες πρακτικές επαναπροωθήσεων](#), 9 Ιουλίου 2020

⁷¹ ΕΕΔΑ, [Έκθεση Αναφοράς για το Προσφυγικό και Μεταναστευτικό Ζήτημα](#), Μέρος Β', Σεπτέμβριος 2020

⁷² ΕΕΔΑ, [Έκθεση της ΕΕΔΑ για την κατάσταση των δικαιωμάτων των μεταναστών στα σύνορα](#), Ιούλιος 2021.

⁷³ [Δελτίο Τύπου](#) της ΥΑ/ΟΗΕ, «Η Υ.Α. εκφράζει την έντονη ανησυχία της για τις αναφορές για άτυπες αναγκαστικές επιστροφές από την Ελλάδα στην Τουρκία», Ιούνιος 2017. [Δελτίο Τύπου](#) της ΥΑ/ΟΗΕ, «Η Ύπατη Αρμοστεία καλεί την Ελλάδα να ερευνήσει τις άτυπες αναγκαστικές επιστροφές στα θαλάσσια και χερσαία σύνορα με την Τουρκία», Ιούνιος 2020. [Δελτίο Τύπου](#) της ΥΑ/ΟΗΕ «Η Ύπατη Αρμοστεία ανησυχεί για τις αναφορές για άτυπες αναγκαστικές επιστροφές και απευθύνει έκκληση για την προστασία προσφύγων και αιτούντων άσυλο», Αύγουστος 2020. [Δελτίο Τύπου](#) της ΥΑ/ΟΗΕ «Το άσυλο δέχεται επίθεση στα σύνορα της Ευρώπης, προειδοποιεί η Ύπατη Αρμοστεία και καλεί να μπει ένα τέλος στις άτυπες αναγκαστικές επιστροφές και τη βία κατά των προσφύγων», Ιανουάριος 2021.

Μετανάστευσης (ΔΟΜ), ⁷⁴ και διεθνών, ⁷⁵ ευρωπαϊκών ⁷⁶ και εθνικών ⁷⁷ οργάνων προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου, από τις οποίες προκύπτει, κατά τα αναφερόμενα σε αυτές, μια σταδιακή αλλά σταθερή παγιοποίηση των χαρακτηριστικών των περιστατικών ΑΑΕ με επαναλαμβανόμενη μεθοδολογία.

Σε συνέχεια των ανωτέρω παρεμβάσεων της, η ΕΕΔΑ, αξιοποιώντας την εμπειρία από την ίδρυση και την 11ετή πορεία του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, ⁷⁸ και στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου ως γέφυρα μεταξύ της Πολιτείας και της κοινωνίας των πολιτών, αποφάσισε να προχωρήσει στη σύσταση του Μηχανισμού Καταγραφής Περιστατικών Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών. ⁷⁹ Ακολούθως, κατ' εξουσιοδότηση της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ, συγκροτήθηκε Ομάδα Εργασίας με αντικείμενο την κατάρτιση Ιδρυτικής Πράξης του Μηχανισμού Καταγραφής και τη δημιουργία Φόρμας Καταγραφής Περιστατικού Άτυπης Αναγκαστικής Επιστροφής (στο

⁷⁴ [Δελτίο Τύπου](#) του ΔΟΜ «Ο ΔΟΜ εκφράζει έντονη ανησυχία για τις καταγγελίες επαναπροώθησης από την Ελλάδα στα σύνορα της ΕΕ με την Τουρκία», Ιούνιος 2020. [Δελτίο Τύπου](#) του ΔΟΜ «IOM Concerned about Increasing Deaths on Greece-Turkey Border», Φεβρουάριος 2022. [Δελτίο Τύπου](#) του ΔΟΜ «More than 5,000 Deaths Recorded on European Migration Routes since 2021», Οκτώβριος 2022.

⁷⁵ Επιτροπή του ΟΗΕ Κατά των Βασανιστηρίων (CAT), [CAT/C/GRC/CO/7: Καταληκτικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής για την 7^η Περιοδική Έκθεση της Ελλάδας](#), Σεπτέμβριος 2019. Ομάδα Εργασίας των Ηνωμένων Εθνών για την Αυθαίρετη Κράτηση, [Έκθεση της ΟΕ μετά την επίσκεψή της στην Ελλάδα 2 έως 13 Δεκεμβρίου 2019](#), Δεκέμβριος 2019. Ειδικός Εισηγητής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Μεταναστών, [Έκθεση για τα Μέσα Αντιμετώπισης των Επιπτώσεων στα Ανθρώπινα Δικαιώματα από τις Πρακτικές Επαναπροωθήσεων στην Ξηρά και στην Θάλασσα](#), Μάιος 2021.

⁷⁶ Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, [Έκθεση της Επιτροπής μετά την επίσκεψή της στην Ελλάδα 25 έως 29 Ιουνίου 2018](#), Νοέμβριος 2018. Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, [Δήλωση της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης «Όρα να δράσουμε αμέσως και να αντιμετωπίσουμε τις ανάγκες ανθρωπιστικής βοήθειας και προστασίας των ανθρώπων που έχουν παγιδευτεί μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας»](#), Μάρτιος 2020. Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, [Επιστολή της Επιτροπής προς τους Έλληνες Υπουργούς Προστασίας του Πολίτη, Μετανάστευσης και Ασύλου, και Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής](#), Μάιος 2021. Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης και Εξευτελιστικής Μεταχείρισης (CPT), [Έκθεση μετά την επίσκεψη της Επιτροπής στην Ελλάδα 10 έως 19 Απριλίου 2018](#), Φεβρουάριος 2019. Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης και Εξευτελιστικής Μεταχείρισης (CPT), [Έκθεση μετά την επίσκεψη της Επιτροπής στην Ελλάδα 13 έως 17 Μαρτίου 2020](#), Νοέμβριος 2020.

⁷⁷ Συνήγορος του Πολίτη, [Ενδιάμεση Έκθεση του ΣτΠ για τις καταγγελλόμενες επαναπροωθήσεις στην Τουρκία αλλοδαπών που είχαν εισέλθει στην Ελλάδα αναζητώντας διεθνή προστασία](#), Ιανουάριος 2021. Εθνικός Μηχανισμός Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας (Ε.ΜΗ.ΔΙ.Π.Α.), [Ετήσια Έκθεση 2021](#), Ιούνιος 2022. Εθνικός Μηχανισμός Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας (Ε.ΜΗ.ΔΙ.Π.Α.), [Ετήσια Έκθεση 2022](#), Οκτώβριος 2023.

⁷⁸ Το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) και του Γραφείου της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα (ΥΑ), και με συμμετοχή μη-κυβερνητικών οργανώσεων και φορέων. Σήμερα, συμμετέχουν 52 μη-κυβερνητικές οργανώσεις που παρέχουν νομικές, ιατρικές, κοινωνικές ή άλλες υποστηρικτικές υπηρεσίες και έρχονται σε επαφή με θύματα ρατσιστικής βίας, και 2 φορείς ως παρατηρητές. Για περισσότερες πληροφορίες βλ. <https://rvrn.org/el/>.

⁷⁹ Η σχετική απόφαση ελήφθη ομόφωνα στην από 09.07.2020 συνεδρίαση της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ.

εξής *Φόρμα Καταγραφής*).⁸⁰ Στην από 27.09.2021 συνεδρίαση της Ολομέλειας της, η ΕΕΔΑ ενέκρινε τις διαδικαστικές πράξεις έναρξης της λειτουργίας του Μηχανισμού Καταγραφής.

Από την ίδρυση του Μηχανισμού Καταγραφής ο Επόπτης του παρίσταται στις συνεδριάσεις της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ και την ενημερώνει για όλες τις εξελίξεις που αφορούν τον Μηχανισμό Καταγραφής και τις ενέργειές του.

II. Λειτουργικό Πλαίσιο

Ο Μηχανισμός Καταγραφής αποσκοπεί στην παρακολούθηση, καταγραφή και ανάδειξη του φαινομένου των ΑΑΕ πολιτών τρίτων χωρών από την Ελλάδα σε άλλες χώρες. Επιδιώκει την προώθηση και εμπέδωση του σεβασμού της αρχής της μη-επαναπροώθησης και τη διασφάλιση των εγγυήσεων και των νόμιμων διαδικασιών. Στόχο του Μηχανισμού Καταγραφής αποτελεί η ενίσχυση της λογοδοσίας για τις δηλούμενες παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αναφέρεται ότι συντελούνται κατά τη διάρκεια πραγματοποίησης περιστατικών ΑΑΕ πολιτών τρίτων χωρών από την Ελλάδα σε άλλες χώρες. Μέσω της υιοθέτησης μιας κοινής, διαφανούς και επιστημονικής μεθοδολογίας, ο Μηχανισμός Καταγραφής επιδιώκει να συμβάλει στην ενίσχυση της αξιοπιστίας των καταγγελλόμενων περιστατικών.

Η δημιουργία του Μηχανισμού Καταγραφής αποτέλεσε απόφαση της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ τον Σεπτέμβριο του 2021 με σκοπό την έμπρακτη ανταπόκριση του Εθνικού Θεσμού Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΘΑΔ) σε δύο βασικές διαπιστώσεις: α) της απουσίας ενός επίσημου και αποτελεσματικού συστήματος καταγραφής των καταγγελλόμενων περιστατικών ΑΑΕ, και β) της ανάγκης διασύνδεσης των φορέων οι οποίοι καταγράφουν με δική τους πρωτοβουλία τα περιστατικά που φέρεται να συντελούνται σε βάρος προσώπων, τα οποία προσέρχονται στις υπηρεσίες τους.

Προϋπόθεση για τη συμμετοχή οργάνωσης της Κοινωνίας των Πολιτών στον Μηχανισμό Καταγραφής αποτελούν ο σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα, τη διαφορετικότητα, την πολυπολιτισμικότητα και την ανεξιθρησκεία, καθώς και η δράση για τα δικαιώματα των πολιτών τρίτων χωρών.

Οι Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις (στο εξής ΜΚΟ) είναι οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών και η ίδρυσή τους αποτελεί εκδήλωση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Η δράση τους προστατεύεται σε εθνικό επίπεδο από την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι που αποτυπώνεται στο άρθρο 12 του Συντάγματος της Ελλάδος⁸¹, σε ευρωπαϊκό επίπεδο από

⁸⁰ Η σχετική εξουσιοδότηση δόθηκε με ομόφωνη απόφαση στην από 12.11.2020 συνεδρίαση της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ.

⁸¹ Σύνταγμα της Ελλάδος, Άρθρο 12: «Οι Έλληνες έχουν το δικαίωμα να συνιστούν ενώσεις και μη κερδοσκοπικά σωματεία, τηρώντας τους νόμους, που ποτέ όμως δεν μπορούν να εξαρτήσουν την άσκηση του δικαιώματος αυτού από προηγούμενη άδεια. Το σωματείο δεν μπορεί να διαλυθεί για παράβαση του νόμου ή ουσιώδους διάταξης του καταστατικού του, παρά μόνο με δικαστική απόφαση. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται αναλόγως και σε ενώσεις προσώπων που δεν συνιστούν σωματείο. Οι γεωργικοί και αστικοί συνεταιρισμοί κάθε είδους αυτοδιοικούνται σύμφωνα με τους όρους του νόμου και του καταστατικού τους και προστατεύονται και εποπτεύονται από το Κράτος, που είναι

το άρθρο 11 της ΕΣΔΑ,⁸² και σε ενωσιακό επίπεδο από το άρθρο 12 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.⁸³ Οι ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στο ανθρωπιστικό πεδίο (μεταναστευτικό, προσφυγικό ή άλλο) προσφέρουν, δωρεάν και με βάση την αρχή της ίσης μεταχείρισης, ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών στον εξυπηρετούμενο πληθυσμό, όπως νομική συμβουλή και συνδρομή, ιατρική ενημέρωση, πρόληψη και φροντίδα, ψυχολογική υποστήριξη και θεραπεία, κοινωνική υποστήριξη και ενδυνάμωση, στέγαση, εκπαιδευτικές δραστηριότητες, προστασία και αναδοχή ανηλίκων, ενώ πολλές φορές συνδράμουν τις Αρχές - κατά το διάστημα που οι τελευταίες, για διάφορους λόγους, αδυνατούν να παράσχουν τις κατά νόμο δημόσιες υπηρεσίες προς τους πολίτες τρίτων χωρών - όπως για παράδειγμα υπηρεσίες διερμηνείας ή πιστοποίησης θυμάτων βασανιστηρίων. Η λειτουργία τους χαρακτηρίζεται από αμεσότητα και ευελιξία, ενώ η δράση τους εμφανίζει βαθιά διείσδυση στις κοινότητες του εξυπηρετούμενου πληθυσμού. Η προστιθέμενη αξία της ελευθερίας της δράσης τους συνίσταται στο ότι αποτελούν σημαντικό κρίκο στη συγκράτηση των εξυπηρετούμενων πληθυσμών εντός του κοινωνικού ιστού και συμβάλλουν στην πολιτισμική και κοινωνική ενσωμάτωση πληθυσμών προερχόμενων από διαφορετικά πολιτισμικά και κοινωνικά περιβάλλοντα. Ταυτόχρονα, λειτουργούν και ως πολιτισμικός διαμεσολαβητής συμβάλλοντας στην καλύτερη προσέγγιση των κοινοτήτων, την ειρηνική και αρμονική συμβίωση, και την πολιτισμική διάχυση και τον εμπλουτισμό της κουλτούρας. Η δραστηριότητά τους και η λειτουργία τους πρέπει να ενθαρρύνονται και να προστατεύονται σε μια ανοιχτή και δημοκρατική κοινωνία. Η παρεμπόδιση της δράσης τους στερεί από τον εξυπηρετούμενο πληθυσμό την πρόσβαση σε αναγκαίες για την ζωή του υπηρεσίες και την άσκηση θεμελιωδών δικαιωμάτων συμβάλλοντας έτσι στη διάρρηξη της κοινωνικής συνοχής, την αύξηση της εγκληματικότητας, τα φαινόμενα αυτοδικίας, την άνοδο του ρατσισμού και του μισαλλόδοξου λόγου και τα βίαια επεισόδια. Η παρεμπόδιση δε ή ακόμα και η

υποχρεωμένο να μεριμνά για την ανάπτυξή τους. Επιτρέπεται η σύσταση με νόμο αναγκαστικών συνεταιρισμών που αποβλέπουν στην εκπλήρωση σκοπών κοινής ωφέλειας ή δημόσιου ενδιαφέροντος ή κοινής εκμετάλλευσης γεωργικών εκτάσεων ή άλλης πλουτοπαραγωγικής πηγής, εφόσον πάντως εξασφαλίζεται η ίση μεταχείριση αυτών που συμμετέχουν».

⁸² Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), Άρθρο 11: «Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία του συνέρχεσθαι ειρηνικώς και στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος ίδρυσης συνδικάτων με άλλους και προσχώρησης σε συνδικάτα για την προάσπιση των συμφερόντων του. Η άσκηση των δικαιωμάτων αυτών δεν μπορεί να υπαχθεί σε άλλους περιορισμούς από εκείνους που προβλέπονται με νόμο και αποτελούν αναγκαία μέτρα, σε δημοκρατική κοινωνία, για την εθνική ασφάλεια, τη δημόσια ασφάλεια, την προάσπιση της τάξης και την πρόληψη του εγκλήματος, την προστασία της υγείας ή της ηθικής ή την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών τρίτων. Το παρόν άρθρο δεν απαγορεύει την επιβολή νόμιμων περιορισμών στην άσκηση αυτών των δικαιωμάτων από μέλη των ενόπλων δυνάμεων, της αστυνομίας ή των διοικητικών υπηρεσιών του κράτους».

⁸³ Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, Άρθρο 12 «Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία του συνέρχεσθαι ειρηνικώς και στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι σε όλα τα επίπεδα, ιδίως στον πολιτικό και τον συνδικαλιστικό τομέα καθώς και στους τομείς που αναφέρονται στον πολίτη, πράγμα που συνεπάγεται το δικαίωμα κάθε προσώπου να ιδρύει με άλλους συνδικαλιστικές ενώσεις και να προσχωρεί σε αυτές για την υπεράσπιση των συμφερόντων του. Τα πολιτικά κόμματα, στο επίπεδο της Ένωσης, συμβάλλουν στην έκφραση της πολιτικής βούλησης των πολιτών της Ένωσης».

ποινικοποίηση της δράσης των υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δικηγόρων,⁸⁴ ιατρών, κοινωνικών λειτουργών, διασωστών κ.α. δημιουργεί έναν ασφυκτικό κλοιό γύρω από τα δημοκρατικά δικαιώματα και της ελευθερίες σε συνολικό επίπεδο.⁸⁵

Οι οργανώσεις που είναι Μέλη του Μηχανισμού Καταγραφής έχουν νομική υπόσταση και εκπροσώπηση στην Ελλάδα και έχουν υποβάλει το καταστατικό τους στον Μηχανισμό Καταγραφής, προκειμένου να διαπιστωθεί η νομική τους υπόσταση και η εναρμόνιση των σκοπών λειτουργίας τους με αυτούς του Μηχανισμού Καταγραφής. Οι οργανώσεις που είναι Μέλη του Μηχανισμού Καταγραφής έχουν υπογράψει την Ιδρυτική του Πράξη και έχουν αναλάβει τη δέσμευση να επιδιώκουν τους κοινούς στόχους του, να χρησιμοποιούν τα μέσα του και να εφαρμόζουν τη Μεθοδολογία του.

Οι οργανώσεις που έχουν αποκτήσει την ιδιότητα του Μέλους του Μηχανισμού Καταγραφής, σύμφωνα με την Ιδρυτική του Πράξη, είναι οι εξής:⁸⁶

- Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ)
- Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΛΕΔΑ)
- Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού
- Ιατρική Παρέμβαση
- ΜΕΤΑδραση – Δράση για τη Μετανάστευση και την Ανάπτυξη
- Σωματείο Υποστήριξης Διεμφυλικών (ΣΥΔ)
- Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο
- HIAS Greece
- Legal Centre Lesbos
- Danish Refugee Council, Greece (DRC)
- Equal Rights Beyond Borders
- International Rescue Committee (IRC)

Στον Μηχανισμό Καταγραφής συμμετέχει ως συνεργαζόμενος φορέας, στα πλαίσια της εντολής της, η Αντιπροσωπεία της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (ΥΑ/ΟΗΕ) στην Ελλάδα προσφέροντας τεχνική υποστήριξη και τεχνογνωσία επί θεμάτων Διεθνούς Προστασίας προσφύγων.

III. Μεθοδολογικό Πλαίσιο

Ο Μηχανισμός Καταγραφής, καταγράφει μαρτυρίες πολιτών τρίτων χωρών ή και ανιθαγενών, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς τους στην Ελλάδα, ανεξάρτητα, δηλαδή, από το αν πρόκειται για παράτυπους μετανάστες, καταγεγραμμένους ή μη αιτούντες άσυλο και αναγνωρισμένους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, οι οποίοι ισχυρίζονται ότι έχουν πέσει θύματα ΑΑΕ από την ελληνική επικράτεια είτε απευθείας στη χώρα καταγωγής τους (ή προηγούμενης συνήθους διαμονής για ανιθαγενείς) είτε σε τρίτη

⁸⁴ Βλ. Γνωμοδότηση Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών (ΔΣΑ) με Αρ. Πρωτ. 143/2023, διαθέσιμη μέσω του ιστότοπου του European Council on Refugees and Exiles (ECRE), <https://shorturl.at/fAOZ2>.

⁸⁵ OHCHR, Visit to Greece: Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights Defenders, Mary Lawlor, διαθέσιμο στο <https://tinyurl.com/44ntxaej>.

⁸⁶ Επικαιροποίηση μέχρι 31 Μαΐου 2024.

χώρα. Ο Μηχανισμός Καταγραφής δεν έχει ως αντικείμενό του ούτε την διερεύνηση των καταγγελλόμενων περιστατικών, ούτε την εξακρίβωση των πραγματικών περιστατικών που καταγγέλλονται, ούτε φυσικά μπορεί να λειτουργήσει ως θεσμός απόδοσης ποινικών, αστικών, διοικητικών ή πειθαρχικών ευθυνών στους δράστες. Ο Μηχανισμός Καταγραφής καταγράφει αποκλειστικά και μόνο μαρτυρίες μέσα από προσωπικές συνεντεύξεις με τα φερόμενα θύματα με τη χρήση συγκεκριμένης εναρμονισμένης μεθοδολογίας, προκειμένου να συμβάλει στην ενίσχυση της αξιοπιστίας των καταγγελλόμενων περιστατικών και να αναδείξει στον δημόσιο λόγο την πλευρά των φερόμενων θυμάτων.

Ο Μηχανισμός Καταγραφής δεν αποσκοπεί, ωστόσο, στην καταγραφή κάθε μαρτυρίας ή περιστατικού ΑΑΕ που ενδεχομένως να έλαβε χώρα στην ελληνική επικράτεια. Αποσκοπεί στην καταγραφή μαρτυριών που μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτητικές προδιαγραφές της Φόρμας Καταγραφής, προκειμένου να αναδειχτούν μοτίβα και επαναλαμβανόμενες πρακτικές. Αυτό αποτελεί έναν εκούσιο περιορισμό του Μηχανισμού Καταγραφής, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι καταγράφει, κατά το δυνατό, μαρτυρίες που ανταποκρίνονται σε ένα αρκετά απαιτητικό επίπεδο αξιοπιστίας, το οποίο βασίζεται στη δυνατότητα του φερόμενου θύματος να περιγράψει τα περιστατικά που ισχυρίζεται ότι βίωσε ή έστω να απαντήσει σε αναλυτικές ερωτήσεις γι' αυτά.

Οι παραπάνω διαδικαστικές εγγυήσεις επηρεάζουν σημαντικά τον αριθμό των καταγραφών που δύναται να αποδεχτεί ο Μηχανισμός Καταγραφής. Άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν τον αριθμό των καταγραφών αποτελούν η διστακτικότητα των φερόμενων θυμάτων, ο φόβος, το τραύμα ή μετατραυματικό stress, η χρονική απόσταση από τα γεγονότα, η γεωγραφική απόσταση μεταξύ του/της καταγραφέα και του φερόμενου θύματος κ.α. Ως εκ τούτου, ο Μηχανισμός Καταγραφής εκτιμά ότι η δυνατότητά του να καταγράφει μαρτυρίες θυμάτων περιστατικών ΑΑΕ περιορίζεται σ' αυτό που κοινώς ονομάζεται *κορυφή του παγόβουνου*.

Η καταγραφική λειτουργία του Μηχανισμού Καταγραφής αναπτύσσεται στους κάτωθι 5 μεθοδολογικούς άξονες.

A. Ορισμός περιστατικού ΑΑΕ

Ακρογωνιαίο λίθο της Μεθοδολογίας του Μηχανισμού Καταγραφής αποτελεί ο ορισμός της ΑΑΕ που έχει διαμορφωθεί σε κοινή διαβούλευση με τα Μέλη του και έχει υιοθετηθεί από αυτά με την Ιδρυτική του Πράξη. Καμία καταγραφή δεν οριστικοποιείται στον Μηχανισμό Καταγραφής, αν τα πραγματικά περιστατικά που αποτυπώνει δεν ανταποκρίνονται στον ορισμό αυτό. Για τους σκοπούς του Μηχανισμού Καταγραφής, ως ΑΑΕ ορίζεται η *άτυπη απέλαση, απομάκρυνση, 'επαναπροώθηση' ή επιστροφή, με συνοπτικές διαδικασίες εκτός νομικού πλαισίου, πολιτών τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων αιτούντων άσυλο και κατόχων τίτλων νόμιμης διαμονής στην Ελλάδα, από την Ελληνική επικράτεια, χωρίς εξατομικευμένη εξέταση αναγκών διεθνούς προστασίας ή άλλων και χωρίς τη δυνατότητα να προσφύγουν σε ένδικο μέσα, που μπορεί να οδηγήσει σε άμεση ή έμμεση παραβίαση της αρχής της μη επαναπροώθησης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη Σύμβαση της Γενεύης του 1951, του άρθρου 3 της*

Διεθνούς Σύμβασης Κατά των Βασανιστηρίων, του άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, ή των αρχών του διεθνούς εθιμικού δικαίου.

Β. Προσωπική συνέντευξη

Οι καταγραφές των μαρτυριών πραγματοποιούνται με προσωπικές συνεντεύξεις που διενεργούν οι καταγραφείς των Μελών του Μηχανισμού Καταγραφής με φερόμενα θύματα ΑΑΕ, στην πλειονότητα των περιπτώσεων με τη συνδρομή διερμηνέων, ώστε να διασφαλίζεται η αμφίπλευρη κατανόηση. Οι συνεντεύξεις πραγματοποιούνται, κατόπιν εξακρίβωσης της ταυτότητας των φερόμενων θυμάτων με κάθε πρόσφορο μέσο, σε περιβάλλον που είναι ασφαλές γι' αυτά. Οι καταγραφείς, είτε πρόκειται για κοινωνικούς, νομικούς, ιατρούς ή άλλους επιστήμονες, επαγγελματίες ή εθελοντές, ορίζονται από τα Μέλη και εκπαιδεύονται από τον Επόπτη του Μηχανισμού Καταγραφής. Ο Μηχανισμός Καταγραφής δεν καταγράφει στις Φόρμες Καταγραφής έμμεσες μαρτυρίες ή διηγήσεις ή ισχυρισμούς τρίτων προσώπων, ατόμων δηλαδή που δεν είναι θύματα ΑΑΕ. Δυνητική εξαίρεση αποτελούν οι μαρτυρίες από τρίτα πρόσωπα όταν α) για λόγους ανωτέρας βίας ή ευαλωτότητας του φερόμενου θύματος (όπως ενδεικτικά αφάνεια, εξαφάνιση, σοβαρή ασθένεια, φυλάκιση ή θάνατος) αδυνατεί να συμμετέχει το ίδιο στη σχετική συνέντευξη, β) το πρόσωπο που δίνει τη μαρτυρία είναι πρόσωπο που ευλόγως είναι σε θέση να δικαιολογήσει τη γνώση των περιστατικών για τα οποία μεταφέρει τη μαρτυρία του, και γ) η μαρτυρία επιβεβαιώνεται από άμεση μαρτυρία ετέρου φερόμενου θύματος του ίδιου περιστατικού.⁸⁷

Γ. Συναίνεση

Απαραίτητη προϋπόθεση για να πραγματοποιηθεί η συνέντευξη καταγραφής μαρτυρίας περιστατικού ΑΑΕ είναι η προηγούμενη γραπτή συναίνεση του φερόμενου θύματος, έπειτα από πλήρη ενημέρωσή του σε γλώσσα που κατανοεί για το περιεχόμενο της Φόρμας Συναίνεσης, τους σκοπούς της συνέντευξης, και τον τρόπο με τον οποίο θα χρησιμοποιηθούν τα προσωπικά δεδομένα και η μαρτυρία του.

Δ. Ενιαία Φόρμα Καταγραφής περιστατικού ΑΑΕ

Οι μαρτυρίες καταγράφονται σε ενιαία Φόρμα Καταγραφής που έχει αναπτύξει ο Μηχανισμός Καταγραφής, σε κοινή διαβούλευση με τα Μέλη του και την ΥΑ/ΟΗΕ. Η Φόρμα Καταγραφής, προκειμένου να ανταποκριθεί στις ανάγκες καταγραφής ενός αρκετά περίπλοκου φαινομένου με πολλά στάδια διαχείρισης (εντοπισμός ή άτυπη σύλληψη, άτυπη κράτηση ή περιορισμός ελευθερίας μετακίνησης, φυσική απομάκρυνση), εκτείνεται σε αντίστοιχες ενότητες και τμήματα, τα οποία αναζητούν λεπτομέρειες και πληροφορίες για την ταυτότητα των φερόμενων δραστών, τους χώρους και τους χρόνους που αφορούν κάθε στάδιο του περιστατικού, από τον εντοπισμό στην ελληνική επικράτεια μέχρι και την τύχη του φερόμενου θύματος μετά την απομάκρυνσή του από αυτήν, και καταγράφουν τον τρόπο δράσης των φερόμενων δραστών. Τέλος, σε κάθε Φόρμα Καταγραφής, αποτυπώνεται η τυχόν επιθυμία του

⁸⁷ Για την περίοδο αναφοράς, ο Μηχανισμός Καταγραφής έχει καταγράψει μία μαρτυρία με την εξαιρετική αυτή διαδικασία.

φερόμενου θύματος για περαιτέρω ενέργειες σχετικά με την υπόθεσή του, όπως για παράδειγμα, αν έχει προβεί ή αν επιθυμεί να προβεί σε καταγγελία ενώπιον των αρμοδίων Αρχών.⁸⁸

Ε. Ποιοτικός έλεγχος καταγραφών

Οι Φόρμες Καταγραφής υπόκεινται σε ποιοτικό έλεγχο από τον Μηχανισμό Καταγραφής. Ο ποιοτικός έλεγχος περιλαμβάνει έλεγχο για την πληρότητα της Φόρμας Καταγραφής, την ορθότητα της συμπλήρωσής της σύμφωνα με τις σχετικές Οδηγίες, και αν τα πραγματικά περιστατικά που αποτυπώνει κάθε νέα Φόρμα ανταποκρίνονται στους δείκτες ατυπικότητας⁸⁹ που περιλαμβάνονται στον ορισμό της ΑΑΕ, όπως αυτός αποτυπώνεται στην Ιδρυτική Πράξη του Μηχανισμού Καταγραφής.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II – Αυτούσιες μαρτυρίες

Απόσπασμα μαρτυρίας ακατάγραφου/ανεπτόπιστου άλλη φορά ατόμου, πολίτη Καμερούν. Τόπος εντοπισμού υπαίθρια περιοχή στο νησί της Λέσβου. Διαχωρισμός οικογένειας. Αριθμός επιστραφέντων 11-20. «[...] Ταξιδεύαμε με μία πολύ μεγάλη ομάδα, πολύ περισσότεροι από 30 άτομα, ανάμεσα μας γυναίκες και παιδιά. Κατά την άφιξή μας στα ελληνικά παράλια η βάρκα μας προσέκρουσε σε βράχια πολύ κοντά στις ακτές, με αποτέλεσμα να πέσουμε στη θάλασσα. Είχε πολύ άσχημο καιρό. Χάσαμε όλα τα έγγραφα και τα πράγματα μας στη θάλασσα. Βγήκαμε στη στεριά κι αρχίσαμε να προχωράμε για να ζητήσουμε βοήθεια. Ο άνδρας μου κρατούσε στην αγκαλιά του το ενός μηνός βρέφος μας που ήταν σε κρίσιμη κατάσταση γιατί είχε πιει πολύ νερό. Κρυβόμασταν και προχωρούσαμε. Κάποια στιγμή ακούστηκε ένας σκύλος να γαυγίζει δυνατά. Έπειτα φωνές κι ένας πυροβολισμός. Αρχίσαμε να τρέχουμε. Μας έπιασαν γιατί νομίζαμε ότι ήρθαν να μας σώσουν. Όταν πυροβόλησαν, τρέξαμε σε αντίθετες κατευθύνσεις με τον άνδρα μου και τον έχασα. Μας κυνηγούσαν. Ήταν 10-15 άνδρες. Φορούσαν πολύ φουσκωμένα μπουφάν, τα ρούχα τους είχαν χρώμα μπλε μαύρο (blue black). Είχαν όπλα. Τρομοκρατήθηκα. Κατόρθωσαν να με ακινητοποιήσουν με τη βία. Μας έσπρωχναν με τα όπλα. Κάποιοι φορούσαν μάσκες και άλλοι γάντια. Δεν είδα καθαρά τα χαρακτηριστικά τους. Τους φώναζα για το παιδί μου ότι είναι σε κρίσιμη κατάσταση, ζητούσα βοήθεια για το γιο μου, έκλαιγαν και άλλα άτομα. Δεν τους ένοιαξε. Δεν μπορούσαμε να καταλάβουμε τι ακριβώς γινόταν. Στη συνέχεια, μας έψαξαν. Με έγδυσαν και κάποιος από τους άντρες (πάντα με καλυμμένο πρόσωπο), με υπέβαλε σε σωματικό έλεγχο, έψαξε σε κάθε σημείο του σώματός μου, ακόμη και εντός του κόλπου μου, βάζοντας το χέρι του, χρησιμοποιώντας γάντια, αλλά με ιδιαίτερη βαναυσότητα. Η όλη διαδικασία με τραυμάτισε τόσο ψυχικά όσο και σωματικά, καθώς αιμορραγούσα για μία εβδομάδα μετά το συμβάν, δεδομένου ότι είχα πρόσφατα υποβληθεί σε καισαρική τομή. Πήραν το τηλέφωνο μου, δεν είχα χρήματα πάνω μου. Από άλλους πήραν και τα χρήματα

⁸⁸ Χωρίς δέσμευση από την πλευρά του φερόμενου θύματος ότι θα το πράξει και χωρίς δέσμευση από τον Μηχανισμό Καταγραφής ότι θα μεσολαβήσει ο ίδιος για να γίνουν οι απαραίτητες νομικές ενέργειες.

⁸⁹ Βλ. ανωτέρω, Κεφάλαιο 2 - II, σελ. 36 επ.

τους. Μας έβαλαν σε ένα άσπρο βαν χωρίς παράθυρα. Μας έσπρωξαν με τα χέρια στην πλάτη για να μπούμε μέσα στο βαν. Ένα αυτοκίνητο της αστυνομίας παρκάρισε δίπλα εκείνη την ώρα. Το αυτοκίνητο της αστυνομίας μας συνόδευσε μέχρι το τέλος. Σε αυτό είδα δύο άνδρες που φορούσαν κι αυτοί σκούρες στολές [...]. **[Σχόλιο του Επόπτη: παρατίθεται ως επιπλέον στοιχείο η μαρτυρία του συζύγου]** «Πριν χτυπήσουμε στα βράχια είδαμε ένα φως να αναβοσβήνει στη θάλασσα από ένα πλοίο. Το φως έφεξε προς εμάς, ήταν σκοτάδι και δεν είδαμε κάτι άλλο. Προσπαθήσαμε να κολυπήσουμε και να σκαρφαλώσουμε στα βράχια. Κατάφερα να βγάλω τη σύζυγο και το παιδί μας, ηλικίας ενός μηνός από το νερό, ωστόσο εκείνο είχε πιει πάρα πολύ νερό και ανέπνεε με δυσκολία. Προσπαθήσαμε να του βγάλουμε το νερό. Ήμασταν εκεί πολύ φοβισμένοι, αγχωμένοι, κλαίγαμε. Αρχίσαμε να απομακρυνόμαστε από την ακτή προκειμένου να αναζητήσουμε βοήθεια. Εγώ κουβαλούσα τον γιο μας στην αγκαλιά μου. Κρυβόμασταν και προχωρούσαμε γιατί δεν ξέραμε τι θα συμβεί. Πιστεύαμε ότι θα μας βοηθούσαν αν μας δουν. Ξαφνικά ακούσαμε ένα σκυλί που γαύγιζε πολύ δυνατά. Ακούσαμε βήματα να μας πλησιάζουν. Κάποια στιγμή, μας πλησίασαν στην αρχή τουλάχιστον 4 άγνωστοι σε εμάς άντρες, οι οποίοι είχαν καλυμμένα τα πρόσωπά τους και φορούσαν ογκώδη μπουφάν και αμέσως μετά ακούσαμε πυροβολισμούς. Τότε, τρομοκρατηθήκαμε, Πυροβόλησαν στον αέρα φωνάζοντας “Stop”. Αρχίσαμε να τρέχουμε προς διάφορες κατευθύνσεις, εγώ με το μωρό μου στα χέρια. Αλλάξαμε κρυψώνα με το φόβο ότι μας πλησιάζουν. Ήταν περισσότεροι από δέκα άτομα, κάποιοι φορούσαν μάσκες. Όταν κατάφερα να απομακρυνθώ, συνειδητοποίησα πως είχα χάσει τη σύζυγό μου, πήγαμε σε αντίθετη κατεύθυνση. Το παιδί μου δεν είχε πλέον τις αισθήσεις του. Κάθησα κάτω, δεν κουνιόμουν. Άκουγα να φωνάζουν «καθήστε κάτω, μην κουνιέστε». Κάποια στιγμή οι φωνές σταμάτησαν. Όμως, φοβόμασταν να βγούμε έξω. Κάποια στιγμή άκουσα κάποιον σε άλλη γλώσσα που μας έλεγε «ελάτε έξω, είστε ασφαλείς. Είμαστε εδώ για να σας βοηθήσουμε». Ήταν οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα (ΓΧΣ). Προσπάθησαν να βοηθήσουν τον γιο μου, όμως ήταν αργά. Τους έδειξα μία φωτογραφία της γυναίκας μου και είπα ότι έλειπε. Προσπάθησα να καταλάβω τι της είχε συμβεί. Προσπάθησα μήπως την βρω, ξανά και ξανά. Έκλαιγα για το παιδί μου [...].⁹⁰

Απόσπασμα μαρτυρίας ακατάγραφου/ανεπτόπιστου άλλη φορά ατόμου, πολίτη Συρίας. Τόπος εντοπισμού το Σουφλί Έβρου. Αριθμός επιστραφέντων 31-50. «[...] Μετά τη σύλληψή μας οδηγηθήκαμε σε ένα αστυνομικό τμήμα [...] γύρω από την περιοχή του Σουφλίου. Μετά την αποβίβασή μας από το φορτηγάκι που μας μετέφερε, οι 4 άνδρες στο φορτηγάκι, που περιέγραψα πριν, έφυγαν. Ο χώρος κράτησης ήταν ένα αστυνομικό τμήμα που έξω είχε ένα υπαίθριο κλουβί με περίφραξη στην αυλή, σαν συρματοπλέγμα. Στον χώρο κράτησής μας, στα αριστερά υπήρχε ένα μικρό δωμάτιο με έναν φρουρό. Υπήρχαν κάγκελα γύρω γύρω, μπορούσες να δεις έξω, σαν συρματοπλέγμα. Δεξιά ο χώρος είχε ένα κοντέινερ με 5-6 αστυνομικούς. Είχαν μια σόμπα αναμμένη, έκανε πολύ κρύο, δεν μας έδωσαν ούτε μια κουβέρτα κατά τη διάρκεια της νύχτας. Υπήρχε μια

⁹⁰ Καταγραφή με Αριθμό Καταγραφής (στο εξής Αρ. Κατ.): RSA02A86A97

ελληνική σημαία έξω από το κτήριο και υπήρχε μια πινακίδα με ελληνικά γράμματα. Μάλλον ήταν έξω από την πόλη γιατί δεν βλέπαμε τίποτα γύρω. Υπήρχαν σταθμευμένα οχήματα, τζιπ και φορτηγάκια. Υπήρχαν επίσης δύο αστυνομικά αυτοκίνητα/περιπολικά (λευκά περιπολικά που έγραφαν “police”) με πινακίδες. Τρεις αστυνομικοί ήταν στη μεγάλη πόρτα στην είσοδο και δύο μετά από αυτή. Υπήρχε ένα εξωτερικό κελί περιφραγμένο με συρματοπλέγμα χωρίς οροφή και χωρίς τουαλέτα. Σε αυτό υπήρχαν ήδη μέσα περίπου 26 κρατούμενοι, Άραβες και Αφγανοί. Οι άνδρες διαχωριστήκαν από τις γυναίκες, αλλά όλοι βρισκόμασταν στην ίδια εξωτερική αυλή. Εκείνη τη στιγμή εμφανίστηκαν 2 ξανθοί άνδρες αστυνομικοί, ένας παχουλός και ένας αδύνατος με πολύ τζελ στα μαλλιά του. Φορούσαν μπλε αστυνομικές στολές, είχαν πάνω τους γραμμένο “police”. Υπήρχε και ένας τρίτος αστυνομικός που έμοιαζε με προϊστάμενο και είχε δύο ή τρία αστέρια στον ώμο του, με μπλε αστυνομική στολή και αυτός. Αυτός επέβλεπε κυρίως τους άλλους αστυνομικούς ενώ χτυπούσαν τους άνδρες. Οι δύο ξανθοί αστυνομικοί μας φώναζαν και μας αποκαλούσαν “μαλάκα” και άρχισαν να χτυπούν τους άνδρες. [...] Μετά τον ξυλοδαρμό των ανδρών, παρέδωσα το χαρτί με την απόφαση του δικαστηρίου **[Σημείωση του Επόπτη: εννοεί απόφαση προσωρινών μέτρων (R39) του ΕΔΔΑ]** στον προϊστάμενο με τα αστέρια και στη συνέχεια αυτός το έσκισε και πέταξε τα κομμάτια του χαρτιού στο πρόσωπό μου. Ο αστυνομικός φώναζε και μου έλεγε ότι εδώ γίνονται δεκτά μόνο διαβατήρια. Εκείνη τη στιγμή ο αστυνομικός είπε επίσης ότι “αν η δικηγόρος σας είναι αρκετά δυνατή, θα στείλει αεροπλάνο για να σας επιστρέψει από την Τουρκία”. Ο αστυνομικός είπε ότι ακόμη «και αν ερχόταν ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου, θα τον στέλναμε στην Τουρκία». Είπε ότι «το χαρτί δεν είναι νόμιμο και η οργάνωση δεν είναι νόμιμη». Φώναζε και έλεγε προσβλητικά λόγια για το Δικαστήριο, τους δικηγόρους και επαναλάμβανε τη λέξη “μαλάκα”[...].⁹¹

Απόσπασμα μαρτυρίας ακατάγραφου/ανεπτόπιστου άλλη φορά ατόμου, πολίτη Σιέρα Λεόνε. Τόπος εντοπισμού υπαίθρια περιοχή στο νησί της Σάμου. Αριθμός επιστραφέντων 31-50. «Η γυναίκα μου ήταν έγκυος. [...]. Δεν ξέραμε σε ποιο νησί θα μας πάνε κάθε φορά που προσπαθούσαμε. Το κανόνιζε ο διακινητής. Εκείνη τη μέρα μας έστειλαν στο νησί της Σάμου (νότιο τμήμα). Μόλις φθάσαμε εκεί όλη η ομάδα από την βάρκα, αρχίσαμε να τρέχουμε χωριστά σε διαφορετικές κατευθύνσεις. Με την γυναίκα μου βρήκαμε σύντομα ένα ασφαλές μέρος να κρυφτούμε. Μείναμε εκεί. Ξαφνικά ακούσαμε μία φωνή που έλεγε στα αγγλικά “Africa come out, we are here to rescue”. Όταν το άκουσα αναρωτήθηκα αν ήταν οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα όμως φοβήθηκα και δεν βγήκαμε. Είδα να πυροβολούν προς ένα αυτοκίνητο κοντά μας. Σκέφτηκα «τι συμβαίνει;». Μας περικύκλωσαν. Ο άνδρας μου είπε στα αγγλικά να καθίσω κάτω. Κάθισα. Είχε ένα μικρό τηλέφωνο. Δεν ήταν walkie talkie, είχε και walkie talkie. Είχε όμως και ένα μικρό τηλέφωνο. Με αυτό μιλούσαν με κάποιον. Ήταν άνθρωποι της Frontex. Είδαμε την ευρωπαϊκή σημαία στη στολή τους. Ήρθαν κάποιοι άνθρωποι εκεί κοντά. Πολίτες. Κουβαλούσαν τσάντες, πήγαιναν προς την παραλία που είχε βράχια. Μας είδαν. Καθόμασταν έξω. Οι άνδρες της Frontex στεκόταν δίπλα μας. Δεν μας χτύπησαν γιατί

⁹¹ Καταγραφή με Αρ. Κατ.: GCR17A62A67

παραδοθήκαμε. Όταν πέρασαν οι πολίτες, μας είπαν “come, come”. Πήραν τις τσάντες μας. Μας έβαλαν σε ένα *rick up van*. Μας μάζεψαν όλους και τα πράγματα μας. Αν μιλούσες, σου έβαζαν τις φωνές ή σε χτυπούσαν. Μείναμε εκεί. Κλαίγαμε όλοι. Είχε γυναίκες με παιδιά, όλα έκλαιγαν. Μας κράτησαν ώρες στο βαν. Έπειτα μας πήγαν σε μία παραλία και είδαμε κι άλλους σαν εμάς. Όταν άνοιξαν την πόρτα είδα ότι όλοι καθόντουσαν κάτω. Μας έσπρωχναν. Εκείνη την στιγμή σκέφτηκα «I am dead”. Πήραν τις γυναίκες αλλού. Τους άνδρες μας έβγαλαν έξω από το βαν. Μόλις βγήκαμε έξω, μας είπαν «βγάλτε τα ρούχα σας όλοι, βγάλτε τα πάντα». Κάποιοι φορούσαν κοντό παντελόνι, στολές, μαύρα ρούχα, μάσκες και είχαν όπλα, αυτόματα. Μας χτύπησαν, φώναζαν «Move, el, el». Το έκαναν αυτό σε όλους τους άνδρες που ήμασταν στο βαν. Είχε πάρα πολλούς ένστολους εκεί στην παραλία. Κάποια στιγμή ήρθε κάποιος και μας φώναξε «Αν κάποιος πει κάτι, θα σας σκοτώσουμε». Εκεί δίπλα στεκόταν κι ο ένας άνδρας από την Frontex. Κρατούσε ένα πιστόλι και κάπνιζε. Έβλεπε τι γινόταν. Μιλούσαν αγγλικά με τους άλλους. Ήταν παρόντες όταν μας έβαλαν στην βάρκα. Είδαν ότι μας έβαλαν στην βάρκα. Μετά μας πήγαν στις γυναίκες. Είδα πίσω τους ένα ψηλό άνδρα με στολή *blue black*. Μόλις μας πήγαν εκεί, μας είπαν «καθίστε κάτω». Μας ανάγκασαν να έχουμε τα χέρια πίσω από το κεφάλι όσο περπατούσαμε. Μας πήραν τα *smart phones*. Είχε κάτι σαν μικρή γέφυρα (σημείωση: αποβάθρα). Μας έβαλαν όλους σε μία μικρή βάρκα που μας πήγε σε ένα μεγάλο σκάφος. Αν σήκωνες το κεφάλι σε χαστούκιζαν φωνάζοντας «Βάλε κάτω το κεφάλι σου». Ήμασταν στο σκάφος περισσότερο από τρεις ώρες. Έκαναν επικοινωνίες με το τηλέφωνο, ξεκινούσαν, σταματούσαν. Κάποια στιγμή σταμάτησαν και κατέβασαν δύο *life rafts*. Ήμασταν πάρα πολλοί 40-50 άτομα. Μας κλωτσούσαν για να μπούμε μέσα στα πλωτά. Δεν τους ένοιαζε ότι είχαμε μωρά. Είχαμε εγκύους, μικρά παιδιά. Μας εγκατέλειψαν».⁹²

Απόσπασμα μαρτυρίας καταγεγραμμένου αιτούντα άσυλο, πολίτη Λαϊκής Δημοκρατίας του Κονγκό. Τόπος εντοπισμού η πόλη της Θεσσαλονίκης. Αριθμός επιστραφέντων 31-50. «Το [διαγράφεται η ημερομηνία προς αποφυγή ταυτοποίησης του θύματος] βρισκόμουν σε ένα σταθμό λεωφορείων στη Θεσσαλονίκη περιμένοντας το λεωφορείο. Με πλησίασε η Αστυνομία και τους έδειξα όλα τα έγγρατά μου, μου πέρασαν χειροπέδες και μου είπαν ότι τα έγγρατά μου δεν είναι δικά μου. Τους ζήτησα να ελέγξουν το ψηφιακό μου αποτύπωμα για να βεβαιωθούν ότι τα έγγραφα είναι όντως δικά μου, αλλά δεν με πίστεψαν. Με έβαλαν σε ένα αυτοκίνητο και με πήγαν σε ένα γραφείο της Αστυνομίας όπου πήραν όλα τα προσωπικά μου αντικείμενα (τηλέφωνο, έγγραφα, χρήματα) και πήραν επίσης ό,τι είχα πάνω μου ως κοσμήματα και στη συνέχεια με έβαλαν σε ένα κελί με άλλους 4 άνδρες. Τη νύχτα μου έδωσαν κάποια χρήματα χωρίς καμία εξήγηση, αλλά δεν μου έδωσαν πίσω το κινητό μου τηλέφωνο ή την τραπεζική μου κάρτα. Στη συνέχεια με μετέφεραν σε άλλο μέρος κοντά στα σύνορα και με έβαλαν σε ένα άλλο γραφείο και ήμουν μαζί με 40 άτομα (περίπου) χωρίς επίσης έγγραφα. Μας έλεγξαν ξανά και στη συνέχεια μας έριξαν σε ένα φορτηγό. Με αυτό το φορτηγό μας πήγαν στο δάσος και από τότε έβλεπα γύρω μας μόνο άνδρες με πλήρως καλυμμένα

⁹² Καταγραφή με Αρ. Κατ.: RSA02A85A96

πρόσωπα. Αυτοί οι άνδρες μας ρώτησαν αν είχαμε χρήματα μαζί μας. Τους έδωσα 100 ευρώ, αλλά εκνευρίστηκαν και είπαν ότι θα με χτυπήσουν. Μου κατέβασαν το παντελόνι και τις κάλτσες μου και έψαχναν για περισσότερα χρήματα ή αντικείμενα, μετά άρχισαν να με χτυπούν. Ενώ αιμορραγούσα από το στόμα μου ένας άλλος άνδρας πλήρως καλυμμένος στο πρόσωπο του είπε να σταματήσει γιατί "θα τον σκοτώσεις" και μου έδωσε ένα μικρό χαρτί για να καθαρίσω το αίμα από το στόμα μου. Λίγα λεπτά αργότερα μας πέταξαν στο ποτάμι. Διασχίσαμε το ποτάμι με δυσκολίες και στη συνέχεια φτάσαμε στην τουρκική πλευρά [...].⁹³

Απόσπασμα μαρτυρίας αναγνωρισμένου πρόσφυγα, πολίτη Συρίας. Τόπος εντοπισμού η πόλη της Θεσσαλονίκης. Αριθμός επιστραφέντων 51-70. «[...] με πλησίασαν δύο αστυνομικοί με πολιτικά. Μου έδειξαν την ταυτότητά τους και ένα διακριτικό σύμβολο της Αστυνομίας. Τα πρόσωπά τους φαίνονταν. Φορούσαν πουκάμισο, τζιν και γιλέκο. Μέσα στο γιλέκο είχαν χειροπέδες. Δεν είδα αν είχαν όπλο. Ηλικίας περίπου 35-40 χρονών. Στην αρχή μου μιλούσαν λίγο αγγλικά. Και μετά μου μίλησαν ελληνικά. Με ρώτησαν αν έχω ταυτότητα, διαβατήριο. Προσπάθησα να τους εξηγήσω ότι την άδεια διαμονής μου την άφησα σπίτι. Μου έλεγαν «όχι, όχι» και με πήραν μαζί τους. Δεν μου έβαλαν χειροπέδες γιατί είχα μία πατερίτσα καθώς έχω αναπηρία στο δεξί πόδι. Περπατήσαμε περίπου 5' με τα πόδια μέχρι ένα βαν. Ήταν λευκό και όλο κλειστό σαν κουτί. Λίγο μικρότερο από λεωφορείο. Θα μπορούσε να χωρέσει περίπου 15 άτομα αν είχε καθίσματα. Δεν έγραφε κάτι. Πινακίδες δεν είδα, μπορεί να είχε, αλλά από το φόβο μου δεν είδα. Δεν μου μίλησαν καθόλου. Θα ήθελα να μου μιλούσαν, για να τους εξηγήσω ότι έχω χαρτιά. Μπήκα μέσα και είδα άλλα περίπου 7-8 άτομα, οι οποίοι μπήκαν πρόσφατα στην Ελλάδα. Όλοι άνδρες. Σύριοι και Αφγανοί. Δεν μας είχαν χειροπέδες. Δεν υπήρχαν καθίσματα. Καθόμασταν όλοι κάτω σαν ζώα. Έκλεισαν την πόρτα. Δεν είδαμε τίποτα. Μπροστά ήταν ο οδηγός και ένας άλλος. Δεν μπορούσαμε να τους δούμε. Η διαδρομή ήταν περίπου 2-3 ώρες. Φτάσαμε κάπου (τα άλλα παλικάρια μου είπαν ότι φτάσαμε στο Σουφλί). Φτάσαμε σε ένα μέρος (μεγάλη φυλακή σαν κέντρο κράτησης) που όλοι αποκαλούν «Αμπουρίχα» (δηλαδή: το μέρος που μυρίζει άσχημα). Αυτή είναι η τοποθεσία της: <https://maps.app.goo.gl/dsdtMZwnyvPacSqj9>. Υπήρχε Αστυνομία. Περίπου 5 αστυνομικοί ηλικίας 30-40 χρονών. Μόλις φτάσαμε 2 αστυνομικοί μας έκαναν έλεγχο. Δεν είχαν όπλο. Οι άλλοι 3 που παρακολουθούσαν είχαν όπλο (πιστόλι). Φαίνονταν τα πρόσωπα όλων των αστυνομικών. Κατά τον έλεγχο, η συμπεριφορά τους ήταν άσχημη. Το πιο άσχημο ήταν ότι μας έβγαλαν όλα μας τα ρούχα. Και το εσώρουχο. Όπως γεννηθήκαμε. Αν κάποιος κουνιόταν, μας χτυπούσαν. Εγώ δεν τόλμησα να μιλήσω και να κουνηθώ, γιατί κατάλαβα ότι τα πράγματα ήταν σκληρά. Μας πήραν όλα όσα είχαμε. Κινητά, χρήματα, ζώνες, παπούτσια, ρολόγια. Από εμένα συγκεκριμένα πήραν χρήματα, κινητό, ζώνη και παπούτσια. Ο έλεγχος αυτός έγινε σε μία ειδική αίθουσα. Υπήρχαν ήδη 50-60 άτομα εκεί σε ένα δωμάτιο. Υπήρχαν και άλλα δωμάτια, αλλά είχαν κλειστές πόρτες. Πέρασαμε έλεγχο και μετά μας έβαλαν και εμάς σε αυτό το δωμάτιο. Όλοι τους ήταν άντρες. Μεταξύ τους είδα περίπου 4 ανήλικα 13 έως 14

⁹³ Καταγραφή με Αρ. Κατ.: GCR14A72A78

χρονών. Ήταν από τη Συρία. Τους είδα να κάθονται, αλλά δεν μίλησα μαζί τους και δεν γνωρίζω αν συνοδεύονταν. Οι άλλοι κρατούμενοι ήταν Αφγανοί, Αφρικανοί, Ιρακινοί, αλλά οι περισσότεροι ήταν Σύριοι. Ένα άτομο Γιεζίντι από το Ιράκ δεν περπατούσε καθόλου. Μείναμε εκεί περίπου 4 ώρες. Μόνο νερό μας έδωσαν. Δεν μας έδωσαν φαγητό. Τουαλέτα υπήρχε έξω από το δωμάτιο. Μετά ήρθε μία ομάδα που λέγεται «κομάντος» με τρία βαν. Τα βαν ήταν μπλε σκούρο. Δεν έγραφαν κάτι. Φαίνονταν, όμως, ότι ήταν της Αστυνομίας. Ξαν μικρά λεωφορεία. Οι κομάντος ήταν πολλοί (10-20). Φορούσαν πράσινα σκούρα ρούχα και φορούσαν κουκούλες. Δεν είχαν όπλα. Είχαν, όμως, από ένα χοντρό μεγάλο ξύλο ο καθένας. Οι Αστυνομικοί μας έβγαλαν χωρίς χειροπέδες όλους έξω (περίπου 70 άτομα – φορούσαμε μόνο φανέλα και εσώρουχο). Ήρθαν οι κομάντος. Μας έβαλαν σε σειρά και όποιος κουνιόταν τον χτυπούσαν. Εγώ ήμουν στην τελευταία σειρά μαζί με τον άλλον ανάπηρο άνθρωπο. Μετά μας έβαλαν στα τρία βαν και μας πήγαν στο ποτάμι. Φτάσαμε περίπου μετά από 30-40'. Στα βαν μέσα δεν ήταν οι κομάντος. Ήταν μέσα μόνο ο οδηγός και ένα αστυνομικός / στρατιώτης / κομάντος. Δεν ξέρω. Δεν τους βλέπαμε. Μόλις φτάσαμε στο ποτάμι, μας παρέλαβαν οι κομάντος (15 άτομα, αλλά άκουγα ότι ήταν περισσότεροι) και οι στρατιώτες (αυτοί φορούσαν πράσινο πάλι, αλλά είχε και μαύρο. Ξαν κυκλάκια - παραλλαγής). Οι στρατιώτες ήταν 6, χωρίς κουκούλες, αλλά είχαν όπλο (καλάζνικοφ). Κατάλαβα ότι οι στρατιώτες φυλούσαν τους κομάντος. Μας έβαλαν σε σειρά. Μας είπαν να περπατήσουμε. Φτάσαμε στο ποτάμι και εκεί μας περίμεναν 4 -μετρίου μεγέθους- μαύρες και γκρι φουσκωτές βάρκες. Μας έβαλαν στις βάρκες (14-15 άτομα σε κάθε βάρκα) και 2 κομάντος σε κάθε βάρκα. Αυτοί οδήγησαν τις βάρκες. Μας πήγαν απέναντι και γύρισαν για να πάρουν τους υπόλοιπους. Οι κομάντος χτυπούσαν συνέχεια τους ανθρώπους. Όποιος μιλούσε, όποιος κουνιόταν. Από άλλα άτομα της ομάδας άκουσα ότι οι κομάντος είναι μισθοφόροι (όχι Έλληνες) που συνεργάζονται με τις ελληνικές αρχές. Μιλούσαν στα αγγλικά (μας έλεγαν «Go, go») και ένας μιλούσε στα αφγανικά».⁹⁴

Απόσπασμα μαρτυρίας αναγνωρισμένου πρόσφυγα, πολίτη Συρίας. Τόπος εντοπισμού άγνωστο χωριό στη συνοριακή περιοχή του Έβρου. Αριθμός επιστραφέντων 51-70. «[...] Είχα ζητήσει από έναν φίλο μου στη Γερμανία να μου στείλει ηλεκτρονικά όλα τα χαρτιά μου. Έτσι έκανα μια 2η προσπάθεια έχοντάς τα όλα μαζί μου σε φωτοτυπίες (ΑΜΚΑ, ΑΦΜ, Άδεια Διαμονής Πρόσφυγα και πολλά χαρτιά από νοσοκομείο). Ήμασταν 30 άτομα που περάσαμε το ποτάμι και φτάσαμε στην Ελλάδα. Η ομάδα προχώρησε, αλλά εγώ δεν πήγα μαζί τους γιατί είμαι ανάπηρος και δεν μπορούσα να περπατήσω γρήγορα και έκατσα κάπου μόνος μου. Μετά προχώρησα και έφτασα σε ένα χωριό. Μπήκα σε ένα μικρό μαγαζάκι να πάρω νερό και ρώτησα αν υπάρχουν λεωφορεία για Θεσσαλονίκη. Μου είπαν ότι υπάρχουν και ότι 10 μέτρα μακριά υπάρχει μια στάση. Έκατσα στη στάση και περίμενα το λεωφορείο. Ήμουν ήσυχος γιατί είχα τα όλα χαρτιά μου στο κινητό μου. Ξαφνικά ήρθε ένα μικρό τζίπ στρατιωτικό με δύο άτομα. Φορούσαν πράσινα ρούχα με μαύρα σημάδια (παραλλαγής). Δεν είχαν όπλα και ούτε είχαν καλυμμένα τα πρόσωπά τους. Ήταν ηλικίας 45-50 χρονών ο αξιωματικός και ο

⁹⁴ Καταγραφή με Αρ. Κατ.: GCR06A73A79

οδηγός ήταν παλικάρι, περίπου 30 χρονών. Κατέβηκε ο ένας ο αξιωματικός. Είχε αστέρι στον ώμο. Μιλούσε ελληνικά και με ρώτησε αν είμαι Άραβας. Είπα ναι. Μου ζήτησε διαβατήριο. Προσπάθησα να του εξηγήσω ότι είμαι αναγνωρισμένος. Πήρε κάπου τηλέφωνο και έδωσε τον αριθμό της άδειας διαμονής μου ή κάποιον άλλον αριθμό (ΑΦΜ, ΑΚΜΑ). Δεν γνωρίζω ακριβώς. Χάρηκα πολύ γιατί νόμιζα ότι όλα θα ήταν καλά. Όμως, μετά από λίγο ήρθε η Αστυνομία με ένα βαν γκρι ούτε μικρό ούτε μεγάλο. Από πίσω το βαν ήταν σαν κλειστό κουτί. Ήταν 2 άτομα μέσα (ο οδηγός και ακόμα 1 άτομο). Φορούσαν πολιτικά και έβλεπα τα πρόσωπά τους. Ήταν ηλικίας 25 χρονών ο ένας και 35 χρονών ο οδηγός. Δεν πρόσεξα αν είχαν όπλα. Κατέβηκαν και οι δύο. Δεν μίλησαν με μένα. Μίλησαν με τον αξιωματικό. Κατάλαβα ότι μιλούσαν για τα χαρτιά μου. Με έβαλαν στο αυτοκίνητο. Μετά από περίπου μισή ώρα με πήγαν στη φυλακή που σας έχω ήδη αναφέρει με την άσχημη μυρωδιά. Με κράτησαν εκεί μέχρι το απόγευμα και μετά μας γύρισαν πίσω. Όλο το περιστατικό το είδε ο υπάλληλος από το μαγαζάκι που ήταν κοντά στη στάση των λεωφορείων. Όταν έφτασα στη φυλακή ήταν ήδη εκεί περίπου 60-70 άτομα. Από τη Συρία, το Ιράκ, το Αφγανιστάν, την Αφρική. Μόνο άνδρες. Και περίπου 7 αστυνομικοί. Μας έκαναν έλεγχο με τον ίδιο τρόπο, όπως και τις προηγούμενες φορές. Μας ζήτησαν να βγάλουμε όλα τα ρούχα μας και μας άφησαν με τα εσώρουχα. Στη φυλακή τους έδειξα τα χαρτιά μου (τα είχα εκτυπώσει) και τους παρακάλεσα με νοήματα να δώσω δακτυλικά αποτυπώματα, αλλά μου έλεγαν (με νοήματα) ότι δεν με πιστεύουν. Ήρθε μία γυναίκα αστυνομικός, πήρε τα χαρτιά μου και εξαφανίστηκε. Το απόγευμα μας πήγαν στο ποτάμι με τρία μεγάλα βαν χρώματος σκούρο-μπλε. Φτάσαμε στο ποτάμι μετά από περίπου 25 λεπτά. Εκεί βρίσκονταν ήδη 4-5 στρατιώτες και 25 κομάντος. Όλοι οι κομάντος φορούσαν πολιτικά ρούχα και οι στρατιώτες πράσινο σκούρο (παραλλαγής). Οι στρατιώτες είχαν όπλα (καλάζνικοφ) και οι κομάντος είχαν ξύλα και μεταλλικές βέργες. Μόνο τα πρόσωπα των κομάντος ήταν καλυμμένα. Ήταν ή Σάββατο ή Κυριακή, γιατί τότε οι Τουρκικές Αρχές έχουν άδεια (δηλαδή δεν κυκλοφορούν πολλοί). Μας έβαλαν σε σειρά, μας μοίρασαν σε 4-5 βάρκες και μας επέστρεψαν. Μόνο άνδρες ήμασταν».⁹⁵

Απόσπασμα μαρτυρίας αναγνωρισμένου πρόσφυγα, πολίτη Συρίας. Τόπος εντοπισμού υπαίθρια περιοχή κοντά στο Σουφλί Έβρου. Αριθμός επιστραφέντων >100. «[...] Μπήκα στην Ελλάδα ξανά στις [διαγράφεται η ημερομηνία προς αποφυγή ταυτοποίησης του θύματος] και επικοινωνήσα με τη δικηγόρο μου ότι βρίσκομαι στην Ελλάδα. Περίμενα σε ένα δάσος κοντά στο Σουφλί για αρκετές ώρες. Η δικηγόρος μου προσέφυγε στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο και μου έστειλε το απόγευμα την απόφαση. Εγώ περίμενα μέχρι να έρθει αστυνομία. Τα μεσάνυχτα [διαγράφεται η ημερομηνία] ήρθαν στο σημείο που βρίσκόμουν εγώ και δύο ακόμα Σύριοι, δύο αστυνομικοί που φορούσαν αστυνομικές στολές. Ήταν μαύρες και στην πλάτη έγραφαν “police”. Οδηγούσαν ένα άσπρο βαν τύπου pick up. Όταν τους είδα χάρηκα γιατί πίστεψα ότι αυτή τη φορά θα με σώσουν και δεν θα με επαναπροωθήσουν. Δεν πρόλαβα να τους βγάλω φωτογραφία. Για την ακρίβεια, στο σημείο που έγινε η σύλληψή μου ήταν εκεί οι δύο αστυνομικοί με κλειστά τα φώτα. Όταν βγήκαμε προς τα έξω τα άναψαν και άρχισαν να μας κυνηγάμε.

⁹⁵ Καταγραφή με Αρ. Κατ.: GCR06A73A80

Εμείς δεν τρέξαμε καθόλου, απλά στεκόμασταν, ήξερα ότι θα ήταν χειρότερο να τρέξω. Του είπα ότι έχω «χαρτί» και τους το έδειξα. Τους έδειξα το αντίγραφο διαβατηρίου και την απόφαση ασφαλιστικών μέτρων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου που είχε βγει την ίδια μέρα. Ο ένας μου απάντησε: «Έχεις χαρτί ρε μαλάκα; Και τότε άρχισε να με χτυπάει. Αυτός ήταν ξανθός με φράτζα στο πλάιο χωρίς μούσι, αδύνατος, λίγο πιο κοντός από εμένα. Τον έχω δει πολλές φορές στο κέντρο κράτησης στο Σουφλί, πάνω από πέντε φορές. Μπορώ με βεβαιότητα να τον αναγνωρίσω. Τα χτυπήματα γίνονταν με ένα πλαστικό πτυσσόμενο ρόπαλο. Με χτύπησε στον αριστερό ώμο και όταν άνοιξα τα πόδια μου και τα χέρια μου για τον σωματικό έλεγχο άρχισε να με κλωτσάει στα πόδια και να μου δίνει μπουνιές στα χέρια. Υπάρχει ένας ακόμα αστυνομικός που μπορώ να αναγνωρίσω, αυτόν που ελέγχει τον κόσμο και τον χτυπάει, τον έχω δει και αυτό πολλές φορές. Στις εισόδους μου στην Ελλάδα πολλές φορές έχουμε πάει στην Κορνοφωλιά. Ο ξανθός αστυνομικός που με χτυπούσε είχε έναν φακό επίσης και τον έριξε πάνω μου. Και οι δύο αστυνομικοί είχαν όπλα στη θήκη τους και πλαστικά ρόπαλα. Ο ξανθός μιλούσε και στον ασύρματο αφού με χτύπησε. Τον δεύτερο αστυνομικό δεν το είδα καλά, ήταν κοντά στο αμάξι αλλά σε μικρή απόσταση. Τη στιγμή του εντοπισμού μας ο ξανθός μας ρώτησε από πού ήμασταν. Τότε μίλησε στον ασύρματο με άλλη φωνή που μιλούσε ελληνικά. Πήρε το κινητό μου μετά και το έβαλε κάπου στην άκρη. Στον έλεγχο του είπα ότι έχω χαρτιά και τότε γέλασε. Μου είπαν να βγάλω τα ρούχα μου, έβγαλα το ένα παντελόνι και τη μία μπλούζα (φορούσα 2 για το κρύο) και έβγαλα και τα παπούτσια μου. Με χτύπησε τότε με κλωτσιές στα πόδια [...]. Εκεί ήμασταν και τα τρία άτομα ξαπλωμένα χωρίς καθόλου αέρα. Η διαδρομή κράτησε απ' όσο κατάλαβα περίπου μισή ώρα ή λιγότερο. Όταν αποβιβαστήκαμε είχαμε φτάσει σε ένα σαν γήπεδο με κάγκελα γύρω γύρω. Όταν φτάσαμε, υπήρχε μία καγκελόπορτα, μπήκε από αυτή το όχημα. Όταν μπήκαμε άρχισαν να μας ελέγχουν και να μας χτυπούν. Είχε γύρω γύρω κάγκελα, σαν μεγάλο γήπεδο. Εκεί ήταν πάνω από 60 άτομα κρατούμενοι. Εγώ ξάπλωσα λίγο, όταν ξύπνησα είχαν γίνει περίπου 200. Ήταν από τη Συρία οι περισσότεροι αλλά και από το Αφγανιστάν και το Πακιστάν. Είχε και γυναίκες και παιδιά. Πάνω από 10 οικογένειες, αν θυμάμαι καλά είδε περίπου 6 παιδιά μικρά. Μας κράτησαν όλο το βράδυ και τα ξημερώματα μας μετέφεραν στα σύνορα. Τις οικογένειες τους πάνε συνήθως σε μέρος στα σύνορα με νερό για να περάσουν, εκεί συνήθως δεν έχει Τούρκους στρατιώτες. Τους άνδρες μας πάνε από αλλού, που έχει στρατιώτες. Όσο ήμασταν κρατούμενοι, έβλεπα να χτυπάνε συνέχεια ανθρώπους, ακόμα και όταν μιλάνε και δεν καταλαβαίνουν τη γλώσσα τους χτυπάνε. Όσο ήμουν εκεί είδα να χτυπάνε τουλάχιστον 10 άτομα. Είδα τους σωματικούς ελέγχους επίσης που γίνονταν στους άλλους, τις γυναίκες τις έλεγχαν και αυτές εκεί πιο πέρα. Είδα δύο γυναίκες να τους κάνουν έλεγχο. Οι αστυνομικοί που έλεγχαν ήταν τρεις εκεί, φορούσαν λαδί και έγραφε *police* η μπλούζα τους. Άλλαζαν μάλιστα και βάρδιες, δεν ξέρω πόσοι ήταν συνολικά αλλά ήταν πάνω από 10 άτομα εκείνη τη μέρα, όλοι με λαδί και έγραφε στα ελληνικά η στολή τους «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ». Ήταν και δύο γυναίκες αστυνομικοί ανάμεσά τους και 2-3 άτομα ακόμα. Από τους αστυνομικούς, ο ξανθός ήταν ο πιο άγριος και αυτός που έριχνε το περισσότερο ξύλο. Οι δύο αστυνομικοί που μπορώ να αναγνωρίσω είναι αυτός ο ξανθός με άσπρο δέρμα. Και αυτός και ο άλλος που μπορώ να αναγνωρίσω χτενίζουν το

μαλλί τους στο πλάι. Έχουν κανονικό ύψος, ο ένας είναι αδύνατος και ο άλλος πιο παχουλός. Τα ξημερώματα ήρθε ένα μεγάλο φορτηγό μπροστά μπλε και πίσω άσπρο χωρίς πινακίδες και μας ακολουθούσε ένα περιπολικό όχημα, στο οποίο επέβαιναν 3 ή 4 αστυνομικοί. Πίσω από το περιπολικό, που ήταν πίσω από το φορτηγό ακολουθούσε ένα σκούρο πράσινο αυτοκίνητο που είχε 6 με 8 περίπου μουρτάζακα **[Σημείωση του Επόπτη: εννοεί αλλοδαπούς που υλοποιούν επαναπροωθήσεις]**. Οι μουρτάζακα είχαν μαζί τους τρεις βάρκες που τις φούσκωσαν μετά στην όχθη του ποταμού. Φτάσαμε με το φορτηγό μέχρι ένα σημείο και από εκεί περπατήσαμε 4-5 λεπτά. Το περιπολικό πάργκαρε δίπλα μας. Οι αστυνομικοί είπαν στον κόσμο να γονατίσει στο έδαφος και 10-10 μας φώναζαν για να πάμε στις βάρκες. Εγώ μπήκα στη δεύτερη βάρκα, τρεις βάρκες έκαναν δρομολόγια με κόσμο πέρα δώθε. Οι μουρτάζακα χτυπούσαν τον κόσμο. Μίλαγαν τουρκικά αλλά δεν ήταν Τούρκοι, πιθανολογώ ότι ήταν Αφγανοί ή Πακιστανοί, δεν έμοιαζαν με Σύριους. Και τα 200 άτομα μας πήγαν στη νησίδα. Το νερό έφτανε μέχρι το νόμο και η απόσταση για την Τουρκία ήταν περίπου 50 μέτρα [...].⁹⁶

⁹⁶ Καταγραφή με Αρ. Κατ.: GCR17A79A87

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Μηχανισμός Καταγραφής
Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών

Νεοφύτου Βάμβα 6, 10674 Αθήνα
Τ: (+30) 210 723 3224 - recordingmechanism@nchr.gr

nchr.gr